

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

ANONİM ORTAKLIĞIN HAKLI SEBEPLE FESHİ

Yüksek Lisans Tezi

AYŞE GÜLTEKİN TİBET

İSTANBUL, 2019

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SERMAYE PİYASALARI VE TİCARET HUKUKU**

ANONİM ORTAKLIĞIN HAKLI SEBEPLE FESHİ

Yüksek Lisans Tezi

AYŞE GÜLTEKİN TİBET

Öğrenci No: 1607204

Tez Danışmanı: DOÇ. DR. METE ÖZGÜR FALCIOĞLU

İSTANBUL, 2019

ÖZET

ANONİM ORTAKLIKLARIN HAKLI SEBEPLE FESHİ

Ayşe Gültekin Tibet

Sermaye Piyasaları ve Ticaret Hukuku Yüksek Lisans Programı

Doç. Dr. Mete Özgür Falcıoğlu

Mayıs 2019, 91 sayfa

Anonim ortaklığın haklı sebeplerle feshi ilk kez 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesinde düzenlenmiş olup azınlık pay sahiplerinin haklarını koruma altına almıştır.

TTK'nun 531. maddesine göre, kapalı anonim şirketlerde sermayenin en az onda birine ve halka açık anonim şirketlerde ise sermayenin yirmide birine sahip azınlık, haklı bir nedenin varlığı halinde anonim ortaklığın haklı sebeple feshi davası açabilecektir. Aynı maddenin devamında şirket merkezinin bulunduğu yerdeki Asliye Ticaret Mahkemesi'nin yetkili olduğu ve mahkemenin fesih yerine azınlık pay sahibine, payının gerçek değerinin ödenerek ortaklıktan çıkarılmasına karar verebileceği belirtilmiştir.

Çalışmamın birinci bölümünde sürekli borç ilişkilerinde ve anonim ortaklık dışındaki diğer ortaklıklarda haklı sebeplerle fesih anlatılmış, ikinci bölümünde ise öncelikli olarak haklı sebep ve pay sahipliği kavramları incelenerek haklı sebeplerin varlığı için gerekli unsurlar ve pay sahipleri arasındaki menfaat çatışmaları ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde, haklı sebeplerin neler olabileceği üzerinde durulmuş olup her bir haklı sebep teşkil edecek olay ayrı başlıklar altında incelenmiştir. Azınlık pay sahipleri için ortaklığın devamını çekilmez hale getiren çoğunluğun gücünü kötüye kullanması, ortaklıktan doğan haklı sebepler ve kişisel sebepler esasen bu bölümde anlatılmış olup çalışmamın aslını da bu bölüm oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Anonim Ortaklık, Anonim Ortaklıkların Haklı Sebeplerle Feshi, Azınlık Pay Sahipleri, Haklı Sebepler, Ortaklığın Feshi

ABSTRACT

TERMINATION OF AN INCORPORATED COMPANY BY JUST CAUSE

Ayşe Gültekin Tibet

Bahçeşehir University Graduate School Of Social Sciences
Capital Markets and Commercial Law Master Program

Assoc. Prof. Mete Özgür Falcıoğlu

May. 2019, 91 pages

The termination of the corporations by just causes is regulated for the first time in the article 531 of the Turkish Commercial Code numbered 6102 and it protects the rights of the minority shareholders.

According to Article 531 of the TCC, when the minority has at least one-tenth of the stock in closed incorporated companies and one-twentieth of the stock in publicly-held corporations, it may file a lawsuit for termination of the incorporated company. Continuation of the same article, it is stated that competent court is the commercial court of first instance where registered office of company is. And also it is stated that the court may decide to exclusion the partner from the partnership by paying the real value.

In the first section of my thesis, I have explained justified causes about permanent debt relations and the other kind of companies. In the second section, justified causes and shareholders are described and also the necessary factors for the existence of justifiable reasons and the conflicts of interest between the shareholders are discussed.

In the third section, it has justified reasons are mentioned and all justified reasons are examined under different headings. Fort he minority shareholders, the abuses of the mojarity, which maket he continuation of the partnership unbearable, the justified reasons and personal reasons arising from the partnership are explained in this section mainly and this part constitutes the original part of my thesis.

Keywords : Incorporated Company, Termination of an corporation by just cause, Minority Shareholders, Justified Reasons, Dissolution of Partnership.

KISALTMALAR

BATIDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
bkz.	: bakınız
C.	: Cilt
c.	: cümle
E.	: Esas
ETBK	: 818 sayılı Türk Borçlar Kanunu
ETTK	: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
HD.	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
K.	: Karar
md.	: madde
N.	: Paragraf Numarası
RG	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: sayfa
T.	: Tarih
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
vd.	: ve devamı
Y.	: Yargıtay

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
KISALTMALAR.....	v
GİRİŞ.....	1

1.BÖLÜM

I. ANONİM ORTAKLIĞIN HAKLI SEBEPLE FESHİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

A. AFFECTIO SOCIETATIS.....	3
B. ANONİM ORTAKLIĞIN HAKLI SEBEPLE FESHİ.....	4
1. 6762 sayılı Eski Türk Ticaret Kanunu.....	4
2. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu.....	6
C. DİĞER ORTAKLIKLAR DA HAKLI SEBEPLE FESİH.....	8
1. Genel Olarak.....	8
2. Adi Ortaklıkta Haklı Sebep Fesih.....	9
3. Kollektif Ortaklıkta Haklı Sebep Fesih.....	11
4. Limited Ortaklıkta Haklı Sebep Fesih.....	12

2.BÖLÜM

II. ANONİM ORTAKLIKTA HAKLI SEBEP KAVRAMI VE DAVA HAKKI SAHİPLERİ

A. HAKLI SEBEPLE FESİH KAVRAMI VE UNSURLARI.....	15
1. Genel Kavram.....	15
2. Anonim Ortaklıkta Haklı Sebep Kavramı.....	16
3. Haklı Sebep Fesih için Gerekli Unsurlar.....	18
a. Fesih Talebinin Haklı Sebebe Dayanması.....	18
b. Azınlık Pay Sahibi Haklarının Zarar Görmesi ve Ortaklığın Çekilmez Hale Gelmesi.....	19
c. Haklı Sebep Teşkil Eden Olguların Süreklilik Arz Etmesi.....	19
B. DAVA HAKKI OLAN PAY SAHİPLERİ.....	20

1. Genel Olarak.....	20
2. Azınlık Pay Sahibi Kavramı.....	21
3. Haklı Sebep Fesih Davası Açma Hakkı Sahipleri.....	22
C. ÇOĞUNLUK İLE AZINLIK PAY SAHİPLERİ MENFAATLERİNİN ÇATIŞMASI.....	25

3.BÖLÜM

III. ANONİM ORTAKLIKTA HAKLI FESİH SEBEPLERİ

A. ÇOĞUNLUĞUN GÜCÜNÜN KÖTÜYE KULLANILMASI.....	28
1. Genel Olarak.....	28
2. Çoğunluk Pay Sahipleri Kavramı.....	29
3. Çoğunluğun Gücünün Kötüye Kullanılmasını Sınırlandıran Haller.....	30
a. Eşit İşlem İlkesi.....	30
b. Hakların Sakınılarak Kullanılması.....	31
4. Çoğunluğun Gücünü Kötüye Kullanmasının Halleri.....	33
a. Genel Olarak.....	33
b. Hakkın Kötüye Kullanılması Hallerinde Fiilin Varlığı.....	33
c. Kötüye Kullanım Fiilinin Süreklilik Arz Etmesi.....	34
5. Kötüye Kullanım Halleri.....	35
a. Azınlık Pay Sahiplerinin Mali Haklarının İhlali.....	35
aa. Kar Payı Hakkının İhlali.....	36
ab. Tasfiye Payı Hakkının İhlali.....	40
ac. Rüçhan Hakkının İhlali.....	41
b. Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulda Kullanacağı Haklarının İhlali.....	42
ba. Genel Kurula Katılma Hakkının İhlali.....	42
bb. Oy Hakkının İhlali.....	44
bc. Bilgi Alma Hakkının İhlali.....	46
B. ORTAKLIĞA İLİŞKİN HAKLI SEBEP HALLERİ.....	48
1. Genel Olarak.....	48
2. Ortaklığın Kötü Yönetimi.....	49
3. Ortaklığın Amacının Gerçekleşmesinin İmkansızlaşması.....	51
4. Ortaklığın Sermaye Kaybına Uğraması.....	54

5. Yönetim Kurulu ile Genel Kurul'un İşlevsiz Kalması.....	56
a. Yönetim Kurulunun Karar Alamaması.....	58
b. Genel Kurulun Karar Alamaması.....	60
6. Ortaklıkta Yapısal Değişiklikler.....	62
a. Ortaklıkların Birleşmeleri.....	62
b. Ortaklıkların Bölünmeleri.....	64
c. Ortaklıkların Tür Değiştirmeleri.....	65
C. HAKLI SEBEP TEŞKİL EDEBİLECEK KİŞİSEL HALLER.....	66
1. Genel Olarak.....	66
2. Kişisel Nedenler.....	68
a. Pay Sahipleri Arasındaki Uyuşmazlıklar.....	68
b. Pay Sahibinin Ölümü, Kısıtlanması veya İş Göremezliği.....	70
3. Pay Sahipliği Sözleşmelerinin İhlali.....	71
a. Pay Sahipleri Arasında İmzalanan Sözleşmenin İhlali.....	72
b. Ortaklık ile Pay Sahipleri Arasında İmzalanan Sözleşmenin İhlali.....	73
4. Bir Pay Sahibinin Diğer Bir Pay Sahibine Haksız Fiil İka Etmesi.....	74
D. HAKLI SEBEPLE FESHE İLİŞKİN SÖZLEŞMESEL DÜZENLEMELER....	75
1. Haklı Sebep Fesih Hükümünün Emredici Niteliği.....	75
2. Haklı Sebep Fesih Hakkına İlişkin Sözleşmesel Düzenlemeler.....	77
a. Hakkın Genişletildiği Sözleşmesel Düzenlemeler.....	77
b. Hakkın Sınırlandırıldığı veya Tamamen Kaldırıldığı Esas Sözleşme Düzenlemeleri.....	79
SONUÇ.....	81
KAYNAKÇA.....	84

GİRİŞ

6762 sayılı TTK'da anonim ortaklıkların haklı nedenle feshine ilişkin kanun hükmü bulunmamakta idi. Buna rağmen, doktrinde anonim ortaklığın haklı nedenle feshinin mümkün olup olmadığı hususu tartışmaya sebep olmuştur. Nitekim Yargıtay tarafından da kabul edilen hakim görüş bu yönde düzenleme olmaması sebebi ile anonim ortaklıklarda haklı nedenle feshin mümkün olmadığı yönünde idi. Ancak yine de bu yönde bir düzenleme olmaması her zaman eksiklik olarak görülmüştür.

Anonim ortaklıkların kurulmasından sonra ortaklıkta meydana gelen haklı sebep teşkil eden olaylar neticesinde pay sahipleri bakımından ortaklığın devamı çekilmez hale gelebilir. Bu halde zarar gören pay sahiplerinden ortaklığı sürdürmeleri kendilerinden beklenemeyecektir. Bu düşünceden hareketle anonim ortaklığın haklı nedenle feshi ilk olarak 6102 sayılı TTK md. 531 ile düzenlenmiş olup haklı sebebin varlığı halinde hangi pay sahipleri tarafından ilgili davanın açılacağı yer almıştır.

Kişi ortaklıklarından farklı olarak anonim ortaklıklarda çoğunluk ile azınlığın menfaatlerinin çatışmaları söz konusudur. Nitekim TTK md. 531 hükmü de azınlığın menfaatlerini çoğunluğa karşı koruma amacı taşımaktadır. Çoğunluğun fiillerine karşı iptal davası ve sorumluluk davasına gidebilecek olan azınlığın hakları artık haklı sebeplerin varlığı halinde ortaklığın feshi ile de korunabilecektir.

TTK md. 531 hükmünde yalnızca fesih davasının haklı sebeplerin varlığı halinde açılacağı belirtilmiş olup haklı sebeplerin neler olabileceği hususunda herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Böylece haklı sebeplerin neler olabileceğinin kanun koyucu tarafından yargı ve öğretiyeye bırakılmış olduğunu anlamaktayız. Ancak anonim ortaklıklarda özellikle çoğunluğun gücünün kötüye kullanılması hallerinde haklı sebeplerin ortaya çıktığı söylenebilir. Her ne kadar kişi ortaklıklarında kişisel sebepler de haklı sebep olarak adlandırılrsa da kişisel niteliklerin önem arz ettiği anonim ortaklıklarda da kişisel sebeplerin haklı sebep teşkil edebileceğinden de bahsedilebilecektir.

Çalışmamızda da fesih davası ve davanın sonuçlarından ziyade haklı sebeplerin neler olduğu üzerinde durulmuş olup çoğunluğun gücünün kötüye kullanılması, ortaklığa ilişkin sebepler ve kişisel sebepler olmak üzere üç ayrı başlık altında detaylı olarak incelenmiştir. Buna karşın, fesih davası ve davanın sonuçlarından kısaca bahsetmek gerekirse, azınlık pay sahibi tarafından haklı sebebin varlığı iddiası ile açılacak olan fesih davasında mahkeme, haklı sebebin varlığını kabul ettiği takdirde ortaklığın feshine karar verebilecektir.

TTK md. 531 hükmüne bakıldığında, haklı sebeple fesih davası açılması halinde mahkeme tarafından yalnızca feshine değil pay sahibinin payının karşılığının ödenmesi halinde çıkarılmasına da karar verilebileceği zikredilmiştir. Bu durumda hakim tarafından haklı sebebin varlığı kabul edildiği takdirde çözüm yolu hakimin takdir yetkisine bırakılmıştır. Şayet hakim tarafından ortaklığın devamının mümkün olduğu kanaatine varılır ise ortaklığın devamına, ortaklığın devamının artık mümkün olmadığı kanaatine varılır ise de ortaklığın feshine karar verilebilecektir.

1.BÖLÜM

I. ANONİM ORTAKLIĞIN HAKLI SEBEPLE FESHİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

A. AFFECTIO SOCIETATIS

Ortaklıklar belirli bir amacı gerçekleştirmek için kurulmaktadır. Ortaklığın amacının gerçekleşmesi için bütün pay sahipleri eşit bir şekilde gayret ve özen göstermekle yükümlüdürler. Bu unsur, ortaklık ilişkisini diğer ilişkilerden ayıran güvenilir bir ölçü niteliğindedir.¹

Pay sahiplerinin ortaklığın amacının gerçekleştirilmesi ve sonucunda kazanç elde edilmesine yönelik ortak gayretleri affectio societatis olarak adlandırılmaktadır.² Affectio societatis aynı zamanda ortaklığın zaruri unsuru olarak da görülmekte olduğundan pay sahiplerinden birinin kazanca katılmak gibi bir niyeti olmaması halinde ortaklıktan bahsedilemeyeceği söylenmektedir.³

Affectio societatis unsurunun daha çok şahıs şirketlerinde söz konusu olacağı savunulmaktadır.⁴ Şöyle ki, anonim ortaklık gibi sermaye ortaklıklarında pay sahipleri ortaklığa yalnızca belirli bir sermaye koymayı taahhüt etmekte ve bundan başka herhangi bir sorumluluk altına girmemektedirler. Bu nedenle sermaye koyma taahhüdü dışında pay sahiplerinin ortaklığın amacının gerçekleştirilmesi için gayret göstermelerine gerek olmadığı ileri sürülerek affectio societatis unsurunun anonim ortaklıklarda uygulanmasının güç olduğu savunulmaktadır.⁵

---

¹ POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, İstanbul, 2010, 12. Bası, N. 60.

² ARSLANLI, Halil, Kollektif ve Komandit Şirketler, İstanbul, 1960, s. 31; DOMANIÇ, Hayri, Adi, Kollektif ve Komandit Şirketler, İstanbul, 1988, s. 12.

³ ARSLANLI, Kollektif ve Komandit Şirketler, s. 58.

⁴ ERDOĞAN, Fatih, Ticaret Ortaklıklarında Rekabet Yasağı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011, s. 11

⁵ ERDOĞAN, s. 11.

Anonim ortaklıklar kazanç elde etmek için kurulmaktadır. Kazanç elde edebilmek için anonim ortaklığın pay sahipleri ortak amaç için de gayret etmek zorundadırlar. Nitekim esasen ortak amacı gerçekleştirmek için gösterilen çabayı ifade eden affectio societatis kavramı temelinde sadakat yükümlülüğünü taşımaktadır.⁶ Dolayısıyla, anonim ortaklığın pay sahipleri de sadakat yükümlülüğüne aykırı davranmamalı ve ortaklığa zarar verici davranışlarda bulunmamalıdır.

Her ne kadar anonim ortaklıklar sermaye ortaklıklarından olsa da çoğunluğun davranışları, ortaklığa ilişkin sebepler veya kişisel niteliklerin önem arz ettiği noktada kişisel sebepler pay sahipleri bakımından ortaklığın devamını çekilmez hale getirebilir. Bu gibi sebeplerin ortaya çıkması halinde pay sahipleri bakımından ortaklığın feshi için haklı sebeple fesih davası öngörülmüştür. Bu nedenle kanaatimce, ortak amaca ulaşabilmek için pay sahiplerinin birlikte gayret ve özen göstermeleri anlamına gelen affectio societatis unsuru haklı sebeple fesih davası açma yetkisine temel teşkil etmektedir.

B. ANONİM ORTAKLIĞIN HAKLI SEBEPLE FESHİ

1. 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda⁷ anonim ortaklığın haklı nedenle feshine ilişkin düzenleme yer almamış olmakla birlikte doktrinde de bir çok fikir ayrılıklarına sebep olmuştur. Anonim ortaklığın haklı sebeple feshi kavramı ilk kez 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu⁸ ile ortaya çıkmıştır. Bu şekilde, azınlık pay sahiplerine fesih davası açma imkanı tanınmış ve çoğunluğa karşı haklarını koruyabilecekleri bir hukuki yol açılmıştır.

ETTK'da anonim ortaklığın sona erme sebeplerine yer verilmesine rağmen haklı nedenlerin varlığı halinde ortaklığın feshinin talep edilip edilemeyeceği yönünde her

---

⁶ AŞIK, Pınar, Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı (TTK M. 396), Ankara Barosu Dergisi, 2017 S. 4, s. 176.

⁷ 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

⁸ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarih 27846 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olup 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

hangi bir hüküm yer almamıştır. Bu nedenle doktrinde anonim ortaklık yönünden ortaklığın haklı sebeple feshinin mümkün olup olmayacağı tartışmalara sebep olmuştur.

Doktrinde azınlıkta hakim görüş, kanunda anonim ortaklığın haklı sebeple feshine ilişkin hüküm yer almasa da de azınlık pay sahiplerinin haklı nedenlerin varlığı halinde anonim ortaklığın feshini talep edebilecekleri yönündeydi.⁹ Bu görüşü savunanlara göre, haklı sebeple feshe ilişkin madde düzenlenmemesi nedeni ile kanunda boşluk olduğundan Türk Medeni Kanunu md. 1 gereği azınlık pay sahiplerine ortaklığın feshini talep hakkı tanınmalıydı.¹⁰ Nitekim Çamoğlu, anonim ortaklığın sona erme sebeplerini içerir ETTK md. 434/2’de yer alan ortaklığın amacının imkansız hale gelmesi ibaresini geniş yorumlayarak haklı nedenle feshin mümkün kılınacağı görüşünü savunmuştur.¹¹ Bununla birlikte aynı görüşü savunan Domaniç de, haklı sebeple sona ermenin tüm diğer ortaklıklar için mümkün kılınmışken anonim ortaklıkların hariç tutulamayacağını ve Türk Hukuku’na ışık tutan İsviçre Hukuku’nda da anonim ortaklığın haklı sebeple feshine ilişkin hüküm bulunması nedeni ile bu tür sona ermenin hukuka aykırılık teşkil etmeyeceğini savunmuştur.¹²

Doktrinde karşı görüşü savunan çoğunluk ise, kanunda anonim ortaklığın sona erme sebeplerinin sınırlı olarak sayıldığı ancak bunların arasında haklı nedenle feshe özellikle yer verilmemesi sebebi ile anonim ortaklığın haklı sebeple feshinin mümkün olmayacağı hususu dile getirilmiştir.¹³ Anonim ortaklığın haklı sebeple feshinin düzenlenmemesini kanun boşluğu olarak değil bilinçli susma olarak nitelendirmişlerdir.¹⁴

---

⁹ ÇAMOĞLU, Ersin, Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, Prof. Dr. Yavuz Alangoya için Armağan, İstanbul, 2007, s. 667; ÇAMOĞLU, Ersin, Kollektif Ortaklıkta Haklı Sebep Kavramı ve Ortağın Haklı Sebeple Çıkarılması, İstanbul, 2008, 2. Bası, s. 63-65; YASAMAN, Hamdi, İsviçre Borçlar Kanunu’nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku’nun Türk Ticaret Kanunu’na Etkileri, İstanbul, 2009, s. 715.

¹⁰ ÇAMOĞLU, Anonim Ortaklık, s. 672; ÇAMOĞLU, Haklı Sebep, s. 63-65.

¹¹ ÇAMOĞLU, Haklı Sebep, s. 61.

¹² ARSLANLI, Halil/ DOMANIÇ, Hayri, Ticaret Kanunu C.III, Limited ve Hisseli Komandit Şirketler, İstanbul, 1989, s. 753.

¹³ ARSLANLI, Halil, Anonim Şirketler, IV-V, İstanbul, 1961, s. 166; İMREGÜN, Oğuz, Anonim Ortaklıklar, İstanbul, 1989, s. 481; TEKİNALP, Ünal, Türk Ticaret Kanunu’ndaki Boşluk: Anonim Ortaklığın Önemli Sebeplerle Feshi, Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılmasına Karşı Etkili Bir Araç, İktisat ve Maliye, C. XXI, S. 8, Kasım, 1974, s. 325; DOĞANAY, İsmail, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C.II, 4. Bası, İstanbul, 2004, s. 1275; MOROĞLU, Erdoğan, Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih, Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan, 1978, s. 79.

¹⁴ İLBASMIŞ HIZLISOY, Özlem, Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi, Ankara, 2016, s. 17.

Kanunda bu konuya yer verilmemesi sebebi ile Yargıtay içtihatları da çoğunluğun görüşüne benzer şekilde anonim ortaklıklarda haklı sebeple feshin mümkün olmayacağı yönünde idi.¹⁵ Ancak bununla birlikte aynı görüşü savunan çoğunluk ve Yargıtay esas sözleşmeye ortaklığın haklı sebeple feshine ilişkin hüküm konulması halinde hükmün geçerli olacağını savunmuşlardır.¹⁶

ETTK md. 138 ile ETBK'da¹⁷ yer alan adi ortaklık hükümlerine genel bir atf yapılmakta ve ortaklık hukuku yönünden genel hükümler sayılmakta idi. Bu durumda her ne kadar adi ortaklığa ilişkin genel hükümlerin anonim ortaklığın haklı sebeple feshi bakımından da geçerli olup olmayacağı doktrin tarafından tartışılmış ise de çoğunluk görüşü fesih sebeplerinin sınırlayıcı olması sebebi ile genel hükümlerden yararlanılamayacağı yönünde olmuştur.¹⁸

Netice itibariyle, Kanun'da anonim ortaklığın haklı sebeple feshinin yer almaması, farklı görüşlerle dahi bu hakkın gerekliliğinin savunulması, boşlukların olumlu veya olumsuz doldurulması nedenleri ile yeni Türk Ticaret Kanunu'nun hazırlanmasında anonim ortaklığın haklı nedenle feshine ilişkin çalışmalara da yer verilmiştir.¹⁹

2. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

ETTK'nun yerine geçmesi için yeni bir kanun hazırlanmak üzere kurulan komisyon tarafından 2005 yılı Mart ayında "TTK. Tasarısı" sunulmuştur. Hazırlanan "TTK. Tasarısı"nda ETTK'nın aksine, anonim ortaklığın genel sona erme sebeplerinin ardından

---

¹⁵ Y.TD., E. 1963/3484 K. 1963/4856 T. 26.03.1963, BATIDER, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C.II, S.4, s. 711.

¹⁶ Yargıtay 11.H.D. E. 2004/13214 K. 2005/10579 T. 07.11.2005 sayılı kararında da; "Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına, anonim şirketlerin feshi hallerini düzenleyen TTK'nun 434 ncü maddesinde bu tür ortaklığın haklı nedene dayanılarak fesih durumunun düzenlenmemiş olmasına, feshi talep edilen şirketin ana sözleşmesinde de bu yönde bir hüküm bulunmamasına, esasen pay sahiplerinin anonim şirketin feshini talep etme haklarının olmamasına göre, davacı vekilinin temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir." Bkz. ARSLANLI/DOMANİÇ, s. 753.

¹⁷ 22.04.1926 tarihli ve 818 sayılı Türk Borçlar Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

¹⁸ MOROĞLU, Haklı Neden, s. 96; ÇAMOĞLU, Anonim Ortaklık, s. 673.

¹⁹ ERDEM, Nuri, Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, İstanbul, 2012, s. 55-56.

md. 531’de özel olarak haklı nedenle feshin düzenlendiği görülmüş olup ilgili madde şu şekilde idi;²⁰

“Haklı sebeplerin varlığında, esas sermayenin en az onda birini temsil eden pay sahipleri, mahkemeden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Mahkeme, fesih yerine, davacı pay sahiplerine, paylarının gerçek değerlerinin ödenmesine ve davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebilir.”

İlgili tasarı hükmü ile haklı sebeple feshin talep edilebilmesi için iki ayrı şart öngörülmüş olup bunlar; pay sahiplerinin belirli oranda sermayeye sahip olmaları ve haklı sebeplerin varlığıdır. Haklı sebebe ilişkin bu maddeye tasarıda yer verilmesi her ne kadar doktrin tarafından olumlu karşılanmışsa da madde, çoğul olarak ifade edilen “haklı sebepler” ibaresi, sınırlarının çok açık bir şekilde *belirlenmemesi* gibi sebepler yönünden eleştirilerin de hedefi olmuştur.²¹

Tasarı hükmü üzerinde yapılan değişiklik neticesinde, 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu md. 531’de *“Haklı sebeplerin varlığında, sermayenin en az onda birini ve halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Mahkeme, fesih yerine, davacı pay sahiplerine, paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerlerinin ödenip davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer çözüme karar verebilir.”* denilmek suretiyle anonim ortaklığın haklı nedenle feshine ilişkin hüküm yer almıştır.

TTK’ da yer alan anonim ortaklığın haklı sebeple feshi hükmü ile artık haklı sebeplerin varlığı halinde azınlığın çoğunluğa karşı kullanabileceği bir dava hakkı mevcuttur. İlgili madde de belirtilen pay oranlarına sahip azınlıklar artık haklı sebebin varlığı halinde

²⁰ ERDEM, s. 58-59.

²¹ BAHTİYAR, Mehmet, Türkiye Barolar Birliği Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-II-III, Ankara, 2008, s. 1019; MOROĞLU, Erdoğan, Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler, İstanbul, 2009, s. 175.

şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesinde ortaklığın haklı sebeple feshini talep edebileceklerdir.²²

C. DİĞER ORTAKLIKLARDA HAKLI SEBEPLE FESİH

1. Genel Olarak

Anonim ortaklığın haklı nedenle feshi ilk kez TTK md. 531 ile yasal planda düzenlenmiştir. Ancak diğer ortaklık türleri bakımından haklı nedenle fesih imkanı önceden beri var olup Eski Türk Borçlar Kanunu ve Eski Türk Ticaret Kanunu'nda da mevcut idi. Bu nedenle anonim ortaklığın haklı nedenle feshinden önce diğer ortaklık türleri bakımından temel esasları ve uygulamaları ele almak uygun olacaktır.

Diğer ortaklıklar yönünden açıklamalara geçmeden önce her iki tarafa borç yükleyen sürekli borç ilişkilerine de değinmek gerekmektedir. Borçluyu kesintisiz olarak bir edim yükümlülüğü altında bırakan, tek bir edim ile sona ermeyen borç ilişkilerine sürekli borç ilişkisi denmektedir.²³

Yargıtay ve doktrindeki görüşe göre, taraflardan biri için sürekli borç ilişkisinin çekilmez hale gelmesi durumunda TMK md. 2 dürüstlük kuralı gereği ilişkiyi sürdürmesi de kendisinden beklenemeyecektir.²⁴ Şöyle ki, taraflar arasında sözleşmenin kurulduğu andaki şartların sonradan değişmesi halinde sözleşmenin ifasının beklenmesi dürüstlük kuralına uygun olmayacak ve hatta hakkın kötüye kullanılmasını da teşkil edebilecektir.²⁵

Sürekli borç ilişkilerinde fesih olağan ve olağanüstü fesih olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Olağan fesih, sözleşme taraflarından birinin herhangi bir sebep sunmaksızın ilişkiyi sonlandırabilmesidir. Olağan fesih, belirsiz süreli borç ilişkileri bakımından süreyi durdurarak taraflar açısından yeni yapma borcunun doğmasını

²² İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 21.

²³ ERTAŞ, Şeref, Sürekli Borç İlişkilerinde (Dauerschuldverhaeltnisse) Zamanaşımı, DEÜHFD, C. 16 Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, C. III, 2015, s. 3094.

²⁴ OĞUZMAN/BARLAS, s. 287, SELİÇİ, s. 192.

²⁵ ERDEM, s. 92.

önlemektedir.²⁶ Olağanüstü fesih ise, taraflardan birinin bazı sebeplerin ortaya çıkması neticesinde tek taraflı irade beyanı ile ilişkiyi sonlandırmasıdır. Sözleşmeyi sona erdirmek isteyen taraf, feshi geçerli bir nedene dayandırmak zorundadır. Nitekim haklı sebeple fesih, genel olağanüstü fesih sebebi olarak tanımlanmaktadır.

Sürekli borç ilişkisi devam etmekte iken meydana gelen olay aynı zamanda haklı sebep teşkil ediyor ise, sözleşmenin haklı sebeple feshinin de mümkün kılınması gerekmektedir. Şöyle ki, mağdur olan taraf bakımından haklı sebeple fesih imkanı daha avantajlı ise, sözleşme, haklı sebebe veya özel düzenlemeye dayanılarak feshedilebilir.²⁷

2. Adi Ortaklıkta Haklı Sebeple Fesih

Adi ortaklığın sona ermesine sebep olan haklı nedenler, ortaklığın devam ettirilmesinin çekilmez hale gelmesi veya ortaklığın kurulmasındaki amacın gerçekleşmesinin önemli derecede imkansızlaşmasıdır.²⁸ Adi ortaklığın sona erme sebeplerinden olan haklı nedenle sona erme, ETBK md. 535/7’de mahkeme ilamı ile mümkün kılınmış idi. Aynı maddenin ikinci fıkrasında da, belirli süreli adi ortaklık sona ermeden ve belirsiz süreli adi ortaklıkta ihbara gerek kalmadan ortakların her biri tarafından ortaklığın feshinin talep edilebileceği düzenlenmiştir. Ancak maddenin ikinci fıkrası doktrinde bazı görüş ayrılıklarına sebep olmuştur. Şöyle ki, ETBK döneminde bazı yazarlar fesih davası açılmadan önce ortaklığın haklı sebeple feshini diğer ortaklara ihbar edilmesini gerektiğini savunmuşlardır.²⁹ Buna karşılık Domaniç ise, önceden böyle bir ihtara veya ihbara gerek olmaksızın feshin talep edilebileceğini ileri sürmüştür.³⁰ Gerçekten de maddeden haklı sebeple fesih için ihtar veya ihbar yapılması gerektiği ile ilgili açık bir ifade kullanılmadığından ortaklardan herhangi biri bunlara gerek olmaksızın ortaklığın feshini talep edebilecektir.³¹

²⁶ OĞUZMAN, Kemal, Türk Borçlar Kanunu ve İş Mevzuatına Göre Hizmet “İş” Akdinin Feshi, İstanbul, 1955, s. 160; SELİÇİ, s. 111.

²⁷ ALTINOK ORMANCI, Pınar, Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebeple Feshi, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Sözleşmelerin Feshi, Ankara, 2011, s. 98.

²⁸ ŞENER, Oruç Hami, Adi Ortaklık, Ankara, 2008, s. 488.

²⁹ ARSLANLI, Kollektif ve Komandit Şirketler, s. 487; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 84.

³⁰ DOMANIÇ, Hayri, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C.I, İstanbul, 1988, s. 430.

³¹ ERDEM, s. 62.

Doktrindeki farklı görüşler 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun³² yürürlüğe girmesi ile birlikte son bulmuştur. Nitekim TBK md. 639/7'de hiç bir tereddüde yer vermeksizin *“her zaman başkaca koşul aranmaksızın”* denilmek suretiyle haklı sebeplerin varlığı halinde adi ortaklığın feshinin mümkün olabileceği belirtilmiştir. Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, adi ortaklığın devamı sırasında ortaklardan herhangi biri için haklı nedenlerden birisinin ortaya çıkması durumunda hiç bir ihbar veya ihtara gerek kalmaksızın ve herhangi bir koşul aranmaksızın mahkeme yolu ile ortaklığın feshini talep etmesi mümkündür.

Adi ortaklıklarda haklı sebeple fesih davasının açılması halinde mahkeme tarafından ya ortaklığın feshine ya da davanın reddine karar verilebilecektir.³³ Ancak TTK md. 531 ile hükme bağlanan anonim ortaklığın haklı sebeple feshi davasında ise mahkeme tarafından ortaklığın feshine karar verilebileceği gibi derhal davanın reddi yerine başkaca bir çözüm yoluna da gidilebilecektir.

Ortakların haklı sebebin varlığı halinde şirketin feshini talep etmesi emredici nitelikte olup sözleşme ile dahi sınırlandırılmaz ve ortadan kaldırılamaz.³⁴ Ancak ortaklık sözleşmesi ile bazı durumların haklı neden olarak kabul edilmesi halinde kabul edilen bu durumun gerçekleşmesi üzerine ortaklığın haklı nedenle feshinin istenebileceği kararlaştırılabilir. Bu halde, sözleşme ile belirlenen haklı sebebin gerçekleşmesi halinde ortaklardan herhangi biri tarafından dava açılarak mahkemeden ortaklığın feshi talep edilebilecektir.³⁵

---

³² 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, 04.02.2011 tarih 27836 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olup 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

³³ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 13.

³⁴ SELİÇİ, Özer, Borçlar Kanunu'na Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul, 1976, s. 164; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 84; ŞENER, s. 482.

³⁵ ŞENER, s. 165.

3. Kollektif Ortaklıklarda Haklı Sebep Fesih

Kişi ortaklıklarından olan kollektif ortaklık, karşılıklı güven ilişkisi ile kurulan hukuki ilişkilerden biridir.³⁶ Ancak bazı durumlarda karşılıklı güven ile kurulan bu ilişki çeşitli sebeplerle zedelenebilir ve bu nedenle de sonlandırılmak istenebilir.³⁷

Kollektif ortaklığın haklı sebep feshine ilişkin düzenleme TTK md. 243’de yer almakta olup bu madde ile TBK md. 639 ve 640’a atıf yapılmaktadır. Buna göre, TBK md. 639/7 gereği, herhangi bir koşul aranmaksızın haklı sebebin varlığı halinde ortaklardan biri mahkmeden ortaklığın feshini talep edebilecektir. Dolayısıyla TTK md. 243’de yapılan atıf ile kollektif ortaklığın ortaklarına haklı sebep fesih hakkı tanınmış ve devamında hangi durum ve hallerin haklı sebep oluşturacağı da TTK md. 245’de örneklendirilmiştir.³⁸

Kollektif ortaklık ilişkileri yönünden haklı sebep, TTK md. 245’de ortaklığın kurulmasına sebep olan fiilin veya kişisel sebeplerin ortaklığın kurulma amacını imkansız kılacak veya güçleştirecek şekilde ortadan kalkması olarak tanımlanmıştır. Her ne kadar haklı sebepler bu madde ile örneklendirilmişse de hükümdeki “gibi haller” ifadesinden de anlaşılacağı üzere örnekler sınırlayıcı nitelikte olmayıp ortaklığın kurulmasındaki amacı engelleyen veya güçleştiren her halde haklı sebep oluşmuş kabul edilebilecektir.

ETTK döneminde haklı sebep fesih davasının yalnızca adi ortaklık ve kişi ortaklıkları yönünden tanınmış olması sebebi ile haklı sebep fesih davasının sermaye ortaklıklarından olan anonim ortaklıkları bakımından uygun olmayacağı düşüncesi doğabilecektir. Ancak belirtmek gerekir ki, adi ortaklık ve kişi ortaklıklarında ortaya çıkabilecek haklı sebepler yalnızca kişisel sebepler değildir.³⁹ Bu gibi ortaklıklarda kişisel sebepler haricinde ortaklık veya ortaklık dışı da haklı sebep teşkil edebilecek olaylarla karşılaşılabilir. Bu nedenle anonim ortaklıklar bakımından haklı sebep fesih

---

³⁶ ERDEM, s. 64.

³⁷ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s. 176.

³⁸ ERDEM, s. 66.

³⁹ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 12-13.

davasının, kişisel nitelikte olmayan ancak ortaklıkta meydana gelebilecek haklı sebepleri kapsayacak şekilde uygulanabileceği söylenebilir.

4. Limited Ortaklıklarda Haklı Sebeple Fesih

Limited ortaklıklarda güven ilişkisi, ortaklığın devamlılığı ve ortaklığın kurulma amacının gerçekleşmesi için önem arz etmektedir. Ortaklıklarda bu unsurlardan herhangi birinin zedelenmiş olması ortaklığı çekilmez hale getirebilir. Örneğin aynı amaç için kurulan ortaklıklarda o amacın gerçekleşmesi için aynı özenin gösterilmemesi halinde ortaklar arasında güvensiz bir ortam oluşacaktır. Hal böyle olunca ortakları şirket sözleşmesi ile bir arada tutmak kişilik haklarına aykırılık teşkil edecektir.⁴⁰

Kişilik haklarının zedelenmesi gibi durumlarda, ortak, kendi payını bir başka ortağa devrederek ayrılmak isteyebilir. Ancak şahıs şirketlerinde ortaklığın devri için diğer ortakların onayına ihtiyaç bulunduğundan ortaklıktan kurtulabilmek sermaye şirketlerindeki kadar kolay olmamaktadır. Bu nedenle kanun koyucu, limited ortaklıklar yönünden de haklı nedenle fesih hükümlerini düzenlemiştir.⁴¹

Limited ortaklıklar bakımından haklı nedenle fesih ETTK md. 549/1 bent 4 ve 551/2'de düzenlenmiş idi. Haklı nedenle feshin düzenlendiği ETTK md. 549/1 bent 4'de haklı nedenin varlığı halinde ortağın talebi halinde ortaklığın feshinin mahkemeden istenebileceği yer almaktaydı. ETTK md. 551/2'de ise, haklı sebebin varlığı halinde ortaklardan birinin ortaklıktan çıkmasına müsaade edilmesi veya ortaklığın feshini talep edebileceği şeklindeydi. Aslen bakıldığında her iki madde de benzer nitelikte olduğundan ETTK md. 551/2'nin kanunda yer alması doktrinde eleştirilerin hedefi olmasına sebep olmuştur.

Türk Ticaret Kanunu ile birlikte limited ortaklıklarda haklı sebeple fesih, haklı sebep tanımı verilmeksizin md. 636'da düzenlenmiştir. Kanunda haklı sebep kavramı

---

⁴⁰ ÇAMOĞLU, Anonim Ortaklık, s. 667; DOĞANAY, İsmail, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C.I, 4. Bası, Ankara, 2004, s. 733; GİRAY, Eda, Limited Şirketin Haklı Sebeple Feshi ve Yargıtay'ın Yaklaşımı, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:6, Sayı 12, s. 196.

⁴¹ GİRAY, s. 196.

tanımlanmamış olup haklı sebepler dürüstlük kuralı çerçevesinde hakimin takdirine bırakılmıştır.⁴² Sürekli ilişkiler bakımından sona erme sebebi olarak haklı sebebin tek tanımlanmış olduğu TTK md. 245 genel bir nitelik taşıdığından limited ortaklıklar için de geçerlidir.⁴³ Bu nedenle, hakim limited ortaklıklarda haklı sebeple feshin söz konusu olması halinde haklı sebebin varlığını tespit ederken bu hükümden de yararlanabilecektir.⁴⁴

Belirtmek gerekir ki, haklı sebepler yalnızca söz konusu madde ile sınırlı olmayıp hayatın olağan akışında meydana gelen veya Yüksek Mahkemece de kabul edilen haklı sebepler mümkündür. Bunlar ortakların davranışları, kişisel sebepler, sadakat borcuna aykırılık, ortaklık gereği üstüne düşen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi gibi sebepler olabilmektedir.⁴⁵

Limited ortaklıklarda haklı sebeple feshin talebi için dava açanın ortak sıfatına haiz olması gerekmektedir. Aksi takdirde mahkeme tarafından husumet yokluğu sebebi ile davanın reddine karar verilebilecektir. Davanın kural gereği ortaklığa karşı açılması gerekse de uygulamada da kabul edildiği üzere, iki ortaklı limited ortaklıklarda dava, temsile yetkili ortağa karşı da açılabilir.⁴⁶

Limited ortaklıklarda her ortak haklı sebeple fesih davası açma hakkına sahipken anonim ortaklıkta bu hak azınlık pay sahiplerine tanınmıştır. Ancak dava açma hakkına sahip kişiler dışında anonim ortaklık bakımından hükme bağlanan TTK md. 531'in limited ortaklıklar bakımından tanınan haklı sebeple fesih davasına benzediği söylenebilir. Zira hem TTK md. 531 hem de TTK md. 636/3'de ortaklığın feshi dışında alternatif çözüm yollarına da başvurulabileceği hüküm altına alınmıştır.⁴⁷ Şöyle ki, her iki madde de davacı ortağın payının gerçek değerinin ödenerek ortaklıktan çıkarılması alternatif bir çözüm olarak yer almaktadır.

---

⁴² ÇAMOĞLU, Haklı Sebep, s. 120; ORUÇ, s. 213.

⁴³ ÇAMOĞLU, Haklı Sebep, s. 120.

⁴⁴ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 810; ŞENER, s. 252; DOĞANAY, C.I, s. 1490.

⁴⁵ ERDEM, s. 71.

⁴⁶ DOĞANAY, s. 1485; ERDEM, s. 72.

⁴⁷ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 14.

Limited ortaklık her ne kadar sermaye ortaklıklarından olsa da, kişi ortaklıklarına has özellikleri de mevcuttur.⁴⁸ Bu nedenle bazı yazarlara göre, anonim ortaklıklarda haklı sebep teşkil etmeyecek olayların limited ortaklıklarda haklı sebep teşkil etmesi mümkündür.⁴⁹ O halde her ne kadar yukarıda da bahsedildiği üzere limited ortaklık ile anonim ortaklık alternatif çözüm yolları bakımından benzerlik taşısa da farklı ortaklık türleri olduklarından haklı sebeple fesihleri yönünden ayrılmaları gerekmektedir.

---

⁴⁸ YILDIRIM, Ali Haydar, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, Bursa, 2013, s. 10.

⁴⁹ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 14, YILDIRIM, s. 10.

2.BÖLÜM

II. ANONİM ORTAKLIKTA HAKLI SEBEP KAVRAMI

A. HAKLI SEBEPLE FESİH KAVRAMI VE UNSURLARI

1. Genel Kavram

Sürekli borç ilişkileri, sözleşmenin tarafları arasında kesintisiz ve ifası süreye yayılmış bir birlikteliktir. Bu birlikteliğin taraflardan herhangi biri tarafından çekilmez hale gelmesi durumunda kişi hak ve özgürlüklerine uygun olarak sona erdirilebilmesinin mümkün kılınması gerekmektedir.⁵⁰ Bu anlamda kanun koyucu tarafından sürekli borç ilişkileri yönünden haklı sebeple fesih imkanı tanınmış olup TBK md. 331, TBK md. 435, TBK md. 617, TBK md. 639 hükümleri buna örnek gösterilebilir.⁵¹

Her ne kadar haklı sebebe ilişkin sonuçlar hükme bağlanmışsa da nelerin haklı sebep oluşturabileceği kanunda açıkça belirtilmemiştir. Bu nedenle fesih hakkını kullanacak olan tarafın, haklı sebep olarak ileri sürdüğü olgunun haklı sebep oluşturup oluşturmadığı TMK md. 4'e göre hakimin takdir yetkisindedir. Doktrinde bu husus "haklı sebep kavramının nisbiliği" olarak nitelendirilmekte olup haklı sebebin varlığını hakim takdir edecektir.⁵²

Kanunda açıkça haklı sebebe ilişkin tanım yapılmamış olması doktrinde genel tanımlar yapılmasına sebep olmuştur. Çamoğlu, haklı sebep kavramını "*Sürekli olan hukuki ilişkinin devamını çekilmez hale getiren bozucu yenilik doğuran bir bildirim veya dava ile hukuki ilişkiyi sona erdirmeye ve değiştirme yetkisinin kullanılmasını adil gösteren*

---

⁵⁰ ERDEM, s. 75.

⁵¹ ERDEM, s. 76.

⁵² DOĞANAY, s. 187; KENDİGELEN, Abuzer, Hukuki Mütalaalar, Mahkeme Kararları ile Birlikte, C. II, İstanbul, 2006, s. 407.

hukuki olgu” olarak tanımlarken,⁵³ Oğuzman ise haklı sebebi “*akde devamı objektif hüsnüniyet icabı talep edilmez hale getiren bir hukuki hadise*” olarak tanımlamaktadır.⁵⁴

Alman Hukukunda ise Türk Hukukundan farklı olarak haklı sebep kavramını kanun ile tanımlama yoluna gidilmiş olup Alman Medeni Kanunu md. 314’de “*Sürekli borç ilişkilerini, her bir taraf, önemli nedenlerin bulunması halinde, olağanüstü bir şekilde feshedebilir. Önemli neden, somut olayın tüm şartları dikkate alındığında ve her iki tarafın menfaatleri tartıldığında, kararlaştırılan sona ermeye kadar veya feshi ihbar süresinin dolmasına kadar borç ilişkisinin devamının borçludan beklenmemesidir*” denilmiştir.⁵⁵ Buna göre, Alman Hukukunda genel bir tanıma yer verilmişse de haklı sebep kavramının nisbiliğinden vazgeçilmemiştir. Netice itibariyle görülen şu ki, sözleşmelerin kurulmasındaki amacın gerçekleşmesinin imkansızlaşması ve ortaklığın çekilmez hale gelmesi durumlarında haklı sebebin oluştuğu kabul edilecektir.

2. Anonim Ortaklıkta Haklı Sebep Kavramı

Anonim ortaklığın haklı sebeple feshine ilişkin TTK md. 531’in gerekçesinde de yer aldığı üzere, ilgili kanun maddesi ile birlikte haklı sebep kavramı tanımlanmamış, örnekler ile belirtilmemiş, nitelikleri gösterilmemiş olup tanımlanması yargı ve öğretiyeye bırakılmıştır. Esasen haklı sebebin nisbiliği sebebi ile, TTK md. 531 hükmünde bağlayıcı ve sınırlayıcı olmamak için haklı sebeplere yer verilmemiş, haklı sebeplerin neler olduğu yönündeki takdir TMK md. 4’e göre hakimlere bırakılmıştır.

Haklı sebepler yönünden sürekli borç ilişkileri için yapılan genel tanımlamalar esas itibariyle anonim ortaklıklar bakımından da geçerlidir. Ancak Erdem⁵⁶ ve Tekinalp’e⁵⁷ göre, kişi ortaklıklarında kişisel özelliklerin ve ilişkilerin önemli olması sebebi ile kişi ortaklıkları için öngörülen haklı sebeplerin doğrudan anonim ortaklıklara uygulanması mümkün olmamaktadır. Buna rağmen Çamoğlu, kişi ortaklıklarına ilişkin genel

⁵³ ÇAMOĞLU, Haklı Sebep, s. 24 vd.

⁵⁴ OĞUZMAN, Hizmet Akdinin Feshi, s. 42.

⁵⁵ TOPUZ, Seçkin, Türk-İsviçre ve Alman Borçlar Hukuku’nda Denge Bozulması ve İfa Güçlüğü Durumlarında Sözleşmeye Müdahale, Ankara, 2009, s. 198.

⁵⁶ ERDEM, s. 105.

⁵⁷ TEKİNALP, Önemli Sebeplerle Feshi, s. 324.

hükümler, anonim ortaklıklar bakımından uygulanamasa da haklı sebep kavramı ve unsurları her şartlarda aynı olacağından anonim ortaklıklarda da kıyasen uygulanabileceği görüşünü savunmaktadır.⁵⁸ Kanaatimce, Çamoğlu'nun da dediği gibi her ne kadar kişi ortaklıklarına ilişkin genel hükümler anonim ortaklıklar bakımından uygulama alanı bulamayacaksa da kişi ortaklıkları yönünden haklı sebep teşkil eden olan olgular hal ve şartlara uygun olduğu ölçüde kıyasen anonim ortaklıklarda da uygulanabilecektir.

Her ne kadar kanunda haklı sebebe ilişkin herhangi bir tanım yapılmamışsa da kolektif ortaklığın düzenlenmiş olduğu TTK md. 245'de "*şirketin kuruluşuna yol açan fiili veya kişisel sebeplerin şirketin işletme konusunun elde edilmesini imkansız kılacak veya güçleştirecek şekilde ortadan kalkmış olması*" denilmek suretiyle istisnai olarak haklı sebep kavramının tanımlanmış olduğu görülmektedir. Doktrinde, anonim ortaklığın niteliğine uygun olarak sürekli borç ilişkileri ile kolektif ortaklık yönünden yapılan haklı sebep tanımlarının her ikisinden de faydalanılabileceği kabul edilmektedir.⁵⁹ Buna göre Çamoğlu, haklı sebebi, "*ortağı ortak olmaya iten nedenlerin ortağın ilişkisi sürdürmesini beklenemeyecek derecede değiştiren hukuki olgu*" olarak tanımlamıştır.⁶⁰

Ortaklar arasında imzalanan esas sözleşme ile hangi durumların haklı sebep oluşturabileceği kararlaştırılabilir. Ancak ortaklar, TTK md. 531 hükmünün emredici niteliği gereği yalnızca kendileri tarafından belirlenen durumların haklı sebep oluşturabileceğini kararlaştıramazlar. Aksi takdirde esas sözleşme sınırlayıcı nitelikte olacaktır. Bu nedenle Şahin, esas sözleşmede belirtilen haklı sebeplerin sınırlayıcı olmadıklarını, yalnızca örnek teşkil ettiklerini ifade etmektedir.⁶¹

---

⁵⁸ ÇAMOĞLU, Haklı Sebep, s. 69.

⁵⁹ DOĞANAY, s. 733; ÇAMOĞLU, Haklı Sebep, s. 9; SÜMER, Ayşe, Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklıkların Haklı Sebeple Feshi, Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, 2010, C. XXVIII, S. I, s. 173; DOMANIÇ, Adi, Kollektif ve Komandit Şirketler, s. 113.

⁶⁰ ÇAMOĞLU, Haklı Sebep, s. 36.

⁶¹ ŞAHİN, Ayşe, Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, İstanbul, 2013, s. 312.

3. Haklı Sebep Fesih İçin Gerekli Unsurlar

a. Fesih Talebinin Haklı Sebep Dayanması

Azınlığın TTK md. 531'e göre, ortaklığın feshini talep etmesi ancak haklı sebebin varlığı halinde mümkün olabilecektir. Azınlık tarafından ileri sürülen sebebin ise haklı olup olmadığına mahkeme tarafından karar verilecektir.

İsviçre öğretisine göre, azınlık hakların sürekli olarak ihlali, bilgi alma ve inceleme hakları kullanımının engellenmesi, genel kurulun birden fazla kez kanuna aykırı toplantı yapması, genel kurul olağan toplantısının devamlı olarak yapılmaması, kâr payının azalması haklı sebepleri oluşturur.⁶² Türk öğretisinde ise, Tekinalp'e göre, azınlık hakların sürekli ihlali, kâr dağıtımının azalması, ortaklık kaynaklarının çoğunluğa veya ortaklık ve işletmelerine aktarılması, çoğunluğun finansal durumu kötüye kullanması hallerinde haklı sebeplerin varlığı kabul edilmektedir.⁶³

Haklı sebep teşkil eden olayların meydana gelmesinde çoğunluğun kusuru aranmamaktadır. Nitekim genel kurulun karar alamaması, ortaklığın amacının artık üretimi olmayan bir madde sebebi ile imkansızlaşması gibi hallerde çoğunluğun kusuru bulunmamaktadır. Bu nedenle önemli olan kusurun var olup olmaması değil, ortaklığın faaliyetlerini etkileyen ve pay sahipleri tarafından ortaklığın devamının çekilmez hale gelip gelmemesidir.

Kanunda haklı sebeplerin neler olduğundan bahsedilmediğinden haklı sebep iddiaları o zamanki hal ve duruma göre değerlendirilecektir. Ancak önemli olan azınlık tarafından fesih davası açıldığında davasını dayandırabileceği bir haklı sebebin varlığıdır.

---

⁶² İsviçre öğretisi hakkında bkz. PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Ankara, 2011, Adalet Yayınevi, s. 1791.

⁶³ TEKİNALP, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul, 2013, Vedat Kitapçılık, s. 292.

b. Azınlık Pay Sahibi Haklarının Zarar Görmesi ve Ortaklığın Çekilmez Hale Gelmesi

Ortaklığın feshi için gerekli olan haklı sebeplerin kabul edilebilmesi için azınlığın pay sahipliğinden doğan haklarının ve meşru menfaatlerinin ihlal edilmiş olması gerekmektedir.⁶⁴ Dolayısıyla, haklı sebeplerin varlığı ile birlikte, azınlığın söz konusu haklı sebeplerden zarar görmesi koşulu da aranmaktadır.⁶⁵

Anonim ortaklık, çoğunluk prensibi gereğince yönetilmekte olup kararlar, çoğunluk tarafından alınmaktadır. Bu nedenle bazı hallerde çoğunluk tarafından alınan kararlar azınlık tarafından kabul edilmeyebilir ve irade çatışmasına bağlı uyuşmazlıklara sebebiyet verebilir. Bu gibi durumlarda şayet çoğunluğun aldığı kararlar azınlık haklarını kötü etkiliyor ve bu durumda azınlık tarafından ortaklığı çekilmez hale getiriyor ise, haklı sebebin varlığı kabul edilir.⁶⁶

Çoğunluğun aldığı kararlar doğrudan azınlığın aleyhine olmadığı halde, ortaklığın malvarlığını, menfaatini veya çıkarlarını etkiliyor ise, dolaylı olarak azınlığı da etkileyecek olması sebebi ile yine haklı sebebin olduğu kabul edilmelidir. Ancak bazı hallerde, çoğunluğun aldığı kararlar hukuka uygun da olsa azınlığın iradesini karşılamıyor olabilir. Azınlığın iradesine uymayan ancak hukuka uygun çoğunluk kararları ise, haklı sebep teşkil etmemektedir.⁶⁷

c. Haklı Sebep Teşkil Eden Olguların Süreklilik Arz Etmesi

Azınlık haklarının ihlal derecesi her bir olay için ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Azınlığın haklarının bir defa ihlal edilmiş olması haklı sebeple fesih imkanı vermemektedir. Bu gibi durumlarda azınlık, iptal davası veya sorumluluk davası açarak çözüm yoluna başvurabilir.⁶⁸

⁶⁴ İMREGÜN, Oğuz, Amerikan Ortaklıklar Hukukunun Ana Hatları, İstanbul, 1968, s. 169-170.

⁶⁵ ŞAHİN, s. 113.

⁶⁶ ŞAHİN, s. 113-114.

⁶⁷ ŞAHİN, s. 113.

⁶⁸ ŞAHİN, s. 119.

Ancak ortaklığın haklı sebeple feshinin söz konusu olabilmesi için süre gelen ihlallerin olması gerekmektedir. İhlalin süreklilik arz ettiğini hakim, somut olayın şartlarına göre takdir yetkisi dahilinde değerlendirecektir.⁶⁹

Çoğunluğun, hukuka uygun bir şekilde karar alması ancak alınan kararın uygulanmasının ayrımcılık oluşturması ve bu uygulamanın süreklilik arz etmesi halinde haklı sebebin varlığı kabul edilecektir. Nitekim alınan kararlar hukuka uygun gibi gözükse de uygulama ile birlikte değerlendirildiğinde durum haklı sebep olarak kabul edilmektedir.⁷⁰

Azınlığın haklarının ihlalinin uzun süre tekrarlanması ile birlikte, birden fazla hak ihlalinin bağlantılı olarak süre gelmesi de süreklilik unsurunu ifade etmektedir. Başka bir deyişle, süreklilik kavramı, yalnızca zamanı değil, birden fazla hak ihlalinin bir arada gerçekleşmesini de ifade eder.⁷¹

B. DAVA HAKKI OLAN PAY SAHİPLERİ

1. Genel Olarak

Anonim ortaklıklarda esas olan paydır. Paylar, esas sözleşmenin veya sermaye artırımının tescili sırasında doğmaktadır.⁷² Buradan da anlaşılacağı üzere tescil payın doğması için kurucu nitelikte bir hukuki işlemdir. Anonim ortaklıkta pay kavramına bağlı olarak pay veya pay senedinin sahibi olan kişiler ise pay sahibi olarak anılmaktadır.⁷³ Pay sahiplerinin esas borçları ortaklığa karşı taahhüt etmiş oldukları sermaye koyma borcudur. Bu borcun pay sahibi tarafından yerine getirildiği takdirde pay sahibinden bir daha ek bir sermaye koyması istenemeyecektir.⁷⁴

---

⁶⁹ ŞAHİN, s. 119-120.

⁷⁰ ŞAHİN, s. 121.

⁷¹ ŞAHİN, s. 121.

⁷² TTK md. 486/1'e göre; "Şirketin ve sermaye artırımının tescilinden önce çıkarılan paylar geçersizdir; ancak, iştirak taahhüdünden doğan yükümlülükler geçerliliklerini sürdürür".

⁷³ BAHTİYAR, Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, İstanbul, 2008, s. 151.

⁷⁴ BAHTİYAR, s. 158.

Anonim ortaklığın sermayesi eşit paylara bölünmüştür. Ancak esas sözleşme ile bir kısım paylara kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda üstünlük tanınabilir. Bu paylara imtiyazlı pay denilmektedir. Herhangi bir pay sahibine imtiyazlı pay hakkı tanındığı takdirde imtiyazın esas sözleşmede konusunun ve kapsamının açıkça yer alması gerekmektedir.

Anonim ortaklıkta imtiyazlı paylar dışında sermaye oranı ile oy çoğunluğunu elinde bulunduran ve hakimiyeti sağlayan çoğunluğun varlığı da söz konusudur. Nitekim anonim ortaklığın faaliyetlerinde de esas olan çoğunluk ilkesi olup ortaklığın genel kurul ve yönetim kurulu toplantılarında önemli bir etkiye sahiptir.

Çoğunluk ve imtiyazlı pay sahipleri dışında anonim ortaklıklarda azınlık pay sahipleri de mevcuttur. Kanun koyucu, azınlığın sermayenin belirli bir oranını temsil etmesini aramış ve çoğunluk ile imtiyazlı pay sahiplerinden korumak için onlara bazı haklar tanımıştır. Anonim ortaklık da yönetimin çoğunluk pay sahiplerinde olması, azınlık ile aralarında menfaat çatışmasına sebebiyet verebilmektedir. Azınlık haklarının ihlali, kanun koyucuyu azınlık pay sahiplerinin haklarını korumaya teşvik etmiştir. Bu doğrultuda da TTK ile azınlık pay sahiplerine iptal davası, sorumluluk davası ve anonim ortaklığın haklı sebeple feshi davası gibi haklar tanınmıştır.

2. Azınlık Pay Sahibi Kavramı

Genel anlam itibariyle azınlık hakları, sermayenin belli bir oranını temsil eden pay sahiplerine tanınan haklardır. Haklı nedenle fesih davası itibariyle ise, halka açık olmayan anonim ortaklıklarda, ortaklık sermayesinin onda birini; halka açık anonim ortaklıklarda ise ödenmiş sermayenin en az yirmide birini temsil eden ortaklara tanınan haklar azınlık haklarıdır.

Doktrinde genel anlam itibariyle azınlık pay sahibi kavramı, genel kurul kararlarının alınmasında etkili rolü olmayan pay sahiplerini kapsar niteliktedir.⁷⁵ Buna göre pay

---

⁷⁵ HELVACI, Mehmet, Anonim Ortaklıkta Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği ve Tanımı, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan, İstanbul, 1998, s. 308; İMREGÜN, Oğuz, Anonim

sahipleri kavramı, yalnızca sermayenin onda birine sahip azınlığa değil, ortaklığın yönetiminde dışarıda kalan ve kararların alınmasında etkisi olmayan pay sahiplerine de denilmektedir. Oy hakkı daha az olan pay sahiplerinin kurul kararlarında etkisi çok fazla olmamaktadır. Bu durum da genel kurul kararlarının alınmasında çoğunluğun iradesinin baskın olmasını ortaya çıkarmaktadır. O halde ortaklık sermayesinin ona birine sahip ve kararların alınmasında etkili rolü bulunmayan pay sahipleri haklı sebeple davası anlamında azınlık olarak kabul edilebileceklerdir.

Azınlık hakları, ortaklık sermayesinin onda birine sahip olan azınlık pay sahipleri tarafından kullanılabilir. Ortaklık sermayesinin onda birine sahip azınlık pay sahipleri hep birlikte azınlık haklarını kullanabilecekleri gibi, ortaklıktan tek bir kişi dahi onda bir sermaye oranına sahip ise tek başına da bu hakları kullanabilecektir.⁷⁶ Netice itibariyle anonim ortaklığın haklı nedenle feshi davası yönünden azınlık pay sahibi, payları sermaye oranının en az yüzde onu olan ve kurul tarafından alınan kararlara etki etme gücü olmayan azınlığa denmektedir.⁷⁷

3. Haklı Sebeple Fesih Davası Açma Hakkı Sahipleri

TTK md. 531 hükmü gereği, haklı sebeple fesih davası açabilecek pay sahiplerinin, kapalı anonim ortaklıklarda ortaklık sermayesinin onda birine sahip olanlar⁷⁸, halka açık anonim ortaklıklar da ise ödenmiş sermayenin en az yirmide birini temsil edenlerin olduğundan daha önce de bahsetmiştik. Bu hüküm ile belirtilen pay oranları, davayı açacak olan pay sahipleri yönünden dava şartıdır.

Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunları Telif Çareleri, İstanbul, 1962, s. 3.

⁷⁶ ANSAY, Tuğrul, Anonim Şirketler Hukuku, Ankara, 1982, s. 255.

⁷⁷ ŞAHİN, s. 133, TEKİNALP, Önemli Sebep, s. 321.

⁷⁸ Bkz. Yargıtay 11.H.D. E. 2015/13250 K. 2016/7626 T. 29.09.2016; "...Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve dosya kapsamına göre, davalı şirketin haklı sebeplerle fesih ve tasfiyesini isteyen davacı pay sahiplerinin davalı şirketteki sermaye paylarının %5,22 olduğu, TTK'nın 531. Maddesinde de belirtildiği üzere 1/10 oranında pay oranına sahip olma koşulunun davacı pay sahipleri yönünden gerçekleşmediği gerekçesiyle; davanın reddine karar verilmiştir... Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davacılar vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir."

Mahkemenin davanın esasına girebilmesi ve yargılamayı devam ettirebilmesi için gerekli olan şartlara dava şartı denmektedir. Hakim tarafından dava şartlarının eksik olup olmadığı hususu davaya taraf olanların istemi üzerine değil, resen incelenmektedir. Hakim, dava şartının eksikliğini fark ettiği takdirde, taraflara eksikliğin giderilmesi için kanun gereği süre vermek zorunda olup verilen süre sonunda eksiklik giderilmediği takdirde davanın usulden reddine karar vermesi gerekmektedir.⁷⁹

Dava, sermayenin onda birine sahip pay sahibi tarafından açılabileceği gibi ilgili maddenin gerekçesine göre, birden fazla pay sahibi de bir araya gelerek bu davayı açabileceklerdir. Nitekim TTK md. 477 hükmünde, bir payın birden fazla sahibi olduğu takdirde, pay sahipleri, haklarını temsilci aracılığıyla ileri sürebileceklerdir.

Haklı sebeple fesih davasını açabilmek için gerekli olan orandaki pay sahipliği sıfatının haklı sebep teşkil eden olayın ortaya çıktığı anda var olup olmaması önem arz etmektedir. Şöyle ki, haklı sebep teşkil eden olayın ortaya çıktığı ve fesih davasının açıldığı her iki anda da pay sahiplerinin belirlenen orana sahip olmaları gerekmektedir. Ayrıca onda bir oranına dava sürecinden itibaren olmak üzere dava sonuna kadar da sahip olunmalıdır.⁸⁰ Nitekim fesih davasının açılmasındaki amaç, ortaklıkta bulunan azınlıkların korunması olduğundan pay sahibi sıfatını taşımayan kişilerden ortaklığın devamının çekilmez hale geldiği iddiası ile bu davayı açmaları da beklenemeyecektir.⁸¹

Davanın açıldığı sırada pay sahipliği sıfatını taşımak dava koşuludur. Pay sahipleri tarafından açılacak olan iptal davalarında, pay sahibi sıfatının dava süresince ve davanın kesin hüküm olarak sonuçlanmasına kadar devam etmesi gerekmektedir.⁸² Bu nedenle, fesih davasını açacak olan davacının pay sahipliği sıfatı, haklı sebep teşkil eden olaydan itibaren olmak üzere, açılan davanın kesin hüküm niteliği kazanıncaya kadar devam etmesi aranacaktır.

---

⁷⁹ PEKCANITEZ, Hakan/ ATALAY, Oğuz/ ÖZEKEZ, Muhammet, Medeni Usul Hukuku, 14. Bası, Ankara, 2013, s. 429.

⁸⁰ NOMER ERTAN, Füsün, Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası (TTK m. 531 Üzerine Düşünceler), İÜHFİM C. LXXIII, S. 1, 2015, s. 424; ERDEM, s. 172; ŞAHİN, s. 346.

⁸¹ NOMER ERTAN, s. 424.

⁸² MOROĞLU, Erdoğan, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul, 2012, s. 229.

Pay sahibi, sahibi olduğu pay oranlarını devreder ve artık kanun maddesinde aranan pay oranlarına sahip olmaz ise, açılacak veya açılan fesih davasının da artık dinlenmemesi gerekmektedir.⁸³ Şöyle ki, davacı paylarının devri ile artık ortaklıkta pay sahibi olmayacağından davanın devamında ve verilecek olan kararda herhangi bir menfaati de olmayacaktır. Bununla birlikte, davacının paylarını devrettiği yeni pay sahibi de davanın yeni tarafı olup davayı devam ettiremeyecektir. Çünkü, haklı sebeple fesih davası, azınlığa ait kişisel olarak kullanılabilir bir hak niteliğinde olup davacı sıfatı yeni pay sahibine geçmemektedir.⁸⁴

Pay sahipliğine bağlı davacı sıfatının değişebilmesi bazı istisnaların varlığı halinde mümkün olabilmektedir. İlk olarak, davacının dava süreci devam ederken hayatını kaybetmesi halinde, mirasçısı davaya devam edebilecektir. Bu durumda taraf değişikliği karşı tarafın veya hakimin izni olmaksızın gerçekleşecektir.⁸⁵ İkinci olarak ise, birleşme, bölünme gibi ortaklıkta meydana gelen değişiklikler halinde davacı sıfatı değişebilecektir. Ortaklığın aktifi de pasifi de devralan ortaklığa geçeceğinden davanın yürütülmesinde menfaati söz konusu olacaktır. Bu nedenle, yeni kurulmuş olan veya devralan ortaklığın pay sahipleri davaya devam edebileceklerdir.⁸⁶

Borç ilişkisi, bir şahsın bir şahsa karşı bir şeyi vermeyi, yapmayı veya yapmamayı kabul ederek yükümlülük altına girmesini ifade etmektedir.⁸⁷ Kurulan borç ilişkilerinde, alacaklı olan taraf borçlunun üstlenmiş olduğu borcunu yerine getirmemesi ihtimaline karşılık kendini güvence altına almak isteyebilir. Bu kapsamda, alacaklı, borçlunun veya üçüncü bir kişinin malvarlığına öncelikli paraya çevirme hakkını kullanabilmek için rehin tesis ederek rehin hakkı sahibi olabilir. Rehin hakkı, borcun yerine getirilmemesi halinde adına rehin tesis edilen kişiye rehinli malı öncelikli olarak paraya çevirmek ve elde edilen tutardan alacağını alma hakkı tanımaktadır.⁸⁸ Anonim ortaklıkta herhangi bir haklı sebebin bulunması halinde rehin hakkı sahiplerinin fesih davası açıp açamayacakları

⁸³ İptal davası yönünden bkz. MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 229.

⁸⁴ İptal davası yönünden bkz. MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 229.

⁸⁵ PEKCANITEZ/ ATALAY/ ÖZEKES, s. 305.

⁸⁶ PEKCANITEZ/ ATALAY/ ÖZEKES, s. 305, 306.

⁸⁷ OĞUZMAN, M. Kemal/ ÖZ, M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012, s. 3 vd.

⁸⁸ OĞUZMAN, M. Kemal/ SELİÇİ, Özer/ OKTAY ÖZDEMİR, Saibe, Eşya Hukuku, Filiz Kitapevi, 15. Bası, İstanbul, 2012, s. 879 vd.

sorusu gündeme gelebilir. Belirtmek gerekir ki, rehin hakkı sahipleri, yalnızca rehinli olan pay veya pay senetlerini paraya çevirebilme haklarına sahiplerdir. Bu nedenle haklı sebeple fesih davası açamayacaklardır.⁸⁹

İntifa hakkı ise, bir şahsa bir hak veya malvarlığı üzerinde tam yararlanma yetkisi sağlamaktadır.⁹⁰ Doktrinde, intifa hakkı sahiplerine, genel kurula katılarak oy kullanma hakkı tanınmıştır.⁹¹ Bu şekilde intifa hakkı sahibine oy hakkının tanınmış olması aynı zamanda kendisine iptal davası açma hakkı da vermektedir.⁹² Ancak haklı sebeple fesih davasının yer aldığı hükme bakıldığında bu davanın yalnızca ortaklık pay sahipleri tarafından kullanılabileceği ifade edildiği görülmektedir. Nitekim, intifa hakkı, hak sahibine fiili olarak tasarruf yetkisi vermemektedir.⁹³ Bu nedenle fesih davası neticesinde verilecek olan kararlar pay sahibini doğrudan etkileyeceğinden intifa hakkı sahibinin de bireysel olarak bu davayı açma hakkı bulunmamaktadır.⁹⁴ İntifa hakkına sahip olanlar, fesih davasını ancak pay sahipleri ile birlikte açabileceklerdir.⁹⁵

C. ÇOĞUNLUK İLE AZINLIK PAY SAHİPLERİ MENFAATLERİNİN ÇATIŞMASI

Sermaye ortaklıklarından olan anonim ortaklık, sermaye esasına dayalı olduğundan oy çoğunluğuna göre yönetilmektedir. Buradaki çoğunluk kavramı, geçerli bir kararın alınmasındaki oy sayısını ifade etmektedir.⁹⁶

Bir ortaklığın menfaatini, ortaklığın kurulma amacının gerçekleştirilmesi için varlığını koruyarak ortaklığa ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmesi olarak ifade edebiliriz. Pay sahiplerinin de amaçlarının, ortaklığın kurulmasındaki amacın gerçekleştirilmesi ve kâr payı elde edilmesi olduğu düşünüldüğünde ortaklık ile pay sahiplerinin menfaatlerinin

⁸⁹ İptal davası yönünden bkz. MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 234.

⁹⁰ OĞUZMAN/ SELİÇİ/ OKTAY ÖZDEMİR, s. 819.

⁹¹ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 232; TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 506.

⁹² MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 232; TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 506.

⁹³ OĞUZMAN/ SELİÇİ/ OKTAY ÖZDEMİR, s. 820.

⁹⁴ ŞAHİN, s. 351.

⁹⁵ ŞAHİN, s. 351.

⁹⁶ ÜNSAL, Gürsel, Anonim Şirketlerde Menfaat Grupları, Pay Sahiplerine Tanınan Haklar ve Özellikle Azınlık Hakları, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1990, s. 10.

aynı olduğu söylenebilecektir.⁹⁷ Ancak her ortaklıkta pay sahiplerinin menfaatleri aynı olmayabilir. Özellikle azınlığın ve çoğunluk pay sahiplerinin menfaatleri farklılık arz edebilir. Bu nedenle kanun koyucu tarafından azınlığın menfaatlerini çoğunluğa, çoğunluğun menfaatlerini de azınlığa karşı koruyacak hükümler getirilmiştir.

Çoğunluk, bazı hallerde, özellikle kurmuş oldukları hakimiyet sebebi ile kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmek istediklerinde paydaşlar arasında menfaat çatışması ortaya çıkabilir. Menfaat çatışmaları daha sonra ayrıntılı olarak bahsedeceğimiz; kâr payı hakkı ihlali, oy hakkı ihlali, genel kurula katılma hakkı ihlali gibi hallerde söz konusu olabilir. Haklı sebep teşkil eden bu gibi ihlallerin varlığı halinde azınlık pay sahiplerinden ortaklığın devamına katlanması beklenemeyecektir. Bu nedenle çoğunluk ile azınlık pay sahipleri arasında menfaat dengesi kurulmaya çalışılmış olup çoğunluğun yetkilerinin azınlığa karşı kötü niyetli olarak kullanılmasını önlemek için azınlığa haklı sebeple fesih imkanı tanınmıştır.

Çoğunluk, aldığı veya alacağı kararlarda ortaklığın ve pay sahiplerinin menfaatlerini düşünerek hareket etmelidir. Aksi takdirde menfaatlere aykırı alınan kararlar sebebi ile azınlık pay sahipleri yönünden ortaklığın devamının çekilmez hale gelmesi söz konusu olabilir. Bu durumda mahkeme, azınlık pay sahibinin kişisel veya ekonomik menfaatlerinden hangisinin zedelendiğini somut olaya göre değerlendirecektir.

Azınlığın haklı sebeple fesih davası açabilmesi için her zaman çoğunluğun azınlık ile aralarında menfaat çatışmasına sebebiyet vermiş olması aranmayacaktır. Çoğunluk ile azınlık pay sahipleri arasında menfaat çatışması olmadan da çoğunluğun tek taraflı olarak azınlık pay sahiplerinin menfaatlerine aykırı davranması haklı sebep teşkil edebilecektir. Çoğunluk pay sahiplerinin azınlığın haklarını ihlal edecek şekilde kararlar alması azınlık pay sahiplerinin menfaatlerinin zedelenmesine yol açacaktır.

Kanun koyucu, çoğunluğun gücünü kötüye kullanılmasını engellemek için azınlık pay sahiplerinin menfaatini koruyacak hükümler getirmiştir. Azınlığın haklarını koruyan bu

---

⁹⁷ NOMER, Füsün, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1999, s. 22.

hükümlerden bazıları genel kurul kararlarının iptali, sorumluluk davası ve anonim ortaklığın haklı sebeple fesih davasıdır. Nitekim kanun koyucu, ETTK döneminde anonim ortaklık yönünden mevcut olmayan haklı sebeple fesih davasını YTTK ile hükme bağlayarak azınlığın menfaatinin ihlali halinde gidebileceği yasal yolları attırmıştır.

3.BÖLÜM

III. ANONİM ORTAKLIKTA HAKLI FESİH SEBEPLERİ

A. ÇOĞUNLUĞUN GÜCÜNÜN KÖTÜYE KULLANILMASI

1. Genel Olarak

Anonim ortaklıklar yönünden haklı sebepler, kanunda örneklendirilmemiştir. Haklı sebeplerin tanımlanması ve alanlarının belirlenmesi tamamıyla hakim ve öğretiye bırakılmıştır.⁹⁸ Nitekim Yargıtay'da bir kararında “*...Haklı nedenler kanunla tanımlanmadığı için her somut olayın özelliğine göre mahkemelerce takdir edilecektir.*” diyerek haklı sebebin tespitinde mahkemenin takdir yetkisinin bulunduğunu belirtmiştir.⁹⁹

Azınlık pay sahibi tarafından anonim ortaklığın dürüstlük kuralı gereği çekilmez hale gelmesi durumunda haklı sebebin varlığı kabul edilmelidir.¹⁰⁰ Bahsi geçen haklı sebepler, doktrinde, çoğunluğun gücünün kötü kullanılması ve kötüye kullanımdan bağımsız sebepler olarak ayrı başlıklar altında ele alınmaktadır. Bu şekilde ayırım yapılmasında azınlığın korunması ve İsviçre Federal Mahkemesi'nin içtihatlarına konu haklı sebepler baz alınmıştır.¹⁰¹

Haklı sebeple fesih davasının esas amacı, azınlık haklarını çoğunluk karşısında korumaktır. Azınlığın hakları sürekli çoğunluk tarafından ihlal ediliyor ise, haklı sebebin varlığından söz edilebilecektir.

---

⁹⁸ Maddenin gerekçesine göre “Haklı sebep Tasarıda tanımlanmamış, haklı sebepler örnek olarak da gösterilmemiş, bu kavramın niteliklerinin gösterilmesi ve tanımlanması yargı kararlarıyla öğretiye bırakılmıştır.” TTK Gerekçe N. 4; ERDEM, s. 60.

⁹⁹ Yargıtay 11. HD. E. 2015/4504 K. 2015/12980 T. 03.12.2015.

¹⁰⁰ SELİÇİ, s. 192.

¹⁰¹ ŞAHİN, s. 131.

Azınlık pay sahiplerinin menfaatleri, genel kurulda ortaklık üzerinde gücünü kullanabilen çoğunluk pay sahipleri ile ortaklık üzerinde hakimiyet sahibi olan yönetim kurulundan dolayı tehlikeydedir.¹⁰² Sermaye ortaklıklarında bu iki gücün ortaklığa ilişkin kararların alınmasında etkili rollerinin bulunması sebebi ile ortaklıkta çoğunluk prensibi yer almaktadır.¹⁰³

Çoğunluk pay sahipleri, sürekli olarak çoğunluk ilkesini aşarak gücünü kötüye kullandığı hallerde, azınlığın haklarına ve meşru menfaatlerine aykırı hareket etmiş olacaktır. Bu halde, azınlık tarafından çoğunluk prensibinin uygulanması çekilmez kılınarak haklı sebeple fesih yoluna gidilecektir.¹⁰⁴

2. Çoğunluk Pay Sahipleri Kavramı

Anonim ortaklıklar, çoğunluk ilkesine göre yönetilmekte olup bu ilke, genel kurul toplantılarında ortaklığa ilişkin alınan kararlarda oyların sermaye payı oranına göre kullanılması esasına dayanmaktadır.¹⁰⁵ Bu nedenle Tekinalp'e göre, çoğunluk ilkesinin kötüye kullanılarak azınlık haklarını zedeleyecek oranda kullanılmaması için kanun ile koruyucu nitelikte ilkeler getirilmiştir.¹⁰⁶ Dolayısıyla, çoğunluk kavramının belirlenmesinde sermayeye katılım oranı ve pay sahibinin sahip olduğu oy sayısı önem taşımaktadır.¹⁰⁷ Buna göre, çoğunluk pay sahibi kavramını dar anlamda, oy çokluğuna sahip olması sebebi ile ortaklığa ilişkin karar alınmasında etkili olan pay sahipleri olarak tanımlayabiliriz.¹⁰⁸

Bazı hallerde sermaye çoğunluğunu elinde bulundurmayan pay sahiplerine imtiyazlı paylar, oy sözleşmeleri, çağrı yoluyla hisse senedi gibi haklar tanınarak ortaklık yönünden etkili hukuki kararlar alabilmeleri sağlanabilir.¹⁰⁹ Bu gibi durumlarda çoğunluk

¹⁰² YILDIZ, Şükrü, Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Ankara, 2004, s. 57.

¹⁰³ ŞAHİN, s. 141.

¹⁰⁴ ERDEM, s. 84.

¹⁰⁵ PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku, Ankara, 2009, s. 196.

¹⁰⁶ TEKİNALP/ POROY/ ÇAMOĞLU, s. 525.

¹⁰⁷ ŞAHİN, s. 142; İMREGÜN, Menfaat İhtilafları, s. 1; BİRSEL, Mahmut, Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları, İmran Öktem'e Armağan, Ankara, 1970, s. 627.

¹⁰⁸ ŞAHİN, s. 142; İMREGÜN, Menfaat İhtilafları, s. 1; MOROĞLU, Haklı Neden, s. 463.

¹⁰⁹ ŞAHİN, s. 143.

gibi sermaye çoğunluğunu elinde bulundurmayan pay sahipleri de azınlığın haklarını ihlal edecek kararlar verebilir. O halde de, dar anlamda çoğunluk kavramından ziyade, ortaklık üzerinde hakimiyet sağlanmasını ifade eden ‘kontrol’ kavramından bahsedilmesi gerekir.¹¹⁰

Azınlığın ve ortaklığın menfaatlerini etkileyebilecek derecede karar alabilen pay sahipleri, haklı sebeple fesih davası bakımından çoğunluğu ifade etmektedir. Bu nedenle haklı nedenle fesih davası, gücün kötüye kullanıldığının tespiti halinde hem sermaye yönünden çoğunluğu ifade edenler hem de azınlığın haklarını ihlal edecek derecede ortaklığa ilişkin karar alabilen kişilere karşı açılacaktır.¹¹¹

3. Çoğunluğun Gücünün Kötüye Kullanılmasını Sınırlandıran Haller

a. Eşitlik İşlem İlkesi

Eşit işlem ilkesi, çoğunluk ilkesi nedeni ile anonim ortaklıklarda ortaya çıkabilecek aleyhe durumlara karşı, pay sahiplerinin menfaatlerini, diğer pay sahiplerinden koruyucu rolü üstlenmektedir.¹¹² Eşit işlem ilkesi, ilk olarak TTK md. 357 ile “*Pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulur*” denilmek suretiyle hükme bağlanmıştır. Tekinalp ise eşit işlem ilkesini, pay sahiplerinin aynı işlemlere tabi tutulması değil, eşit şartların varlığı halinde herhangi bir ayırım yapılmaksızın pay sahiplerinden birine diğerinden daha kötü işleme maruz bırakılmaması olarak yorumlamaktadır.¹¹³ Nitekim genel kabul görmüş olan eşitlik ilkesi, TTK md. 357 ile anonim ortaklıklar bakımından hükme bağlanarak somutlaştırılmıştır.¹¹⁴

TTK md. 357’nin gerekçesinde bazı hallerde eşit işlem ilkesinin mutlak olduğu ifade edilmiştir. Şöyle ki, oransallık ilkesinin uygulanmakta olduğu pay sahipliği hakları

¹¹⁰ PASLI, Ali, Anonim Ortaklığın Devralınması, İstanbul, 2009, s. 43.

¹¹¹ ŞAHİN, s. 143.

¹¹² YILDIZ, s. 71; USLU, Gürbüz, Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Alma Hakkı, Ankara, 2016, s. 54

¹¹³ TEKİNALP/ POROY/ ÇAMOĞLU, s. 528

¹¹⁴ AKDAĞ GÜNEY, Necla, Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2014, C. XVIII, S. 3-4, s. 118.

bakımından nispi eşit işlem ilkesi; pay sahiplerinin ellerinden alınamaz ve vazgeçilmez haklar bakımından ise mutlak eşit işlem ilkesi uygulanmaktadır.¹¹⁵

Aynı maddenin gerekçesine göre, anonim ortaklıkta eşitlik prensibine aykırı olarak alınan ve pay sahiplerinin zarara uğramasına sebebiyet veren genel kurul kararları aleyhine iptal davası açılabileceği ancak iptalin tek sonuç olmayacağı belirtilmiştir. Moroğlu ve Kendigelen'e göre, eşit işlem ilkesine aykırılık halinde uygulanacak yaptırım iptal edilebilirliktir.¹¹⁶ Tekinalp'e göre ise, eşit işlem ilkesine aykırı kararların batıl olması sebebi ile uygulanacak yaptırımın butlan olduğu savunulmuştur.¹¹⁷

Genel kurul tarafından alınan karar ve işlemlerin haklı sebep oluşturup oluşturmadığı sorusu da gündeme gelecektir. Bu konu ile ilgili Yıldız, pay sahiplerinin haklarının keyfi olarak farklı işleme tabi tutulması neticesinde eşit işlem ilkesinin ihlal edilmiş olacağı ve bu bağlamda da açık bir şekilde haklı sebepten bahsedileceğini ifade etmiştir.¹¹⁸

Eşit işlem ilkesine aykırılık, azınlığın menfaatlerinin ihlalini ortaya koyacağından beraberinde de kötüye kullanımı da getirecektir. Böylece haklarının kullanımı yönünden eşit işlem ilkesine uygun davranılmadığını iddia eden azınlık pay sahibi haklı sebeple fesih davası açabilecektir.

b. Hakların Sakınılarak Kullanılması

Hakların sakınılarak kullanılması ilkesi, hakların kullanımında birden fazla yol olması halinde, bu yollardan başkalarına zarar vermeyen veya en az zarar verebilecek olanının benimsenmesidir.¹¹⁹ Şöyle ki, genel kurul tarafından alınacak bir kararda aynı etkiyi sağlayacak birden fazla yol var ise, bunlardan azınlık için zararsız olan veya en az zararlı

---

¹¹⁵ YILDIZ, s. 75; İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 89.

¹¹⁶ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 207; KENDİGELEN, Abuzer, Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler ve İlk Tespitler, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 279.

¹¹⁷ TEKİNALP, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 3. Baskı, İstanbul, 2013, s. 304; TEKİNALP, Ünal, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, 2. Baskı, İstanbul, 2011, s. 201.

¹¹⁸ YILDIZ, s. 221-222

¹¹⁹ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 208.

olan yol seçilmelidir. Aksi takdirde, alınan kararın iptal edilebilirliği söz konusu olacaktır.¹²⁰

Hakların sakınılarak kullanılması ilkesinin kaynağı dürüstlük kuralıdır. Şayet bir genel kurul kararı eşit işlem ilkesine uygun ancak dürüstlük kuralına aykırı ise, hakların sakınılarak kullanılması ilkesinin ihlali söz konusu olabilecektir.¹²¹ Nitekim, zararsız veya daha az zararlı kararlar alınabilecek iken pay sahiplerini fazlasıyla zarara uğratan kararlar dürüstlük kuralına aykırılık yaratacağından hakların sakınılarak kullanılması ilkesine de aykırılık oluşturacaktır. Bu ilkenin sürekli olarak ihlal edilmesi halinde ise, haklı sebebin oluşacağı kabul edilmektedir.

Genel kurul kararları alınırken hakların sakınılarak kullanılması ilkesine aykırılık oluşturmaması için azınlık pay sahiplerine daha az zarar verici şekilde hareket edilmelidir. Tekinalp'e göre de çoğunluktan mümkün olduğu takdirde azınlığa daha az zarar verecek yolları seçmesi beklenmektedir.¹²² Hakların sakınılarak kullanılması ilkesine aykırılık çoğunlukla sermaye artırım ve kâr payı konularında ortaya çıkmaktadır.

Yargıtay'a istiklal eden bir olay da, genel kurul tarafından elde edilen kârın bir kısmının dağıtılmamasına karar verilmiştir. Ancak Yargıtay'a göre, pay sahiplerinin kâr payı üzerinde mütesep hakları olduğundan hakların sakınılarak kullanılması ilkesi kapsamında, genel kurul tarafından alınan kâr payının dağıtılmamasına ilişkin karar kanun, esas sözleşme ve iyiniyet kuralları ile bağdaşmamaktadır.¹²³

¹²⁰ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 208; ÜÇİŞİK, Güzin/ ÇELİK, Aydın, Anonim Ortaklıklar Hukuku, C. I, Ankara, 2013, s. 57.

¹²¹ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 530.

¹²² TEKİNALP/ POROY/ ÇAMOĞLU, s. 528

¹²³ Yargıtay 11. HD. E. 2015/994 K. 2015/5904 T. 28.04.2015.

4. Çoğunluğun Gücünün Kötüye Kullanılmasının Halleri

a. Genel Olarak

Azınlık pay sahiplerinin haklı sebeple fesih davası açabilmelerine sebebiyet verecek olguların haklı sebep teşkil edip etmedikleri hak ve menfaatlerinin zedelenmiş olmasına bağlıdır. Bu nedenle azınlık pay sahiplerinin menfaatlerinin neler olduğu önem arz etmekte olup haklı sebepler, azınlığın menfaatlerinin ihlali neticesinde ortaya çıkacaktır.

Anonim ortaklıkta çoğunluk ilkesinin hakim olması sebebi ile çoğunluğun azınlık pay sahipleri menfaatine aykırı kararlar alması söz konusu olabilir. Genel kurul kararları ile azınlık aleyhine kararlar alınması, kâr payı dağıtımının hiç veya olması gerektiğinden az yapılması gibi haller de çoğunluk gücünü kötüye kullanmış olacaktır. Çoğunluğun gücünün kötüye kullanılması neticesinde azınlık pay sahipleri tarafından kararın iptali veya batıl olduğunun tespiti için dava açılması mümkündür. Ancak çoğunluğun gücünü kötüye kullandığına dair fiilin varlığı ve fiilin süreklilik arz etmesi halinde haklı sebebin varlığından bahsedilecektir. Bu halde, fiile son verilmesi için azınlık tarafından haklı sebeple fesih davası ikame edilecektir.

b. Hakkın Kötüye Kullanılması Hallerinde Fiilin Varlığı

Hakkın kötüye kullanımı, çoğunluk tarafından azınlığın haklarının kanuna, sözleşmeye, dürüstlük kuralına veya ortaklık ilkelerine aykırı davranılması suretiyle ihlal edilebilir. Bu nedenle çoğunluğun hukuka aykırı fiilleri haklı sebep teşkil edebilecektir.¹²⁴

Çoğunluğun esas sözleşme veya kanuna uygun olarak almış olduğu kararların azınlık bakımından fesih için haklı sebep teşkil edip etmeyeceği hususu da değerlendirilmelidir. Nitekim çoğunluk genel kurul veya yönetim kurulu kararları ile azınlığın menfaatlerini karşılamayacak şekilde sınırdan kalan hukuka uygun kararlar alabilir.¹²⁵ Bu şekilde ortaklığın menfaatine hukuka uygun kararlar alıyormuş gibi gözüксе de çoğunluk,

---

¹²⁴ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 93.

¹²⁵ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 93.

azınlığın menfaatlerine aykırı kararlar alabilmektedir. Bu durumda, alınan kararlar değerlendirildiğinde çoğunluğun gücünü kötüye kullandığı neticesini ortaya çıkarabilir.¹²⁶

Hakkın kötüye kullanılması olarak nitelendirilebilecek somut bir fiilin varlığı gerekir. Bu nedenle belirtmek gerekir ki, azınlık, gelecekte muhtemel hakkın kötüye kullanımı şüphesi ile haklı sebeple fesih davası açamayacaktır. Yine azınlık, daha önce aleyhine alınan ve ancak neticeleri ortadan kalkmış olgular için de davayı açamayacaktır. Ancak kötüye kullanımın etkileri hali hazırda devam ediyor ise kötüye kullanımın var olduğu kabul edilebilecektir.¹²⁷

c. Kötüye Kullanım Fiilinin Süreklilik Arz Etmesi

Çoğunluk tarafından yapılan ihlallerin ağırlık derecesi her bir somut olaya göre farklılık teşkil etmektedir. Ancak ihlalin ağırlığının değerlendirilmesinde en önemli kıstaslardan biri ihlalin süreklilik arz etmesidir. Bu durumda kötüye kullanımı belirleyen bir diğer unsurun karar ve işlemlerin bir sistematik halde sürekli olarak alınması olduğunu söyleyebiliriz.¹²⁸ Bu unsur karar ve işlemin iptal edilebilirlik olması yönünden ayırt edici olup sürekli bir kötüye kullanım olmaması halinde haklı sebebin varlığından söz edilemeyeceğinden ilgili karar ve işlemler hakkında iptal davası açılabilir. Nitekim, münferit ihlaller haklı sebep oluşturmayacağından, bu gibi ihlaller için yalnızca iptal veya sorumluluk davası gibi diğer hukuki yollara başvurulabilecektir.

Her ne kadar münferit ihlaller iptal veya sorumluluk davaları ile o an giderilmiş ise de, çoğunluğun gücünü kötüye kullanmaya devam etmesi, azınlığa karşı kötü tutumlarının değişmediğini ortaya koyar. Bu gibi durumlarda azınlığın dava yolu ile kötü muameleyi değiştiremeyeceği anlaşıldığından ortaklığın devam etmesi de çekilmez hale gelir. O halde azınlığın kötüye kullanımın ortadan kaldırılması için haklı sebeple fesih davası açmaktan başka çaresi kalmayacaktır.¹²⁹

---

¹²⁶ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 93.

¹²⁷ ERDEM, s. 117.

¹²⁸ ŞAHİN, s. 148.

¹²⁹ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 96.

Bir olgunun haklı sebeple fesih davasına konu olabilmesi için ne kadar süreklilik arz etmesi gerektiği hususu ise belirgin değildir. Burada da yine hakim, somut olaydaki ihlalin aykırılık derecesine göre değerlendirme yaparak karar verecektir.¹³⁰

Haklı sebebin oluşmasında etkili olan süreklilik kavramı, zamansal olarak karşımıza çıkabileceği gibi birden fazla farklı ihlallerin art arda ortaya çıkması şeklinde de mümkün olmaktadır.¹³¹ Örneğin, genel kurul tarafından azınlığın menfaatini ihlal edecek derecede alınan bir karar hakkında bilgi alma talebinde bulunan ancak talebi kabul edilmeyen azınlık için süreklilik oluşturan bir ihlal söz konusu olacaktır. Bu durumda azınlık pay sahibi, haklı sebebe dayanarak ortaklığın feshini mahkemeden isteyebilecektir.

5. Kötüye Kullanım Halleri

Gelecekte gerçekleşmesi düşünülen veya fiilen ortaya çıkmamış olan hallerde hakkın kötüye kullanılması gerekçesi ile haklı sebebin varlığından söz edilemeyecektir. Kötüye kullanım, çoğunluk tarafından kanun veya esas sözleşme hükümlerine ya da azınlığı koruyan koruyucu ilkelere aykırı davranılması halinde ortaya çıkabilecektir.¹³²

Çoğunluğun kötüye kullanımı pay sahiplerinin sahip olduğu mali haklar, katılma hakları ve aydınlatıcı haklar üzerinde söz konusu olabilecektir. Nitekim çalışmanın bu kısmında pay sahiplerinin hangi haklarının hangi durumlarda kötüye kullanılmış kabul edileceği ve neticesinde haklı sebebi oluşturabileceği incelenecektir.

a. Azınlık Pay Sahiplerinin Mali Haklarının İhlali

Anonim ortaklık ile pay sahibi sıfatına haiz olanlar ilgili hükümlere tabi tutulmakla birlikte bazı haklar da kazanmaktadırlar. Bu haklardan biri de malvarlıksal haklardır. Malvarlıksal haklardan yararlanma ölçütü oransallık ilkesi gereği, sermayeye katılım oranıdır.¹³³

---

¹³⁰ ŞAHİN, s. 148-149.

¹³¹ ŞAHİN, s. 149.

¹³² İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 99.

¹³³ ÇEVİK, Orhan Nuri, Anonim Şirketler, 4. Bası, Ankara, 2002, s. 678.

Hak sahibinin rızası olmadıkça üzerinde başkalarının tasarruf imkanı bulunmayan ve yalnızca hak sahibi tarafından tasarruf edilebilen kanun veya esas sözleşmeden doğan haklara müktesep haklar adı verilmektedir.¹³⁴ Ancak eski TTK'nın aksine yeni TTK md. 452'de “...müktesep ve vazgeçilmez haklar saklıdır.” denilmekte olup vazgeçilmez ve müktesep haklara örnek verilmemiş, her iki kavramın tanımlanması ve örneklendirilmesi de öğretiyeye bırakılmıştır.

Öğretiye bırakılan müktesep haklar için Tekinalp ve Karahan, kanun ve esas sözleşme gereği, yönetim kurulu ya da genel kurul kararlarına tabi olmadıkları görüşünü savunmuşlardır.¹³⁵ Ayrıca Tekinalp'e göre, mali haklar çoğunlukla müktesep haklar niteliğinde olup yalnız bazı durumlarda sınırlandırılabilir.¹³⁶ Mali hakların TTK hükümlerine aykırı olarak ihlal edilme sonucu doğuracak şekilde sınırlandırılması veya ortadan kaldırılması ise haklı sebep teşkil edecektir.¹³⁷

aa. Kâr Payı Hakkının İhlali

Pay sahipleri arasında kâr dağıtımına ilişkin genel kurul kararları, kâr dağıtımının hiç yapılmaması, haksız yedek akçe ayrılması gibi hususlar sebebi ile bir çok kez anlaşmazlıklar ortaya çıkabilmektedir. Bu gibi anlaşmazlıkları gidermek için pay sahibi her ne kadar iptal davası açma hakkı mevcut ise de, kâr payı hakkının sürekli olarak ihlal edilmesi ve ortaklığın devamını çekilmez hale gelmesi durumunda haklı sebeple fesih davası açabilecektir.

Kâr payı, paydan doğan ve dönemseller olarak ortaya çıkan malvarlıksal haktır.¹³⁸ Anonim ortaklığın her pay sahibi bilançoda saptanan kâr payını isteme hakkına haizdir. Kaldı ki, anonim ortaklık belirli bir kâr amacı ile kurulmakla birlikte edilen kârı da pay sahipleri arasında paylaşmalıdır.

¹³⁴ İMREGÜN, Oğuz, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Kâr Payı (Temettü) Hakkı, Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, 2002, s. 426.

¹³⁵ TEKİNALP, Ünal, Esas Sözleşmesel Müktesep Hak, İktisat ve Maliye Dergisi, Cilt 30, Sayı 1, 1983, s. 21; KARAHAN, Sami, Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar ve Korunması, İstanbul, 1991, s. 34.

¹³⁶ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 449-450.

¹³⁷ ŞAHİN, s. 146.

¹³⁸ USLUEL, s. 2.

Kârın hangi şekilde dağıtılacağı yönünden düzenlemeler ve sınırlandırmalar bakımından çoğunluk pay sahipleri geniş yetkilere sahiptirler. Çoğunluk bu yetkisini kullanırken daha önce de bahsetmiş olduğumuz eşit işlem ilkesi, hakkın sakınılarak kullanılması ve gücünün kötüye kullanılması gibi hususları göz önünde bulundurmalıdır.

Kâr payı hakkı, ortaklığın kâr elde etmek amacı ile kurulmuş olması sebebi ile vazgeçilmez bir haktır.¹³⁹ Kâr payı hakkı için, TTK md. 507’de “*Her pay sahibi, kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre pay sahiplerine dağıtılması kararlaştırılmış net dönem kârına, payı oranında katılma hakkına haizdir*” denilmek suretiyle pay sahiplerinin oransallık ilkesine göre, kâr payı alacakları ifade edilmektedir. Kâr dağıtımına genel kurulun karar vermesi ve yedek akçelerin de yönetim kurulu tarafından belirlenmesi sebebi ile sınırlandırma yetkisi söz konusudur. Bu sebeple kâr payı hakkı Tekinalp’e göre, vazgeçilmez hak niteliğinde¹⁴⁰ olup Pulaşlı da, kâr payı hakkının mutlak müstesap hak olduğunu savunmaktadır.¹⁴¹

Esas sözleşmede TTK md. 507 hükmü gereğince elde edilen kârın pay sahipleri arasında nasıl paylaşılacağına ilişkin madde eklenebilir. Esas sözleşmede böyle bir madde bulunması halinde kâr payı dağıtımını bu maddeye göre yapılmalıdır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, esas sözleşmeye edinilen kârın tamamının tek bir veya bazı pay sahiplerine dağıtılacağı şeklinde madde eklenmesi halinde bu madde hükmü geçersiz olacaktır.¹⁴²

Esas sözleşmede kâr payı dağıtımına ilişkin herhangi bir madde yer almayabilir. Bu durumda genel kurul kâr dağıtım oranlarını belirleme yetkisine sahiptir. Ancak genel kurul, kâr dağıtım oranını belirlerken kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına aykırı davranmamalı, çoğunluğu teşkil eden pay sahiplerine haksız olarak yüksek kâr payı sağlamamalıdır.¹⁴³

¹³⁹ ARSLANLI, Halil, Anonim Şirketler, IV, Anonim Şirketlerin Hesapları – V, Anonim Şirketin İnfisalı ve Tasfiyesi, İstanbul, 1961, s. 138.

¹⁴⁰ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s.464.

¹⁴¹ PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Ankara, 2014, s. 2261.

¹⁴² USLUEL, s. 34.

¹⁴³ ÇAMOĞLU/POROY/TEKİNALP, s.288.

TTK md. 509 ve devamı hükümlerine göre, kâr payı ancak yedek akçe ile yedek akçeler ayrıldıktan sonra net dönem kârından dağıtılabilmektedir. Gerektiği takdirde, ortaklığın menfaatleri doğrultusunda kâr payı dağıtımını yönünden genel kurul tarafından yedek akçe ayrılmasına da karar verilebilmektedir.¹⁴⁴

Ortaklığın finansal sıkıntılarını gidermek amacıyla ayrılan yedek akçe, şayet azınlığa zarar verecek şekilde kötü niyetli olarak ayrılmışsa veya dağıtılıyor ise, hakkın kötüye kullanımı söz konusu olacaktır. Bu gibi durumlarda kötüye kullanım süreklilik arz etmediğinden bu karara karşılık haklı sebeple feshi davası açılmayacak, ancak pay sahipleri tarafından kararın iptali davası açılabilecektir.¹⁴⁵

Anonim ortaklığın kurulmasındaki amaç kâr elde etmek olduğundan İmregün'e göre, edinilen kârın sürekli olarak yedek akçe olarak ayrılması ve pay sahiplerine hiç veya makul ölçüde kâr dağıtılmaması kâr payı hakkının ihlaline sebep olacaktır.¹⁴⁶ Ayrıca kârın hiç dağıtılmamasından ziyade yeteri kadar dağıtılmaması da hakkın ihlalini ortaya koyacaktır.¹⁴⁷ Kâr payının dağıtımında takdir yetkisi, eşitlik ilkesine ve dürüstlük kuralı kapsamında olan hakkın sakınılarak kullanılması ilkesine aykırı olarak kullanılmamalıdır.¹⁴⁸ Nitekim Yargıtay da, yıl içerisinde net kâr elde eden ortaklıkta genel kurul tarafından verilen kâr payının kısmen dağıtılmasına dair kararın iyiniyet kurallarına aykırı olduğu görüşündedir.¹⁴⁹

Kârın sürekli olarak yedek akçeye ayrılması, hiç dağıtılmaması veya makul ölçüde dağıtılması gibi haksız eylemlerin yalnızca bir defa gerçekleşmesi süreklilik oluşturmayacağından haklı sebebin gerçekleşmesine de sebebiyet vermeyecektir. Ancak uzunca süre, bir kaç yıl üst üste kâr dağıtılmaması hakkın kötüye kullanımını oluşturacağından haklı sebebin de oluşmasına sebep olacaktır. Özellikle hakkın kötüye kullanılarak bir kaç yıldan fazla kâr dağıtımını yapılmaması kâr payı hakkını ihlal eder nitelikte olduğundan haklı sebebin varlığı kabul edilecektir. Ayrıca ihtiyaç bulunmaması

¹⁴⁴ TEKİNALP, Ünal, Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri, İstanbul, 1979, s. 335.

¹⁴⁵ ŞAHİN, s. 161.

¹⁴⁶ İMREGÜN, Anonim Ortaklıklar, s. 294.

¹⁴⁷ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s.470; PULAŞLI, s. 2262.

¹⁴⁸ ARSLANLI, Anonim Şirketler, s. 135.

¹⁴⁹ Yargıtay 11. H.D. E. 2016/3511 K. 2017/6307 T. 20.11.2017.

halde kârın yedek akçe olarak ayrılması ve dağıtılmaması¹⁵⁰, kâr paylarının haksız oranlar halinde ödenmesi, azınlığın paylarını çoğunluğa satmak için kâr dağıtımını yapmamak¹⁵¹ gibi haller de haklı sebebin varlığını teşkil edecektir.¹⁵²

Anonim ortaklığın yıl içerisinde kâr elde etmesi halinde Tekinalp'e göre, TTK md. 519/2-c hükmü gereği pay sahiplerine yüzde beş oranında kâr payı dağıtımını yapılmak zorundadır.¹⁵³ İlgili hükme rağmen genel kurul tarafından kâr dağıtımının yapılmaması yönünde alınan karara karşı iptal yoluna gidilebilecektir.¹⁵⁴ Yanlı'ya göre ise, TTK md. 519/2-c hükmü ile pay sahiplerine her yıl yüzde beş kâr payı dağıtılması gerektiği değil, hangi oranda ikinci yedek akçe ayrılması gerektiğini savunmaktadır.¹⁵⁵ Şöyle ki, ikinci yedek akçe ayrılması söz konusu ise, ancak o halde pay sahiplerine yüzde beş oranında kâr payı dağıtılabilmesi görüşü savunulmaktadır.¹⁵⁶

Kâr payı dağıtımına ilişkin karar verme yetkisi TTK md. 408 gereğince genel kurula aittir. Genel kurulun kâr dağıtımına ilişkin kararının iptal edilmesi halinde, genel kurul tarafından yeniden kâr dağıtımına karar verilmesi gerekmektedir. Ancak bazı hallerde genel kurul haksız bir şekilde uzunca süre kâr dağıtımına karar vermeyebileceği gibi sürekli olarak yetersiz kâr payı dağıtımına da karar verebilir. Bu gibi durumlarda azınlık pay sahiplerinin kâr payı elde etmeleri haksız bir şekilde engelleneceği için genel kurulun bu yöndeki kararları TTK md. 531 hükmü kapsamında haklı sebep teşkil edecektir.¹⁵⁷ Genel kurulun kâr payı dağıtımına ilişkin bu şekilde haksız olarak almış olduğu kararlar neticesinde menfaati zedelenen azınlık iptal davası da açabilecektir. Ancak iptal davası azınlık pay sahiplerine uzun soluklu bir koruma sağlayamayacağından pay sahipleri tarafından tek çare olarak haklı sebeple fesih davası yoluna başvurulabilecektir.¹⁵⁸

---

¹⁵⁰ ÇAMOĞLU, s. 71.

¹⁵¹ ARSLANLI/DOMANIÇ, s. 738.

¹⁵² ŞAHİN, s. 164.

¹⁵³ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 623.

¹⁵⁴ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 104-105.

¹⁵⁵ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 104; YANLI, Veliye, Yeni Ticaret Kanunu ve Anonim Şirketlerde Kâr Dağıtımını, BATIDER, 2014, C. XXX, S. 1, s. 20-21.

¹⁵⁶ YANLI, s. 23.

¹⁵⁷ ŞAHİN, s. 163.

¹⁵⁸ KENDİGELEN, İlk Tespitler, s. 425.

ab. Tasfiye Payı Hakkının İhlali

Aksi esas sözleşmede öngörülmedikçe, TTK md. 507/1 gereği ortaklığın sona ermesi halinde pay sahipleri tasfiye payına hak kazanmaktadırlar. Şöyle ki, tasfiye halindeki ortaklığın borçları ödendikten ve pay bedelleri geri verildikten sonra kalan varlık pay sahiplerine dağıtılır.

Türk hukukunda tartışmalı olan konu, tasfiye payının üçüncü şahıslara tahsis edilip edilemeyeceğidir. Arslanlı'ya göre, esas sözleşme ile pay sahiplerinin tasfiye payından yoksun bırakılarak tamamen üçüncü şahıslara verilmesi mümkün olmamaktadır.¹⁵⁹ Aksi görüşte olan yazarlar ise, pay sahiplerinin tasfiye payından yoksun bırakılarak üçüncü şahıslara verilmesinin hem esas sözleşme ile kararlaştırılabileceğini hem de bütün pay sahiplerinin oybirliğiyle bu yönde karar alınabileceğini savunmaktadırlar.¹⁶⁰

Esas sözleşmesinde tasfiye payı ile ilgili ortaklık ilkelerine aykırı olarak değişiklik yapılması halinde hakkı zarara uğrayan pay sahipleri tarafından genel kurul kararının iptali davası açılabilecektir.¹⁶¹ Nitekim kanun ve esas sözleşmeye aykırı yapılan tasfiye payının kısıtlanması veya ilkelere aykırı olarak sınırlandırılması hakkın ihlaline sebebiyet verecektir. Ayrıca, fiilin süreklilik arz etmesi de sürekli bir ihlali doğuracağından haklı sebep teşkil edecektir.

Doktrinde, tasfiye payının ihlal edilmesinin haklı sebep oluşturmayacağı savunulmaktadır. Şahin'e göre, tasfiye payı ile ilgili alınan genel kurul kararlarının geçersizliği, iptali veya butlanının tespiti dava yolu ile talep edilebileceğinden tasfiye payını ihlal eden hükümler haklı sebep teşkil etmemektedirler.¹⁶² Ortaklığın tasfiye aşamasında, dağıtımın eşit işlem ilkesine aykırı yapılması, sermayeye katılım oranı veya ödenen miktarın dikkate alınmaksızın yapılması yani ortaklığın tasfiye aşamasında

---

¹⁵⁹ ARSLANLI, Anonim Şirketler, s. 233.

¹⁶⁰ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 553; YILDIZ, s. 146.

¹⁶¹ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 553.

¹⁶² ŞAHİN, s. 169.

meydana gelen hukuka aykırılıklar hakkın ihlaline sebebiyet vermiş olsa da ortaklık artık sona erdiğinden haklı sebeple fesih davasını da gerek kalmayacaktır.¹⁶³

ac. Rüşhan Hakkının İhlali

Rüşhan hakkının düzenlenmiş olduğu TTK md. 461'e göre, her pay sahibinin sermaye katılım oranında yeni çıkan paylardan alma hakkı mevcuttur. Aynı maddenin devamında rüşhan hakkının ancak haklı sebepler olduğunda ve en az esas sermayenin yüzde altmışının olumlu oyu olması halinde sınırlandırılabilmesi yer almaktadır. Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, rüşhan hakkının sınırlandırılması ancak ortaklığın menfaati söz konusu ise hukuka uygun kabul edilebilecektir.¹⁶⁴

TTK md. 461'de haklı sebeplerin neler olabileceğinden de bahsedilmiştir. Halka arz, işletmelerin, işletme kısımlarının, iştiraklerin devralınması ve işçilerin ortaklığa katılmaları madde hükmünde haklı sebep olarak sayılmıştır. Ayrıca devamında "*rüşhan hakkının sınırlandırılması ve kaldırılmasıyla, hiç kimse haklı görülemeyecek şekilde, yararlandırılmaz veya kayba uğratılmaz*" denilmek suretiyle eşit işlem ilkesi ve hakların sakınılarak kullanılması ilkesine de dikkat çekilmiştir.¹⁶⁵

Ortaklık menfaati gerektirmediği halde, eşit işlem ve hakkın sakınılarak kullanılması ilkelerine aykırı olarak rüşhan hakkının genel kurul tarafından sınırlandırılması veya ortadan kaldırılması halinde hak, ihlal edilmiş olacaktır. Bu kararlara karşı pay sahipleri iptal davası açabilecektir. İptal davasında ihlalin haklı sebep teşkil edip etmediği de tartışılacaktır. Yargıtay bir kararında, ortaklık menfaatinin gerektirmediği veya zorunlu kılmadığı hallerde bir kısım pay sahiplerine ait rüşhan haklarının, diğer bir kısım pay sahipleri yararına sınırlandırılmayacağı ve ortadan kaldırılamayacağını belirtmiştir.¹⁶⁶ Aksi takdirde bu hususlar objektif iyiniyet kurallarına aykırılık teşkil edecek olup rüşhan hakkının kanuna, esas sözleşmeye ve iyiniyet kurallarına aykırı bir şekilde kısıtlandığını iddia eden pay sahipleri tarafından iptal davası açılabilir.

¹⁶³ ŞAHİN, s. 169-170.

¹⁶⁴ YILDIZ, s. 167-168.

¹⁶⁵ ŞAHİN, s. 170.

¹⁶⁶ Yargıtay 11. H.D. E. 2014/6070 K. 2015/3692 T. 17.03.2015.

Daha önce de bahsedildiği üzere, bir hakkın ihlalinin haklı sebep teşkil edebilmesi için o ihlalin süreklilik arz etmesi ve pay sahipleri tarafından da ortaklığın çekilmez kılınması gerekmektedir. Aksi takdirde süreklilik arz etmeyen tek bir seferlik ihlaller için pay sahipleri yalnızca genel kurul kararlarına karşı iptal davası veya yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açabileceklerdir.¹⁶⁷ Örneğin, sermaye artırımına ilişkin alınması gereken kararlar, daha az gündeme geldiklerinden rüçhan hakkının ihlali süreklilik arz etmeyecek olup iptal davası veya sorumluluk davasının ikame edilmesi söz konusu olacaktır.

Kayıtlı sermaye sistemini benimseyen halka açık olmayan anonim ortaklıklarda yapılan artırımlarda ise, yönetim kurulu tarafından yapılan sınırlamalar neticesinde rüçhan hakkının ihlal edilmesi mümkün olup bu durumlar sürekli bir hal de alabilmektedir. Bu gibi hallerde iptal davası yetersiz kalabileceğinden haklı sebeple fesih davası yoluna başvurulabilecektir.¹⁶⁸

b. Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulda Kullanacağı Haklarının İhlali

ba. Genel Kurula Katılma Hakkının İhlali

TTK md. 407 gereği, genel kurula katılma hakkı pay sahiplerine ait¹⁶⁹ olup aynı zamanda TTK md. 447'e göre de, vazgeçilmez bir haktır. Pay sahibinin genel kurula çağırılmaması, çağrı usullerinin kanuna uygun yapılmaması gibi hallerde haklı sebebin varlığından söz edilebilecektir.¹⁷⁰

Yargıtay 11. H.D., çağrı usulüne uyulmaksızın yapılan toplantılarda alınan kararların tek başına iptal sebebi oluşturmayacağına dair kararlar vermiştir.¹⁷¹ Moroğlu ise Yargıtay'ın

---

¹⁶⁷ YILDIZ, s. 167.

¹⁶⁸ ŞAHİN, s. 172.

¹⁶⁹ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 107.

¹⁷⁰ ŞAHİN, s. 173.

¹⁷¹ Bkz. Yargıtay 11.H.D. E. 1991/2632 K. 1991/5437 T. 17.10.1991; "...Anonim şirketlerde her ne kadar üç kişiden oluşan yönetim kurullarında yönetim kurulunun üç üyesinin katılımı ile toplanması ve ekseriyetle karar alması gerekli ise de, genel kurulun toplantıya daveti hususunda yönetim kurulunun iki kişiyle karar alması tek başına genel kurul kararının geçersiz sayılmasını mucip olmaz. Zira dava, konusu olayda ... genel kurul yüzde yüze yakın bir ekseriyetle toplanmak suretiyle yönetim kurulunun çağrısına uymuş ve müzakereler sonucu geçerli nisaplar ile kararlar almıştır... Genel kurulda alınan kararların iptali

aksi görüşünde olup, genel kurul toplantısı için kanun ve esas sözleşme hükümlerine uygun çağrı yapılması, alınacak olan kararın temel koşulu olduğunu savunmaktadır.¹⁷² Bu nedenle hukuka aykırı olarak yapılan çağrı neticesinde alınan genel kurul kararları da iptal edilebilir niteliktedirler.

Pay sahibinin genel kurula temsilci ile katılması TTK md. 425 hükmü ile mümkün kılınmıştır. Pay sahipleri temsilcilerini, ortaklıkta pay sahibi olanlardan veya olmayanlardan seçebilecektir. Buna rağmen esas sözleşmeye temsilcinin yalnızca pay sahiplerinden seçilebileceği yönünde bir madde eklenir ise bu husus kanuna aykırılık oluşturacaktır. Nitekim bu durum toplantıya katılacak temsilcinin seçilmesi hakkını kısıtlamakta ve pay sahibinin toplantıya tercih ettiği temsilci ile katılmasını da zorlaştırmaktadır.¹⁷³ Pay sahibinin temsilci olarak seçeceği kişinin kısıtlanması kanuna aykırılık oluşturduğundan bu durumun süreklilik arz etmesi halinde pay sahibi tarafından haklı sebeple fesih davası ikame edilebilecektir.

Katılma hakkı, pay sahiplerinin toplantı sırasında kullanacakları konuşma ve öneride bulunma haklarını da içermektedir. Pay sahiplerinin katılma hakkı doğrultusunda kullanacağı konuşma ve öneride bulunma haklarının sınırlandırılması mümkün kılınmıştır.¹⁷⁴ Pay sahibinin konuşma hakkı toplantının başında veya toplantı sırasında sınırlandırılabilir ise de bu sınırlandırma hakkının kullanılmasını imkansızlaştırmamalıdır.¹⁷⁵

Pay sahibi, konuşma hakkının sınırlandırılmasına yönelik alınan karar sebebi ile gerekli konuşmaları ve aydınlatmaları yapamadığını ileri sürerek hakkın kısıtlanması kararının iptalini talep edebilir.¹⁷⁶ Ancak Teoman'a göre, başkan tarafından alınan kısıtlama kararı

---

için aynı maddeye göre, alınan kararların kanuna veya esas mukavele hükümlerine ve bilhassa objektif iyiniyet esaslarına aykırı olduğunun iddia ve ispat edilmesi gerekir. Davada böyle bir iddia ileri sürülmemiş, sadece yönetim kurulunca yapılan çağrının geçersiz olduğu nedenine dayanılmıştır. Bu durumda mahkemece yönetim kurulunun usulsüz toplanması esas alınarak dava konusu genel kurul kararının geçersiz sayılması doğru görülmemiş ve hükmün bu nedenle kararı temyiz eden davalılar yararına bozulması gerekmiştir.", MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 98.

¹⁷² MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 100.

¹⁷³ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 130; TEKİNALP, Sermaye, s. 312; TEKİNALP, Yeni, s. 209.

¹⁷⁴ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 566; PULAŞLI, s. 1453.

¹⁷⁵ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 566.

¹⁷⁶ TEOMAN, Ömer, Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması, İktisat ve Maliye, C. XXVII, S. 12, 1981, s. 464.

genel kurulun onayı olmaksızın alındı ise ilgili kararın iptal edilebilirliği mümkün olmayacaktır.¹⁷⁷

Veto hakkına sahip azınlık pay sahiplerinden de kısaca bahsetmek gerekirse, bu pay sahiplerinin kararları bloke edebilme güçleri söz konusu olduğundan çoğunluk tarafından toplantılara katılmaları haksız bir şekilde engellenebilir. Nitekim veto hakkına sahip azınlık pay sahiplerinin toplantılara katılmalarının engellenmesi veya bilgi alma, temsilci atama gibi haklarının sınırlandırılması haklı sebep teşkil edecektir.¹⁷⁸

bb. Oy Hakkının İhlali

İrade açıklaması, kişilerin hukuki ilişkiyi kurma veya değiştirmeye yönelik iradelerini dışarı vurmaları veya doğrudan icra etmeleri demektir.¹⁷⁹ Pay sahiplerinin genel kurula katılarak oy kullanmaları da hukuki olarak irade açıklaması olup ortaklığa ilişkin görüş ve beyanlarını ifade etmektedir.¹⁸⁰

Pay sahipleri, sahip oldukları oy haklarını anonim ortaklığın genel kurul toplantılarında kullanabilmektedirler. Oy hakkı, pay sahibine, ortaklık işlemlerine ve yönetimine katılmasını sağlamakta olup¹⁸¹ vazgeçilemez nitelikte bir haktır. Pay sahibi, oy hakkı ile yönetim kuruluna üye seçmek, yönetim kurulunun işlerini denetlemek, yönetim kurulunu ibra etmek gibi azınlık haklarını kullanarak ortaklık faaliyetlerinde söz sahibi olmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte, genel kurul kararları aleyhine iptal davası açmak, bilgi edinmek, bilançonun onaylanması, esas sözleşme değişikliği, tahvil ihracı, ortaklığın feshi ve tasfiyesi gibi konularda da oy kullanma hakkına sahip pay sahibi, bu şekilde de ortaklığın yönetimine katkıda bulunmaktadır. Pay sahiplerinin genel kurula katılarak kullandıkları oylar ile birlikte aldıkları kararlar ortaklığın beyanı olarak tüm pay sahiplerini bağlamaktadır.¹⁸²

¹⁷⁷ TEOMAN, s. 462. Aksi görüş için bkz. TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 566.

¹⁷⁸ ŞAHİN, s. 174.

¹⁷⁹ PASLI, Ali, Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Kullanılan Oy'un Hukuki Niteliği, Bölüm I: Kavram, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 67, 2009, s. 175.

¹⁸⁰ PASLI, Oy'un Hukuki Niteliği, s. 175.

¹⁸¹ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 496.

¹⁸² PASLI, Oy'un Hukuki Niteliği, s. 169.

TTK md. 434 hükmünde, “*Her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haizdir. Şu kadar ki, birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir*” denilmektedir. Böylelikle ilgili madde ile, oy hakkının pay sahibi kavramına göre belirleneceği hususu açıkça ifade edilmiştir. Ayrıca hüküm gereği, oy sayısı ancak esas sözleşme ile sınırlandırılabilir. Esas sözleşmede oy sayısı sınırlandırılırken TTK md. 434’de yer alan en az bir oy hakkı prensibine aykırı hareket edilemeyecektir. Şöyle ki, kanunda belirtilen hakların sakınılarak kullanılması ve eşit işlem ilkelerine uygun davranılmalıdır.

Oy hakkının sınırlandırılması ilk olarak üst sınır getirilmesi ile mümkün kılınabilmektedir.¹⁸³ Örneğin bir kişinin pay sayısının 5’den fazla olmasına rağmen esas sözleşme ile pay sahibinin en çok 5 oy kullanabileceği yönünde sınırlama getirilebilir. Böylece pay sahibi, 5 oydan fazla oy kullanamayacaktır.

İkinci olarak oy sayısı, belirli bir sınırı aşmak suretiyle kademeli olarak sınırlandırılabilir.¹⁸⁴ Ancak bu husus tartışmalı olup bir kısım payları oydan yoksun bırakacağından kanuna aykırılık oluşturabilecektir.¹⁸⁵

TTK md. 434 ile her ne kadar oy kullanma hakkının sınırlandırılabilirliği belirtilmekte ise de pay sahiplerinin oy sayısı asgari oy sayısını geçmemelidir. Ayrıca bu yönde alınacak kararlar esas sözleşmeye, eşit işlem ilkesine ve hakkın sakınılarak kullanılması ilkesine aykırı olmamalıdır.¹⁸⁶

Pay sahibinin bizzat kendisinin veya temsilcisinin genel kurula katılmasının ve oy hakkını kullanmasının engellenmesi halinde iptal davası açılabilir¹⁸⁷ ancak haklı sebeple fesih davası uygulama alanı bulamayacaktır.¹⁸⁸ Zira, oy hakkının ihlali durumunda genel

---

¹⁸³ ÇEKER, Mustafa, Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması, Ankara, 2000, s. 214; TEOMAN, Ömer, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırmaları Enstitüsü, Ankara, 1983, s. 140-142; TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 501; ANSAY, s. 246-247; İMREGÜN, Menfaat İhtilafları, s. 31.

¹⁸⁴ ÇEKER, s. 217.

¹⁸⁵ PULAŞLI, s. 1331; ÇEKER, s. 217; TEOMAN, s. 144.

¹⁸⁶ ERDEM, s. 134.

¹⁸⁷ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 250.

¹⁸⁸ ŞAHİN, s. 176.

kurulun bu hakka ilişkin almış olduğu kararların hükümsüzlüğü için iptal davası açılabilecektir. Buna karşın, oy hakkı ihlalinin süreklilik arz etmesi ve diğer bilgi alma, genel kurula katılma gibi haklarının ihlali ile birlikte söz konusu olması halinde ise haklı sebeple fesih davasının açılması söz konusu olacaktır.

Oy hakkının pay sahibi tarafından kullanabilmesi için belirli bir süredir pay sahipliği yapması gerektiğine ilişkin esas sözleşme hükmü, hakkın kullanımını bakımından haksız sınırlandırma niteliğinde¹⁸⁹ olacağından hükümsüz olacaktır. Kaldı ki, bu gibi sınırlandırmalar ortaklığa ilişkin ilkelere karşı da aykırılık teşkil edeceklerdir.

bc. Bilgi Alma Hakkının İhlali

Pay sahiplerine, ortaklığın mali durumuna, çoğunluğun almış olduğu kararlara ve bu suretle denetime ilişkin hakların kullanılması amacı ile pay sahiplerine tanınan hakka bilgi alma hakkı denmektedir.¹⁹⁰ TTK md. 437 madde hükmü gereği, finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yıllık faaliyet raporu ile denetleme raporları ve kâr dağıtım önerisi, genel kurul toplantısından en az onbeş gün önce, ortaklığın merkez ve şubelerinde pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulmalıdır. Ayrıca hükmün devamında finansal tablolar ve konsolide tabloların bir yıl süre ile pay sahiplerinin bilgi edinimlerine açık tutulacağı ve her pay sahibinin gideri ortaklığa ait olmak üzere gelir tablosuyla bilançonun bir suretini isteyebileceği ifade edilmiştir.

Bilgi alma hakkı ile ortaklığın maddi durumunun, egemenlik ilişkilerinin ve çoğunluğu oluşturan pay sahiplerinin elde etmiş oldukları menfaatlerinin neler olduğu hakkında bilgi sahibi olunabilmesi ve bu şekilde hakların bilinçli olarak kullanılabilmesi amaçlanmaktadır.¹⁹¹ Kısacası, bilgi alma hakkı, ortaklığın bağlı ortaklıkları dahil olmak üzere, diğer işletmelerde ve şahıslarla olan tüm iş ve işlemlerini kapsamaktadır. Ayrıca pay sahibinin bilgi alma talebine ilişkin raporlar yeterince aydınlatıcı değil iseler bilgi

¹⁸⁹ ÇEKER, s. 220-221; TEOMAN, s. 152; ANSAY, s. 245.

¹⁹⁰ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 522-523.

¹⁹¹ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 599-600.

alma talebinde bulunan pay sahibinin talebi olumlu karşılanmalıdır.¹⁹² Kaya'ya göre, bilgi alma hakkının iki görünüş biçimi bulunmaktadır. Bunlardan birincisi pasif bilgi alma hakkı olup genel kurulun işlemleri pay sahiplerinin bilgisine sunulmaktadır. İkinci olarak ise pay sahiplerinin aktif bilgi alma hakları bulunmaktadır. Aktif bilgi alma hakkı, pay sahiplerinin bilgi alma talepleri doğrultusunda genel kurul tarafından inceleme izni verilmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.¹⁹³

Bilgi alma hakkı, esas sözleşmeyle veya organlardan birinin kararıyla kaldırılamayacağından ve sınırlandırılmayacağından vazgeçilmez ve müstesna bir hak türüdür.¹⁹⁴ TTK md. 437/3'e göre, bazı hallerde pay sahibinin bilgi alma talebi, ortaklık sırlarının açıklanacağı veya korunması gereken durumlarda ortaklık menfaatinin tehlikeye girebileceği tehlikesiyle reddedilebilir. İlgili maddenin gerekçesinde ne gibi hallerin red kararında etkili olabileceği örneklendirilerek açıklanmaya çalışılmıştır.¹⁹⁵ Buna göre, genel kurul veya yönetim kurulu bilgi alma talebinde bulunan pay sahiplerinin talebini ancak ortaklık sırrı ve korunmaya değer ortaklık menfaati gereği reddedebilecektir.¹⁹⁶ Nitekim, talebin reddedilebilmesi için ortaklık menfaatinin tehlikeye düştüğü gerekçeleriyle ortaya konulabilmeli ve tehlikenin gerçekleşmesinin kuvvetle muhtemel olması gerekmektedir.¹⁹⁷ Aksi takdirde pay sahibi talebinin gerekçesiz ve haksız olarak reddedilmesi halinde iptal davası açılabilir.

Pay sahiplerinin bilgi alma haklarının haksız olarak reddine karşı açtıkları iptal davasında verilen mahkeme kararına rağmen pay sahiplerine dürüstlük kuralına uygun bilgi verilmemeye devam edilebilir. Bu durumda pay sahibinin bilgi alma hakkının sürekli olarak haksız yere kullanılmaması söz konusu olabilecektir. Bu şekilde, pay sahibinin

---

¹⁹² ATALAY, Oğuz, Anonim Şirketlerde Bilgi Alma ve İnceleme Haklarının Mahkeme Aracılığıyla Kullanılması, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, 2015, s. 56.

¹⁹³ KAYA, Arslan, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara, 2001, s. 68 vd.

¹⁹⁴ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 599-600; KAYA, s. 75-82.

¹⁹⁵ Maddenin gerekçesine göre "Şirket sırlarının ve korunması gereken şirket menfaatlerinin bilgi vermenin sınırını oluşturduğu üçüncü fıkrada açıkça belirtilmiştir. Bu sınır hem bilgi almayı hem de inceleme hakkını kapsar. Çünkü, genel kurula sadece sağlıklı ve iyiniyetli pay sahipleri katılmamakta, bu kurullar rakiplerince de izlenebilmektedir. İncelemeyi yapan pay sahiplerinin gerçek amacı çok çeşitli olabilir. Bu amaçların bir kısmı bilgi alma hakkının amacı ile bağdaşmayabilir, hatta ona ters düşebilir. Eşit işlem ilkesi uyarınca her pay sahibine bu hak tanındığı için söz konusu hakta sınır konulması menfaatler dengesi gereğidir." TTK Gerekçe N. 4.

¹⁹⁶ ATALAY, s. 58.

¹⁹⁷ ATALAY, s. 60.

bilgi alma hakkının sürekli olarak engellenmesi çoğunluğun haksız davranışını ortaya koyacak ve haklı sebebin oluşmasına sebebiyet verecektir.

Pay sahibinin talebinin üst üste haksız bir şekilde reddedilmesi halinde de önceden açacağı iptal davası ve sorumluluk davası haksızlığın giderilmesinde yetersiz kalabilecektir. Özellikle, mahkeme tarafından genel kurul kararının reddedilmesi ile birlikte genel kurula bilgilendirme yükümlülüğü verilmediğinden bilgi talep eden pay sahibinin talep ve isteği yeterince korunamayacaktır.¹⁹⁸ Buna göre, pay sahibinin bilgi alma talebinin haksız olarak reddedilmesini takiben iptal davası açmış olması ancak akabinde bilgi alma talebinin yeniden reddedilmesi halinde haklı sebeple feshe başvurabileceğini kabul etmek gerekmektedir. Nitekim genel kurulun sürekli olarak pay sahibinin talebini reddetmesi durumunda pay sahibi tarafından her defasında iptal davası açılmak durumunda kalınacağından pay sahibinin talebinin sistematik olarak reddedilmesi haklı sebep teşkil edecektir.¹⁹⁹

B. ORTAKLIĞA İLİŞKİN HAKLI SEBEP HALLERİ

1. Genel Olarak

Bir takım haklı sebeple fesih halleri TTK md. 531 hükmü bağlamında çoğunluğun gücünün kötüye kullanılmasından ayrı olarak ortaya çıkar. Ortaklığın faaliyetlerinin, idaresinin ve ekonomisinin korunamadığı bazı hal ve durumlarda haklı sebebin varlığından söz edilebilecektir.

Ortaklığa ilişkin haklı sebepler genel olarak, ortaklığın faaliyetine, amacına ve amacının elde edilmesine engel nitelikteki haller olup ortaklığın amacını elde edememesi, iktisadi yönden çökmesi, verim alınamaması, kâr kaybı gibi durumlar azınlık pay sahibi tarafından çekilmez hal alabilecektir.²⁰⁰ Bu gibi durumların varlığı halinde haklı sebeplerden bahsedilebilecektir.

---

¹⁹⁸ ŞAHİN, s. 178; TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 527-528; KAYA, s. 338.

¹⁹⁹ ŞAHİN, s. 179.

²⁰⁰ ŞAHİN, s. 212.

Yönetim kurulu ve genel kurul tarafından gerekli tedbirlerin alınmaması halinde ortaya çıkabilecek olan ortaklığa ilişkin sebepler halinde azınlığın haklı sebeple fesih davası açabilmesi mümkündür. Ancak belirtmek gerekir ki, bahsi geçen ilgili durumların haklı sebep olarak nitelendirilebilmesi için süreklilik arz etmeleri ve azınlık pay sahibi tarafından durumun çekilmez kılınması gerekmektedir. Aksi takdirde belirli bir süreç içerisinde belirli şartlara bağlı olarak oluşan geçici nitelikteki durum ve olgular haklı nedenle feshe konu olmayacaktır.²⁰¹

Bu kısım altında çoğunluğun gücünün kötüye kullanılması dışında gerçekleşen ortaklığın kötü yönetilmesi, ortaklığın kurulma amacının imkansızlaşması veya zorlaşması gibi haklı sebepler incelenecektir. Aynı zamanda bu haklı sebeplerin ortaklığın idari işlemlerinin pay sahibi bakımından ortaklığın devamını çekilmez kılıp kılmadığı ve neticesinde haklı sebep oluşturup oluşturmadığı hususu da tartışılacaktır.

2. Ortaklığın Kötü Yönetimi

Ortaklığın kötü yönetiminde çoğunluğun gücünün kötüye kullanılması söz konusu değildir. Burada, piyasa şartları, uygun olmayan ekonomik kararlar, ortaklığın olması gerektiği gibi idare edilmemesine benzer durumlar söz konusudur. Örneğin, değişen piyasa şartlarına göre yönetim kurulunun tedbir alamaması ve neticede ortaklığın kârlılığını kaybetmesine sebebiyet vermesi kötü yönetimdir. Kötü yönetimde yönetim kurulunun gücünü kötüye kullanması gündeme gelmemektedir. Aksine yönetim kurulunun azınlığa karşı herhangi bir kastı olmaksızın ihmalkâr, bilgiye dayanmayan plansız ve pervasız yönetimi sebebi ile oluşan kötü finansal durum söz konusudur.²⁰² Nitekim kötü yönetimin sonuçları ortaklıktaki ekonomik menfaatleri etkilediğinden bu konuyu haklı sebeple fesih yönünden incelemek gerekmektedir.

TTK md. 374 hükmü ile, kanun ve esas sözleşme ile genel kurulun yetkisinde bulunanlar dışında, işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli tüm işlemler hakkında karar alma yetkisi yönetim kuruluna bırakılmıştır. Ancak yönetim kurulunun TTK md.

---

²⁰¹ ŞAHİN, s. 213.

²⁰² TEKİNALP, Yeni, s. 193.

375'deki görev ve yetkileri hariç olmak üzere, yönetim yetkisi, bazı hal ve şartlar altında bir veya bir kaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişilere devredilebilecektir.

Yönetim kurulunun gerekli kararları alamaması, ortaklık amacından sapması, ortaklık sermayesinin kaybına sebebiyet verecek kararlar alması ve haksız işlemlerde bulunması gibi durumlar halinde kötü yönetimin varlığı kabul edilerek, haklı sebeple fesih davası yoluna gidilebilecektir. Kötü yönetim süreklilik arz etmesi halinde azınlığın menfaatlerine zarar verecek noktaya ulaşabilecektir. Bu durumda azınlık tarafından ortaklığın devamı çekilmez kılınacak ve azınlık tarafından haklı sebeple fesih davası açılabilir.

Anonim ortaklıkta kötü yönetimin varlığı halinde kötü yönetimin ortaklığı zarara sokup sokmadığı da önem arz etmektedir. Nitekim genel kurul ve yönetim kurulu tarafından ortaklık kötü yönetilmiş olabilir. Ancak bu durumda tek başına kötü yönetim ortaklığın feshi davası yönünden haklı sebep teşkil etmeyecektir. Şöyle ki, kötü yönetim neticesinde ortaklığın ekonomik yönden önemli derecede zarar görmesi gerekmektedir. Buradaki önemli derece zararın derecesi mahkeme tarafından somut olaya göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Kanaatimce, kötü yönetim derecesinde şayet ortaklık ekonomik açıdan toparlayamayacak duruma gelmiş ise artık faaliyetlerini devam ettiremeyeceğinden ortaklığın önemli derecede zarar görmüş olduğundan bahsedilebilecektir. Ayrıca bu halde kötü yönetim süreklilik arz edeceğinden haklı sebep de oluşmuş olacaktır.

Ortaklığın kötü yönetilmesine sebep olan murahhas müdür veya üyenin, kanun hükümlerine uygun olarak görevden alınarak yerine yeni bir yönetim oluşturulması mümkündür.²⁰³ Ancak bazı hallerde toplantı ve oy yetersayısı yeterli olmaması sebebi ile yeni yönetim ile ilgili karar alınmıyor ise, yeni yönetimin kurulması mümkün olmayabilecektir.²⁰⁴ Bu durumda pay sahipleri sorumluluk davası açabileceklerse de, bu dava gerçek anlamda pay sahiplerini ve ortaklığı korumaya yeterli olmayacaktır.

---

²⁰³ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 172.

²⁰⁴ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 172; ŞAHİN, s. 215.

Federal Mahkeme, yönetimin değiştirilemediği durumlarda azınlığın yönetim dışında tutulması sebebi ile başkaca başvurabileceği hukuki yol olmadığından haklı sebeple fesih davasının kabulüne karar vermiştir.²⁰⁵ Ayrıca ortaklığın sürekli olarak kötü yönetilmesi, ekonomik yönden tehlikeye girmesi ve bu durumlara kalıcı çözümler üretilmemesi sebebi ile kötü yönetime bağlı haklı sebeplerden bahsedilir.²⁰⁶

3. Ortaklığın Amacının Gerçekleşmesinin İmkansızlaşması

Anonim ortaklıklar kuruluşları gereği, kazanç sağlamak ve elde edilen kazancı pay sahipleri arasında paylaşmak amacıyla kurulurlar.²⁰⁷ Anonim ortaklık bir amacın gerçekleşmesi ile kurulmakta olup amacın gerçekleşmesi ile birlikte infisah eder.²⁰⁸

İmkansızlığın infisah sebebi oluşturabilmesi için yalnızca güçleşmiş olması yeterli değildir. Bu durumun objektif ve süreklilik arz etmesi gerekmektedir.²⁰⁹ Bu nedenle ortaklığın amacın imkansızlığı sebebi ile infisahi, açık ve mutlak olduğu hallerde söz konusu olup örneğin, ruhsatnamenin iptal edilmesi veya ortaklığın kamulaştırılması gibi olaylarda mümkün olabilmektedir.²¹⁰

Ortaklığın amacının elde edilmesinin imkansızlaşması, hukuki ve fiili olarak mümkün olup hukuki anlamda imkansızlık, işletme konularının hukuki düzenlemeler ile kaldırılması veya yasaklanması iken, fiili anlamda imkansızlık ise, işletme konusunun ortadan kalkması halinde söz konusu olmaktadır.²¹¹ Örneğin, bir maddenin ithali sürekli olarak yasaklanmış ise, ortaklığın amacı yerine getirilemeyeceğinden infisah sebebi gerçekleşmiş olacaktır.²¹² Yine örneğin, yurtdışına bakır satmak üzere kurulan bir anonim ortaklığın, bakırın yurtdışına satılmasının yasaklanması halinde infisahi söz konusu

²⁰⁵ Karar için bkz. ŞAHİN, s. 216.

²⁰⁶ ERDEM, s. 153; ÇELİK, Aytekin, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi, BATIDER, 2009, C. XXV, S. 4, s. 572.

²⁰⁷ İMREGÜN, Anonim Ortaklıklar, s. 25.

²⁰⁸ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 725.

²⁰⁹ ÇAMOĞLU, Haklı Sebep, s. 32.

²¹⁰ ÇAMOĞLU, Haklı Sebep, s. 33.

²¹¹ PULAŞLI, Şerh, s. 1917; İMREGÜN, Anonim Ortaklıklar, s. 470.

²¹² TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 725.

olacaktır.²¹³ Anonim ortaklığın demirbaşlarını devretmesi gibi haller sebebi ile kendi fiili neticesinde de amacını elde edememesi durumları söz konusu olabilecektir.²¹⁴

Bahsi geçen kendiliğinden sona erme sebeplerinin ortaya çıkması neticesinde pay sahipleri tarafından haklı sebeple fesih davası açılmayacak²¹⁵ olup yalnızca infisah sebebinin tespiti davası açılabilir. Buna karşılık, ortaklığın birden fazla amacının bulunması halinde bunlardan yalnızca birinin veya bir kaçının imkansızlaşması durumunda ortaklık sona ermeyecektir.²¹⁶ Ayrıca ortaklık esas sözleşme değişikliği yoluna giderek başkaca işletme konusu seçer ise, sona ermeden de kurtulabilecektir.²¹⁷

ETTK ile ortaklığın kâr elde edememesi ve bu doğrultuda paylaşırma amacını gerçekleştirilememesi infisah sonucunu doğurmaktaydı.²¹⁸ Ancak TTK md. 529 hükmünde bu iki kavram dışarıda bırakılarak ortaklığın amacının gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkansızlaşması infisah sebebi olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla, kâr elde etme ve paylaşırma amacının gerçekleşmesinin imkansızlaşması halinde haklı sebebin varlığından söz edilebilecektir.²¹⁹

TTK md. 529 madde hükmünde kâr elde edilememesinin infisah sebebinin oluşturacağı yönünde herhangi bir ifade yer almadığından kapsam dışında bırakılmak istendiği anlaşılmaktadır.²²⁰ Gerçekten de maddenin gerekçesine baktığımızda kâr elde edilmemesi hususu özellikle madde kapsamı dışında bırakılmıştır. Buna göre, ortaklığın amacı kâr elde etmek ve paylaşmak olup konusu, bu amacı elde etmek için icra edilen faaliyettir. Kanun koyucu yapmış olduğu yeni düzenleme ile icra edilen faaliyetlerin gerçekleşmiş olmasını veya gerçekleşmesinin imkansız hale gelmesini infisah sebebi olarak öngörmüştür.

²¹³ İMREGÜN, Anonim Ortaklıklar, s. 470.

²¹⁴ İMREGÜN, Anonim Ortaklıklar, s. 470.

²¹⁵ ERDEM, s. 145; İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 148; ŞAHİN, s. 237.

²¹⁶ PULAŞLI, Şerh, s. 1917.

²¹⁷ PULAŞLI, Şerh, s. 1918.

²¹⁸ İMREGÜN, Anonim Ortaklıklar, s. 471.

²¹⁹ ERDEM, s. 145-146; İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 150; ŞAHİN, s. 237.

²²⁰ Maddenin gerekçesine göre "...bir anonim şirketin kazanç elde etme ve paylaşırma amacına ulaşması veya ulaşmasının imkansız hale gelmesi nesnel olarak belirlenemeyecek ve gerçekte gerçekleşmesi de mümkün olmayan bir olgudur. Esasen Kanun koyucunun bu bent ile arzuladığı husus da bu değildir. Kanun koyucu, genel amaca ulaşmak için icra edilen faaliyetlerin gerçekleşmiş olmasını veya gerçekleşmesinin imkansız hale gelmesini bir sona erme sebebi olarak öngörmektedir.", ERDEM, s. 146.

Ortaklığın asıl amacının kâr elde etmesi olmasından yola çıkarak, pay sahiplerinin, ortaklığın devamlı kötü finansal durumunun olması²²¹ ve kâr elde etmemesi hallerinde şirketin amacının gerçekleşmesinin zorlaşması nedenleri²²² ile haklı sebeple fesih davası yoluna başvurabilecekleri kabul edilmelidir. Nitekim, ortaklığın verimsizliği ve maddi yönden bir kazanç sağlamaması gibi hallerde pay sahiplerinden ortaklığı devam ettirmeleri beklenemeyeceğinden verimsizlik ve kâr elde edememe durumları haklı sebep teşkil edecektir.²²³

Pay sahipleri bakımından ortaklık amacının gerçekleştirilmesinin mümkün olup olmadığı belirsiz ise sübjektif imkansızlıktan bahsedilir. Sübjektif imkansızlık halinde ortaklığın amacının gerçekleştirilmesi belirsiz olup bu durum ay sahipleri açısından ortaklığın devamını çekilmez kılabılır. Örneğin, devlet tarafından bir ortaklığa işletilmesi için verilen hakkın tamamen olmasa bile kısmen geri alınması halinde ortaklığın amacının gerçekleştirilmesi sübjektif olarak imkansızlaş olacaktır.²²⁴

Yargıtay 11. HD. bir kararında, ortaklık tarafından ortaklığın esas sözleşmesinde yer alan ortaklık amacının gerçekleştirilmesine yarar taşınmazları satması ve 2006 yılından beri faaliyet gösterememesi hallerinin TTK md. 531 kapsamında haklı sebep teşkil ettiğini ifade etmiştir.²²⁵ İlgili olayda Yargıtay tarafından aile şirketi olan ortaklığın elinde bulundurduğu malvarlıklarıyla amacını rahatça gerçekleştirebileceği ve davacı ortakların ortaklıktan ayrılmaları neticesinde şirket amacının değiştirilebileceği yönünde kanaat oluştuğundan ortaklığın feshi yerine davacı ortakların pay bedellerinin ödenerek ortaklıktan çıkarılmasına karar verilmiştir. Buna göre Yargıtay, ortaklık tarafından taşınmazların satılması ve bir süredir faaliyet göstermemesi durumlarının haklı sebep teşkil ettiğini kabul etmektedir. Ancak Yargıtay karara ilişkin olayda, TTK md. 529 kapsamında bir sübjektif imkansızlık öngörmediğinden ortaklık amacının rahatlıkla gerçekleştirilebileceğini belirterek davacı pay sahiplerinin ortaklıktan çıkarılarak ortaklığın devamı gerektiği yönünde karar kurmuştur.

---

²²¹ TEKİNALP, Yeni, s. 193.

²²² AYAN, Özge, Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi Davası (531. Madde), Legal Hukuk Dergisi, Haziran, 2011, s. 2244.

²²³ ÇAMOĞLU, s. 33; ŞAHİN, s. 245.

²²⁴ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 151.

²²⁵ Yargıtay 11. HD. E. 2014/3669 K. 2014/10238 T. 02.06.2014.

Yargıtay 11. HD. kararını incelediğimiz de ortaklığa yarar taşınmazların satılması ve uzun bir süre ortaklığın faaliyet göstermemesi haklı sebep olarak nitelendirilmiştir. Ancak Yargıtay bununla birlikte ortaklığın halihazırda ortaklıkta bulunan taşınmazlar ile faaliyetlerini devam ettirebileceği düşüncesi ile sübjektif imkansızlığın olmadığını ileri sürmüş ve davacı pay sahiplerinin ortaklıktan çıkarılmalarına karar vermiştir.

Ortaklığın kuruluşu sırasında bir süre kâr elde edilememesi, azınlık pay sahipleri yönünden haklı sebeple fesih nedeni oluşturmayacaktır. Kâr elde edilememesi ancak devamlılık arz etmesi ve tamamen kâr elde etme olasılığının ortadan kalkması neticesinde haklı sebep teşkil edebilecektir.²²⁶

4. Ortaklığın Sermaye Kaybına Uğraması

Sermaye kaybı TTK md. 376 hükmü ile düzenlenmiş olup sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısı ile üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılık kalması halinde alınacak önlemler belirtilmiştir. Bu husus öğretide sermaye kaybı olarak anılmaktadır.²²⁷ Tekinalp, sermaye kaybını, bilanço zararının, ortaklık sermayesi ile kanuni yedek akçe toplamının yarısına ulaşması şeklinde tanımlamaktadır.²²⁸

İlgili madde hükmü ile kayıp oranına göre farklı hukuki sonuçlar bağlanmıştır. Ortaklık sermayesi ile yasal yedek akçelerin yarısının zarar sebebi ile karşılıksız kalması halinde yönetim kurulu derhal genel kurulu toplantıya çağıracaktır. Her ne kadar madde de yönetim kurulu tarafından sunulacak önlemler sayılmamışsa da maddenin gerekçesinde bazı önlemler örnek olarak verilmiştir.²²⁹ Bu şekilde kanun koyucu tarafından zaman ve durumun şartlarına göre alınacak olan önlemlerin değiştirilebileceği göz önünde bulundurulmuştur.²³⁰

---

²²⁶ ŞAHİN, s. 246.

²²⁷ TÜRK, Ahmet, Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları, Ankara, 1999, s. 16 vd.

²²⁸ TEKİNALP, Sermaye, s. 620.

²²⁹ Maddenin gerekçesine göre “Bu önlemler, sermaye artırımını, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi vs. olabilir.”

²³⁰ KIRCA, İsmail, ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal, MANAVGAT, Çağlar, Anonim Şirketler Hukuku, C. 1, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Ankara, 2013, s. 578-579.

Yönetim kurulunun, sermaye kaybı halinde genel kurulu toplantıya çağırmasındaki amaç, durumdan haberdar ederek, iyileştirme için gerekli kararların alınarak önlemler alınmasını sağlamaktır.²³¹ Böylece genel kurul tarafından ortaklığın mali durumuna ilişkin iyileştirme kararı alınması sağlanarak ortaklığın devamı sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle sermayenin yarısının karşılık kalması durumunun, kanun koyucu tarafından sona erme sebebi olarak görülmediği anlaşılabilmektedir.²³²

Ortaklığın aktifleri toplamından borçları çıkarıldığında kalan tutar esas sermayenin üçte birine tekabül ediyor ise, sermayenin üçte ikisi karşılıksız kalmıştır.²³³ Bu durumda yönetim kurulu tarafından derhal toplantıya çağırılan genel kurul sermayenin üçte ikisi ile yetinmeye veya tamamlanmasına karar verebilecektir. Bu yönde karar alınmaz ise, TTK md. 376/2 gereği ortaklığın kendiliğinden sona ermesi söz konusu olacaktır. Şöyle ki, ortaklık tarafından bu gibi durumlarda önleyici karar alınmadığı takdirde başkaca bir davanın açılmasına gerek kalmaksızın ortaklık kendiliğinden sona erecektir.²³⁴ Dolayısıyla kanun koyucu tarafından ortaklığın sermaye kaybına uğraması halinde genel kurul ve yönetim kurulu tarafından önlem alınmaması durumunda ortaklığın kendiliğinden sona ereceği hükme bağlanmıştır. Bu nedenle kendiliğinden sona erecek ortaklığa karşı ortaklığın feshi davası açılmayacağından burada TTK md. 531 hükmü uygulama alanı bulamayacaktır.

Kanun koyucu, ortaklığın sermayesi ile yasal yedek akçelerin yarısının zarar sebebi ile karşılıksız kalması durumunun infisah sebebi oluşturduğunu ifade etmediğinden bu halde haklı sebepten bahsedilebilip bahsedilemeyeceği değerlendirilebilecektir. Yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırması veyahut genel kurulun toplanamaması gibi durumlarda iyileştirici önlemler alınamayacağından haklı sebepten söz edilebilecektir.²³⁵ Yine, verilen iyileştirme kararları neticesinde alınan önlemler yeterli olmadıkları takdirde haklı sebepten bahsedilebilecektir.²³⁶

---

²³¹ TÜRK, s. 111 vd.

²³² ŞAHİN, s. 248-249.

²³³ ARSLANLI, Anonim Şirketler, s. 173.

²³⁴ ŞAHİN, s. 249.

²³⁵ ŞAHİN, s. 249-250.

²³⁶ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 155-156.

Bazı hallerde ortaklığın kötü yönetimi neticesinde ortaya çıkan sermaye kayıpları mümkün olabilmektedir.²³⁷ Bu gibi durumlarda mahkeme tarafından sermaye kayıplarının giderilmesi için sermaye azaltılması yönünde süre verilebilir ve bu süre içerisinde gerekli tedbirler alınmaması halinde ortaklığın feshine karar verilebilir.²³⁸

5. Yönetim Kurulu ile Genel Kurul'un İşlevsiz Kalması

Anonim ortaklığın zorunlu organları yönetim kurulu ve genel kuruldur. Ortaklık, bu iki kurul olmadığı sürece herhangi bir faaliyetini yerine getiremeyecek, ortaklık işlemlerinin durmasına sebep olacaktır.²³⁹

Anonim ortaklıkta organların işlevsizliği çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilmektedir. Şöyle ki, genel kurul oluşturulamamış, oluşturulmuş ise de toplanamamış veya toplanılmışsa da yeterli oy çokluğu sağlanamayarak karar alınamamış olabilir.

İki kişilik anonim ortaklıklarda yönetim kurulu ve genel kurul tarafından karar alınamaması kilitlenme olarak ifade edilmekte olup özellikle iki kişilik ortaklıklarda söz konusu olur.²⁴⁰ Genel kurul sürekli olarak karar alamaması halinde yönetim kurulunu da seçemeyecektir. Bu şekilde yönetim kurulu üyeleri de iki kişilik anonim ortaklıklarda iki pay sahibinden oluşacağı veya genel kurulun seçtiği kişilerden oluşacağı için yönetim kurulunun da karar alamaması ihtimali söz konusu olacaktır. Bu durumlarda kilitlenme ortaya çıkacaktır.²⁴¹

Yönetim kurulu ve genel kurulunun sürekli olarak karar alamaması halinde ortaklığın faaliyetleri yürümeyecektir. Bu durum ortaklığın menfaatlerine zarar vermesi halinde pay sahipleri yönünden ortaklığın devamını çekilmez kılacağından haklı sebep teşkil edebilecektir.

---

²³⁷ ŞAHİN, s. 250.

²³⁸ ŞAHİN, s. 250.

²³⁹ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 164.

²⁴⁰ İMREGÜN, Anonim Ortaklıklar, s. 480; İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 164.

²⁴¹ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 164.

Haklı sebeple fesih davasının öncelikli olarak TTK md. 530 hükmünde yer alan organ eksikliği halinden ayrımının yapılması gerekmektedir. Nitekim TTK md. 530 ile organ eksikliği halinde özel bir fesih davası düzenlenmiştir.

Anonim ortaklığın esas sözleşme hükümlerine göre gereğini yapamaması, toplanamaması ve bu durumu telafi edememesi TTK md. 530 hükmü gereği feshini gerektirmektedir.²⁴² Ayrıca, kurulların yalnızca toplanamaması değil, karar alamamaları da organ eksikliği kapsamında değerlendirileceğinden gerekli koşulların varlığı halinde, TTK md. 530 gereği özel fesih davasına başvurulabilecektir.²⁴³ Bununla birlikte, yönetim kurulunun çalışma yetisini kaybetmesi²⁴⁴, organ seçimlerinin askıda kalması²⁴⁵ gibi hususlar haklı sebep olarak ifade edilmiştir. Yargıtay'ın vermiş olduğu bir kararda da aynı şekilde ortaklıkta karar alınamaması hem organ eksikliği olarak değerlendirilmiş hem de haklı sebep sayılmıştır.²⁴⁶

Ortaklığın organsız kalması, genel kurul ve yönetim kurulunun toplanamaması veya yönetim kuruluna üyelerin seçilememesi hallerinde TTK md. 530 kapsamında organ eksikliğinden kaynaklı özel fesih davasına başvurulabileceği açıktır. TTK md. 530'un gerekçesine göre, ortaklığın zorunlu organlarının olmamasından kasıt bu organların gerçekten olmamasıdır. Şöyle ki, süresi sona eren yönetim kurulunun seçilememesi veya yönetim kurulu üyelerinin istifa etmeleri halinde yerlerinin doldurulamaması durumunda yönetim organının eksikliği söz konusu olacaktır. Ayrıca yine kanun maddesinin gerekçesine göre ortaklıkta bulunması gereken organların eksikliğinin devamlılık arz

---

²⁴² ARSLANLI, Anonim Şirketler, s. 190.

²⁴³ ŞAHİN, s. 221.

²⁴⁴ ARSLANLI/DOMANIÇ, s. 754.

²⁴⁵ ÇAMOĞLU, Haklı Sebep, s. 72.

²⁴⁶ Yargıtay 11.H.D. E. 1998/8038 K. 1998/9578 T. 28.12.1998; "Dava; davalı anonim şirketin fiilen işlevsiz ve organsız kaldığı iddiasıyla açılmış fesih davasıdır. Yargılama sırasında davalı ortaklar, hisselerini dava dışı U. S. Hizmetleri A.Ş.'ne devretmiş ancak anılan devir işleminin iptali ve hisselerin kendi adlarına tescili için davacılar İstanbul 6. Ticaret Mahkemesi'nin 1996/911 Esas sayılı dosyası ile dava açtıklarını, davanın halen derdest olduğunu açıklamışlardır. Mahkemece celp edilen ve içeriği tutanağa geçirilen anılan dosyanın halen derdest olduğu sabittir. Hisse devrinin iptali davasının sonucu, işbu davada davalıların pasif husumet ehliyetini etkileyecek niteliktedir. Zira, dava kabul ile sonuçlandığı takdirde devre konu hisseler davacılar geçeceğinden hem şirketin tüm payları davacılar a ait olacak ve bu şekilde haklı nedenlerle fesih koşulları ortadan kalkacağı gibi, davalıların da şirket ile ilgisi kalmayacaktır.", ŞAHİN, s. 221.

etmesi gerekmektedir. Buradaki devamlılığın değerlendirilmesi somut olaya göre hakimin takdir yetkisine bırakılmıştır.

Sonuç itibariyle organ eksikliği kavramından açıkça organların mevcut olmadığı anlaşılabilir. Bu kapsamda ayrıca değerlendirilmesi gereken husus organlar tarafından karar alınmaması halinde TTK md. 530 hükmünün mü yoksa TTK md. 531 hükmünün mü uygulanacağıdır. TTK md. 530'da açıkça organlardan biri mevcut değilse veya toplanamıyorsa denmekte olup karar alınmamasına ilişkin herhangi bir ifade bulunmamaktadır. Dolayısıyla karar alınmamasını bu madde kapsamında değerlendirilemeyeceği, belirli şartların varlığı halinde haklı sebep teşkil edeceği kabul edilebilmektedir.

a. Yönetim Kurulunun Karar Alamaması

Yönetim kurulunun toplanması neticesinde kabul veya red oylarının eşit olması²⁴⁷ halinde karar alamamasının kilitlenme olarak anıldığını daha önce belirtmiştik. Yönetim kurulunun üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanması halinde kararlar, hazır bulunan çoğunluk tarafından alınabilecektir. Şayet kullanılan oyların eşit olması durumunda oy kullanılan konu ikinci toplantıya bırakılacaktır. İkinci toplantıda da eşitlik olması halinde konunun reddedilmiş sayılacağı TTK md. 390/ 3 ile hükme bağlanmıştır. Ancak bir konunun sürekli olarak bu şekilde reddedilmesi hali, ortaklığın menfaatlerini zarara uğratabileceğinden bu durumun haklı sebep teşkil edip etmeyeceği gündeme gelebilir.

Kilitlenme olgusunun süreklilik arz etmesi halinde, yönetim kurulu, faaliyetlerini sürdürememekte ve yapılması gereken işlemlerin devamını imkansız kılmaktadır. Nitekim yönetim kurulunun karar alamaması ortaklığın yönetilememesi demek olup ortaklığın feshi sonucunu doğurabilir niteliktedir.²⁴⁸

Yönetim kurulundaki kilitlenmelerin giderilebilmesi için esas sözleşme ile yönetim kurulu başkanına üstün oy tanınabilip tanınamayacağı hususu Türk hukukunda

---

²⁴⁷ DURAL, Hasan Ali, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi ve Hukuki Sonuçları, 2005, s. 32.

²⁴⁸ DURAL, s. 31.

tartışmalıdır. Arslanlı ve İmregün esas sözleşme ile yönetim kurulu başkanına üstün oy tanınabileceği görüşünde²⁴⁹ iken Dural, TTK md. 390/2'nin emredici hüküm olduğunu bu nedenle teklifin reddedilmiş sayılacağını²⁵⁰ savunmaktadır. Bu husus İsviçre Hukuku'nda hükme bağlanmış olup esas sözleşmede aksi düzenlenmedikçe başkanın üstün oy hakkı olduğu belirtilmiştir.

Üstün oy hakkı ile ilgili Türk doktrininde bazı görüşler, TTK md. 330 hükmü ve eşit oy ilkesi kapsamında başkanın oyuna üstünlük tanınmasının hukuka aykırı olacağını savunurken²⁵¹ bazı görüşler ise, bu yönde esas sözleşmeye hüküm konulabileceğini savunmaktadırlar.²⁵² Başkanın oyuna üstünlük tanınamayacağını savunan görüşe göre, yönetim kurulu toplantısında eşitlik halinde konunun ikinci toplantıya bırakılması gerekeceğinden ikinci toplantı ile kanun koyucu tarafından çözüm üretilmeye çalışılmıştır.²⁵³

TTK md. 340 ile anonim ortaklığa ilişkin hükümler emredici nitelik taşıdıklarından TTK md. 390/3 hükmüne aykırı düzenleme yapılamayacak, bu sebeple de başkana üstün oy hakkı tanınamayacaktır.²⁵⁴ Bunlar dışında, kilitlenme halinde, genel kurul tarafından yönetim kurulundaki bir kaç üye veya tamamı azledilerek de kilitlenmenin giderilmesi çalışılabilir.²⁵⁵ Ancak bu durumda da, yeni yönetim kurulu aynı çoğunluk tarafından seçileceğinden menfaatlerin çatışması gibi bir durum söz konusu olabilir. Haliyle, bu husus tekrardan kilitlenmeye sebebiyet verebilecektir.²⁵⁶

TTK md. 390/3, her ne kadar tek başına kilitlenme için çözüm sunmakta ise de sürekli olarak teklifin reddedilmesi durumu yine haklı sebep teşkil edecektir. Sunulan teklifin kilitlenme neticesinde ortaklığın organları tarafından sürekli olarak karar alamaması ve faaliyetlerine devam edememesi halinde haklı sebepten bahsedilecektir.

---

²⁴⁹ İMREGÜN, s. 212; ARSLANLI, Halil, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, C. II-III, İstanbul, 1960, s. 118.

²⁵⁰ DURAL, s. 105.

²⁵¹ KARAYALÇIN, Yaşar, Anonim Şirket Yönetim Kurullarında Başkanın Üstün Oyu, BATIDER, 1970, s. 529; DURAL, s. 105.

²⁵² İMREGÜN, Anonim Ortaklıklar, s. 212; ÇAMOĞLU/TEKİNALP/POROY, s. 270-271.

²⁵³ DURAL, s. 105.

²⁵⁴ DURAL, s. 105; ŞAHİN, s. 235.

²⁵⁵ DURAL, s. 136.

²⁵⁶ DURAL, s. 136-137.

b. Genel Kurulun Karar Alamaması

Genel kurulun karar alamaması halinde çağrı üzerine toplanması ancak gerekli çoğunluğu sağlayamadığından ilgili konu ile alakalı karar alınamamasını ifade etmektedir. Özellikle iki ortaklı anonim ortaklıklarda veya A grubu ve B grubu olarak ikiye ayrılan anonim ortaklıklarda oy sayılarının eşit olması ve eşit oy sayısının kullanılması genel kurulun karar alamamasında en önemli hallerdir. Şöyle ki, bu iki tür anonim ortaklıklarda kullanılan oy sayılarının eşit olması nedeni ile yeterli çoğunluk sağlanamayacak ve genel kurulun kilitlenmesine yol açacaktır.²⁵⁷

Genel kurullar TTK md. 418 gereği, aksi belirtilmedikçe, sermayenin en az dörtte birini oluşturan pay sahiplerinin veya bu pay sahiplerinin temsilcilerinin varlığı ile toplanır, oy çokluğu ile de karar alırlar. Genel kurul toplantısında alınan oyların eşitliği halinde, gerekli oy çokluğu sağlanamayacağından kilitlenme söz konusu olacaktır.²⁵⁸

Uygulamada, genel kurulun bir konu hakkında karar alamaması, yeterli çoğunluğu sağlayamaması veya olumsuz karar alınması ortaklık menfaati yönünden olumsuz sonuçlar doğurmamaktadır.²⁵⁹ Genel kurul da yeterli çoğunluğun sağlanamaması veya olumsuz karar alınması olağan bir durumdur. Bu nedenle genel kurul da yeterli çoğunluğun sağlanamaması veya olumsuz karar alınması haklı sebep teşkil etmeyecektir. Ancak bu durumların süreklilik arz etmesi halinde artık pay sahipleri tarafından ortaklığın devamı çekilmez hale gelebilecektir. Netice de genel kurul tarafından sürekli olarak çoğunluğun sağlanamaması veya olumsuz kararlar alınması ortaklığın faaliyetinin devam edememesine sebep olacaktır. Böylece pay sahipleri ortaklığın faaliyetlerinin sürekli olarak devam edememesi sebebi ile haklı sebeple fesih davası yoluna gidebileceklerdir. Bu gibi kilitlenmelerin süreklilik arz etmesi halinde ortaklık faaliyetleri aksayacağından karar alınamama durumu haklı sebep kabul edilecektir.²⁶⁰

---

²⁵⁷ ŞAHİN, s. 225.

²⁵⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 374.

²⁵⁹ ŞAHİN, s. 225.

²⁶⁰ ALTAY, Sıtkı Anlam, Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda Sermayeye Katılmalı Ortak Girişimler, İstanbul, 2009, s. 574.

Kilitlenmenin geçici veya sürekli olması her olay ve durum için kendi özelinde değerlendirilmelidir. Yapılan toplantılar neticesinde herhangi bir karar alınamamasının ne kadar zamandır devam ettiği, bu hususun ortaklık faaliyetlerine ne şekilde etki ettiği hususları mahkeme tarafından her olaya göre ayrı ayrı değerlendirilecektir. Nitekim, hakkında karar alınamayan konunun ortaklık bakımından stratejik öneme sahip olan kâr payı dağıtımı, sermaye artırımını ve esas sözleşme değişikliği gibi konulara ilişkin ise, konu hakkında ne zamandır karar alınmadığı ve bu durumun ortaklık faaliyetlerine nasıl yansıdığı hususları da önem arz etmektedir.²⁶¹

Kilitlenmeyi giderebilecek başkaca çözümler olup olmadığı sorunsalı mevcut olup yönetim kurulu başkanının oyuna üstünlük tanınıp tanınmayacağı hususu tartışmalıdır. Daha önce de bahsedildiği üzere başkanın oyuna üstünlük tanıma İsviçre hukukunda mevcutsa da Türk hukukunda böyle bir ifadeye yer verilmemiştir. Bu nedenle bazı yazarlar, genel kurulda yaşanacak olan kilitlenmeler halinde, genel kurul başkanı veya yönetim kurulu başkanının oyuna üstünlük tanınabileceğini savunmakta²⁶² ise de diğer yazarlar, bu tarz esas sözleşme hükümlerinin geçersiz olacağını²⁶³ savunmaktadırlar.

Bir başka çözüm yolu olarak da opsiyon hakları olarak adlandırılan alım-satım hakları bulunmaktadır.²⁶⁴ Bu hak, menfaat çatışmalarının önlenmesi amacıyla ortaya çıkmış olup, taraflardan birine tek taraflı irade beyanı ile diğer tarafın payını satın alma hakkı (alım hakkı) veya satma hakkı (satım hakkı) tanınmasıdır. Alım hakkının kullanılması ile birlikte oy hakkı da devralana geçeceğinden bu şekilde oy eşitliği bozularak karar alınması mümkün kılınabilecektir.²⁶⁵

Sonuç itibariyle, genel kurulun kilitlenmesi hali, öngörülen çözüm yolları ile sonuçlanamayabilir. O hallerde, kilitlenmeye karşı, ortaklık menfaatinin olumsuz yönde etkilenmesi sebebi ile haklı sebeple fesih yoluna gidilebilecektir.

---

²⁶¹ ŞAHİN, s. 227.

²⁶² ALTAY, s. 584; ŞAHİN, s. 228.

²⁶³ ARSLANLI, Anonim Ortaklık, s. 58; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 374; ÇEKER, s. 68.

²⁶⁴ DURAL, s. 162.

²⁶⁵ DURAL, s. 162; ŞAHİN, s. 229.

6. Ortaklıkta Yapısal Değişiklikler

Ortaklığın yapısındaki değişiklikler bazı hallerde pay sahiplerinin menfaatlerine zarar verebilecek nitelikte olabilirler. Ortaklığın yapısını değiştirici işlemlerde, pay sahiplerinin menfaatlerinin korunabilmesi için pay sahipliğinin devamı ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır.²⁶⁶

Ortaklığa ilişkin yapısal değişiklikler çoğunluk tarafından, azınlığın pay sahibi sıfatını devam ettirmemesi veya haklarının zarara uğratılması amacıyla art niyetli olarak da yapılabilir.²⁶⁷ Bu art niyetin önüne geçmek için TTK'na pay sahipliğinin korunması ilkesi gereği ortak hükümler getirilmiştir.²⁶⁸

Öncelikle TTK md. 191 hükmü ile, pay sahibinin denkleştirme akçesinin belirlenebilmesi amacıyla denkleştirme davası devamında da TTK md. 192 ile art niyetli olarak yapılan değişikliklerin giderilebilmesi amacıyla iptal davası düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere, pay sahiplerinin menfaatlerinin zarar görmesi halinde başvurabilecekleri yasal yollar mevcut olduğundan haklı sebeple fesih davasına başvurulmasına gerek bulunmamaktadır. Ancak bazı hallerde bu davaların yetersiz kalmaları durumunda haklı sebeple fesih davasına başvurulabilecektir.

a. Ortaklıkların Birleşmeleri

Birleşme, iki veya daha fazla şirketin bir araya gelerek devralma şeklinde ya da yeni kuruluş şeklinde birleşmeleridir. Devralınarak birleşme, tasfiyesiz olarak şirketin aktif ve pasifleriyle devralan şirkete devredilerek sona erdirilmesi ve karşılığında ortaklık paylarının devrolunan şirketteki ortaklara verilmesidir.²⁶⁹ Yeni kuruluş şeklindeki birleşme ise, iki veya daha fazla şirketin aktif ve pasifleriyle yeni kurulan şirkete

²⁶⁶ TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 91.

²⁶⁷ TTK md. 191 gerekçesine göre "...birleşme, bölünme veya tür değiştirme, çok defa çoğunluk tarafından ortağın ortak konumunu devam ettirmemesi, yani ortaklıktan çıkması veya ortaklığının ya da ortaklık haklarının zarara uğratılmasının aracı olarak kullanılabilir. Bu tür yapı değişikliklerinde böyle bir art niyet de bulunabilir."

²⁶⁸ ŞAHİN, s. 252.

²⁶⁹ BAHTİYAR, s. 44; TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 96.

devredilmesi ve karşılığında devralan ortaklık paylarının devreden ortaklıklara verilmesidir. Burada da aynı şekilde tasfiyesiz sona erme hali vardır.²⁷⁰

TTK md. 140 ile “Devrolunan şirketin ortaklarının, mevcut ortaklık paylarını ve haklarını karşılayacak değerinde, devralan şirketin payları ve hakları üzerinde istemde bulunma hakları vardır” şeklinde hüküm getirilerek birleşme de, temel ilkenin payın devamlılığının korunması ilkesinin varlığı açıkça ortaya konulmuştur. Nitekim maddenin gerekçesinde de, ilkenin birleşme hukukunu tanımlayan ve pay sahiplerine devrolma halinde kendi payları değerlerini karşılayacak ve paylarının verdiği haklarına eşit hakları içerir pay talep edebilecekleri anlamına geldiği vurgulanmaktadır.

Payın devamlılığının korunması ilkesi aynı zamanda payların pay sahiplerine sağladığı hakları da korumakta olup bu şekilde hem pay değerini hem de payın sağladığı haklarının korunması sağlanarak ortakların menfaatleri de korunmuş olmaktadır. Böylece, çoğunluk tarafından azınlık pay sahiplerinin hak ve menfaatleri zararına yeniden yapılanmaya gidilmesi önlenmeye çalışılmaktadır.²⁷¹

Birleşmeler neticesinde menfaatlerinin zarara uğradığını düşünen pay sahipleri için TTK md. 141 ile ayrılma hakkı tanınmıştır. Bu madde ile, birleşme sözleşmesinde pay sahiplerine devralan ortaklık paylarını iktisap etmek veya ayrılma akçesi olarak ayrılma hakları tanınabileceği ifade edilmiştir. Ayrılma hakkı, pay sahibini birleşme neticesinde uğrayacağı zararı tamamen ortadan kaldıracığından haklı sebeple fesih davasının neticelerini doğuracak ve pay sahibinin ayrılma akçesini alarak ortaklıktan ayrılmasını sağlayacaktır. Bu nedenle haklı sebeple fesih davası burada uygulama alanı bulamayacaktır.²⁷²

Ayrılma hakkı, birleşmeye katılan şirketler tarafından sözleşme ile kararlaştırıldığı takdirde pay sahiplerine tanınabilecek bir haktır.²⁷³ Bu nedenle ayrılma hakkının

²⁷⁰ BAHTİYAR, s. 44-45; TEKİNALP/POROY/ÇAMOĞLU, s. 96.

²⁷¹ KOCAER, Şenol, Şirket Yeniden Yapılandırılmaları, Ankara, 2013, s. 75.

²⁷² ŞAHİN, s. 254.

²⁷³ AKBİLEK, Nevzat, Türk ve Avrupa Birliği Hukukunda Anonim Şirket Birleşmelerinde Pay Sahibinin Korunması, Ankara, 2009, s. 182-183.

tanınmama ihtimali de vardır. Bunun dışında, birleşme halinde pay sahibine verilen pay ve haklar olması gereken değerde değil ise mahkemede denkleştirme davası açılabilir.²⁷⁴ Bu halde de, pay sahibi zararını denkleştirme davası ile giderebileceğinden haklı sebeple fesih davasına gerek bulunmayacaktır.

Görüldüğü üzere, pay sahibinin duruma göre, ayrılma hakkı, denkleştirme davası veya sorumluluk davası gibi başvurabileceği yasal hakları mevcuttur. Ancak bu yasal yolların yetersiz kalması durumunda haklı sebeplerin varlığı halinde, haklı sebeple fesih davasının istisnai olarak açılması öngörülebilir.²⁷⁵

b. Ortaklıkların Bölünmeleri

Bölünme, ortaklığın aktif ve pasifleriyle tasfiyesiz olarak ve kısmi külli halefiyet yoluyla mevcut ya da yeni kurulmuş olan şirketlere devrolmasıdır.²⁷⁶ Bir ortaklık tam veya kısmi olarak bölünebilmektedir. Tam bölünme, ortaklığın bölümlere ayrılarak mevcut veya yeni kurulan en az iki şirkete devrolunarak sona ermesidir. Bu halde bölünen ortaklığın unvanı da ticaret sicilinden silinecektir. Kısmi bölünme ise, bir ortaklığın malvarlığının bir kısmının bir veya birden fazla bölünerek mevcut ya da yeni kurulan en az bir şirkete devrolmasıdır.²⁷⁷

Şirketlerin bölünmeleri, TTK md. 161/2 gereği, pay oranı bakımından oranların korunduğu bölünme (simetrik bölünme) ve oranların korunmadığı bölünme (simetrik olmayan bölünme) olmak üzere ikiye ayrılır. Bölünen şirketin pay sahiplerinin, bölünen şirketteki mevcut payları oranında devralan şirketlerdeki tahsis edilen paylara sahip olmaları simetrik bölünmedir. Simetrik olmayan bölünme ise, bölünen şirketin pay sahiplerine, devralan şirkette bölünen şirketteki mevcut payları oranından farklı paylar tahsis edilmesidir.

---

²⁷⁴ AKBİLEK, s. 183.

²⁷⁵ ŞAHİN, s. 255.

²⁷⁶ KOCAER, s. 135.

²⁷⁷ KOCAER, s. 136-137.

Her ne kadar birleşme için TTK md. 141 ile ayrılma hakkı tanınmışsa da bölünme için ayrılma hakkı söz konusu değildir. Ancak bazı yazarlara göre, birleşme için tanınan ayrılma hakkı bölünme halinde ortaklıktan ayrılmak isteyen pay sahiplerine de tanınmalıdır.²⁷⁸ Kaldı ki, bölünme yönünden var olan bu eksiklik haklı sebeple fesih davasının uygulanma olanağını arttırmaktadır.²⁷⁹

Şirketin bölünme ile yeni kurulan şirkete devrolunabileceğinden daha önce bahsedilmiştir. Yeni kurulan şirkete devir halinde öncelikle bölünme planı yapılmalıdır. Bölünme planı, tek taraflı olarak hazırlandığından karşılıklı menfaatlerin gözetileceği bir platform oluşturulmamaktadır. Bu nedenle, bölünme planı ve raporu hazırlanırken hükümlerin azınlığın menfaatine aykırı olmayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.²⁸⁰ Aksi takdirde, azınlık bölünme kararının iptali yoluna gidebileceği gibi haklı sebeple fesih davası da açabilecektir.²⁸¹

Simetrik olmayan bölünmelerde, ortağa mevcut pay oranı aynen verilmeyeceğinden menfaat ihlali söz konusu olabilir. Bu ihlalleri önlemek için TTK md. 173 ile onama kararlarının, bölünen şirkette oy hakkına sahip ortakların en az yüzde doksaniyle alınacağı hükme bağlanmışsa da geriye kalan yüzde onluk kesimin menfaatleri tam olarak korunamamıştır. Nitekim simetrik olmayan bölünme, kanun hükmü gereği yasallaştırıldığından azınlık, iptal davası ya da başkaca bir dava da açamayacaktır. Bu nedenle azınlığa zarar vermek amacıyla hareket edilerek, azınlık oranını düşürerek gereğinden daha az değerde pay verilmesi halinde azınlık tarafından haklı sebeple fesih davası açılabilir.²⁸²

c. Ortaklıkların Tür Değişimleri

TTK md. 180 hükmü ile bir şirketin hukuki şeklinin değiştirilebileceği ve bu şekilde yeni şirketin dönüştürülen şirketin devamı olacağı ifade edilmiştir. Geçerli tür değişimleri

²⁷⁸ ÇEBİ, Hakan, Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Ortaklıkların Bölünmesi, İstanbul, 2010, s. 280.

²⁷⁹ ŞAHİN, s. 257.

²⁸⁰ KOCAER, s. 148.

²⁸¹ KOCAER, s. 148.

²⁸² ŞAHİN, s. 259.

TTK md. 181’de belirtilmişse de, bazı hallerde yapılan değişiklikler pay sahiplerinin haklarını sınırlandıracağı ya da azaltacağı için ortakların haklarının korunması ilkesini ihlal edebilir.²⁸³ Bu durumda pay sahibi iptal davası veya denkleştirme davası açabilecektir.

Pay sahibinin şirketten ayrılmak için haklı sebepler doğduğu takdirde pay sahibi TTK md. 638 kapsamında değişimden sonra devam eden şirkete haklı sebeple çıkma davası açabilecektir. Pay sahibinin menfaatleri bu şekilde korunabileceğinden haklı sebeple fesih davası burada uygulama alanı bulamayacaktır.

C. HAKLI SEBEP TEŞKİL EDEBİLECEK KİŞİSEL HALLER

1. Genel Olarak

Haklı sebeplerin ortaya konulmasında, kanundaki anonim ortaklık değil de, hali hazırda var olan ortaklığın ele alınması gerekmektedir. Böylece, inanç ve elbirliği gibi kişisel nitelikteki unsurlar üzerine kurulan ortaklıklarda objektif sebepler haricinde kişisel haller de haklı sebep teşkil edebilecektir.²⁸⁴ Bahsi geçen bu kişisel hallerin elbette pay sahibinin menfaatini olumsuz yönde etkilemesi sebebi ile pay sahibi tarafından ortaklığın devamının çekilmez kılınması gerekmektedir.

Anonim ortaklıklar, belirli bir amacı gerçekleştirmek üzere, güven ilişkisi üzerine kurulmakta olup bu güven ilişkisinin zedelenmesi halinde de sona erdirmeye getirmektedir.²⁸⁵ Nitekim ölüm, iş göremezlik, iflas gibi haller sona ermeyi gerektirebilmektedir.²⁸⁶ Ancak bazı ortaklıklar vardır ki, kişisel haller önem taşımadığından kişisel sona ermeyi gerektirecek sebeplerin varlığı halinde dahi haklı sebepten bahsedilemez.²⁸⁷

---

²⁸³ ŞAHİN, s. 260.

²⁸⁴ ŞAHİN, s. 187.

²⁸⁵ SELİÇİ, s. 35.

²⁸⁶ SELİÇİ, s. 35-36.

²⁸⁷ MOROĞLU, Haklı Neden, s. 475.

Genel anlamda anonim ortaklık, pay sahiplerinin ortaklığa olan borçlarını sermaye ile sınırlandırması, ortaklıktan doğan sorumlulukları malvarlığı ile sınırlandırılması ve payların devredilebilmesi unsurlarına dayanmakta olup kişisel hallerin önemli olmadığı niteliktedir.²⁸⁸ Ancak kanunda yalnızca bu tarz anonim ortaklıklardan bahsedilmemiş olup kişisel hallerin de önem taşıdığı anonim ortaklıkların kurulmasına icazet verilmiştir.²⁸⁹ Özellikle ortaklıktaki pay sahiplerinin yakın bağlarının olması, aile olmaları veya güven ilişkisine dayalı olarak kurulması halinde kişisel unsurların önem taşıdığı anonim ortaklıklardan söz edilebilecektir. Bu gibi kişisel önemin arz ettiği anonim ortaklıklarda pay sahipleri arasında kişisel uyuşmazlıkların doğması da muhtemeldir. Nitekim meydana gelebilecek kişisel uyuşmazlıklara ilişkin olaylarda uyuşmazlığın derecesi pay sahiplerinin menfaatlerini zedeleyecek derecede ise ve süreklilik arz ediyorsa ortaklığın devamının çekilmez hale geldiğinden söz edilebilecektir. Bu durumda pay sahipleri tarafından haklı sebebin varlığı kabul edilecektir.

Anonim ortaklıkta kişisel haller nedeni ile haklı sebep oluşup oluşmadığı hakim takdir yetkisindedir. Ortaklıkta kişisel nedenlerin haklı sebep oluşturup oluşturmadığı hakim tarafından olayın durumuna göre değerlendirilecektir. Kişisel nedenlerin haklı sebep oluşturabilmesi için ayrıca bu durumun süreklilik arz edip etmediği ve süreklilik arz ediyor ise azınlık pay sahiplerinin menfaatlerini etkileyip etkilemediği hususlarına dikkat edilecektir. Nitekim geçici bir süre için iş göremezlik, uyuşmazlık gibi kişisel haller söz konusu ise haklı sebepten bahsedilemeyecektir.

Kişisel hallerin yalnızca bir pay sahibine etki etmesi, ortaklığa herhangi bir etkisi olmaması durumunda da haklı sebepten bahsedilemeyecektir. Esas olan kişisel nedenlerin ortaklık işleyişini kötü olarak etkilemesi ve bu nedenle ortaklığın devamının çekilmez kılınmasıdır. Netice itibariyle, kişisel hallerin kişisel niteliklerin önemli olduğu ortaklıkta meydana gelmiş olması önemli olup hakim tarafından öncelikli olarak bu duruma bakılması gerekmektedir. Akabinde söz konusu kişisel nedenin ortaklık işleyişini

---

²⁸⁸ OKUTAN NİLSSON, Gül, Anonim Ortaklıkta Paysahipleri Sözleşmeleri, İstanbul, 2004, s. 49.

²⁸⁹ OKUTAN NİLSSON, s. 50.

etkileyip etkilemediği etkiliyor ise, ortaklığın devamını çekilmez kılıp kılmadığı hususları irdelenecektir.

2. Kişisel Nedenler

a. Pay Sahipleri Arasındaki Uyuşmazlıklar

Sermaye edinmek amaçlı kurulan ve kişisel niteliklerin önem arz etmediği ortaklıklarda kişisel hallerin varlığı halinde haklı sebeple fesih davasına gidilemeyecektir. Ancak bazı durumlarda, kişisel haller sebebi ile menfaat çatışmaları söz konusu oluyor ve bu durum ortaklığın devamını çekilmez kılıyor ise haklı sebeple fesih davası yoluna başvurulabilecektir. Kişisel niteliklerin önem arz ettiği ortaklıklar da ise, kişisel nedenler, ortaklık işlevinin devamını zor duruma düşürmesi halinde, ortaklığın devamını çekilmez kılıyorsa haklı sebep teşkil edecektir.²⁹⁰

Özellikle aile ortaklıkları gibi, kişisel niteliklerin ağır olduğu ortaklıklarda, ortaklığın amacını gerçekleştirmesini güçleştiren, şiddetli uyuşmazlık, güvenin kötüye kullanılması, pay sahipleri arasında karşılıklı atışmalar²⁹¹ gibi durumlar ortaklığın güven ilişkisi çerçevesinde devam etmesini zorlaştıracaktır. Bu gibi durumlar da ortaklık, ekonomik anlamda etkilenecek ve devamı çekilmez hale geleceğinden haklı sebebin varlığından söz edilebilecektir.²⁹² Nitekim bunlar dışında, pay sahiplerinin sırları açıklama, hileli ve ihanet içerikli davranışları da sadakat borcunu zedeleyeceğinden bu hallerde de haklı sebepten bahsedilebilecektir.²⁹³

Uygulamada karı kocanın anonim ortaklıkta ortak olmaları halinde boşanmanın şirketin devamını etkileyip etkilemediğine bakılmaktadır. Nitekim pay sahipleri evli olan anonim ortaklıklarda karı kocanın boşanmaları halinde mahkemeden ortaklığın haklı sebeple feshinin talep edilmesi mümkün olup olmadığı sorusu gündeme gelebilir. Burada esasen evli olan pay sahiplerinin hangi şartlar altında ve nasıl boşandıkları önem arz etmektedir.

---

²⁹⁰ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 180.

²⁹¹ ÇAMOĞLU, Haklı Neden, s. 45.

²⁹² ŞAHİN, s. 191.

²⁹³ ÇAMOĞLU, s. 45-46.

Yargıtay, bir mahkeme tarafından ifade edilen “... şirketin iki ortaktan oluştuğu, ortakların evlilik birliğinin sona erdiği, bundan sonra aynı şirkette çalışmalarının manevi olarak güçleştiği...” şeklindeki gerekçesini haklı sebep olarak görmüş ve ilgili kararı onamıştır.²⁹⁴ Buna göre kanaatimce, eşlerin çekişmeli mi yoksa çekişmesiz mi boşandıkları önem taşımaktadır. Şöyle ki, evlilik birliği güvenin sarsılması, hakaret veya şiddetli geçimsizlik halleri ile sona eriyor ise taraflardan şirketten mevcut ortaklığın devamına katlanmaları beklenemeyecektir. Bu durumda pay sahiplerinden biri ortaklığın haklı sebeple feshini mahkemeden talep edebilecektir. Eşlerin anlaşmalı olarak saygı çerçevesi içerisinde boşanmaları durumunda ise herhangi bir husumetin varlığından söz edilemeyeceğinden haklı sebepten bahsedilemeyecektir. Çünkü buradaki uyuşmazlık yalnızca pay sahipleri arasında olup yalnızca o pay sahiplerini etkilemektedir. Haklı sebep olması için boşanmanın gerekçesi ortaklığın devamını zorlaştıracı nitelikte olması gerektiği düşüncesindeyim.

Kişisel nitelikteki ortaklıklarda, uyuşmazlıklar yalnızca pay sahiplerini etkiliyor ancak ortaklığın işlevlerini etkilemiyor ise, haklı sebep teşkil etmeyecektir. Haklı sebep olabilmesi için, ortaklığın devamını zorlaştıracı nitelikte olması gerekmektedir.

Tüm bunlara karşılık, pay sahiplerinden birinin ortaklık dışında borcunun olması, pay sahiplerinden birine tehditlerde bulunması, ortaklık amacı dışında işler yapmaya çalışması, geçici bir sinir harbinde kötü sözler söylemesi gibi haller yeterli haklı sebepler olarak görülmemiştir.²⁹⁵ Ancak her ne kadar bu durumlar haklı sebep olarak görülmediyse de, ortağın bu tarz davranışları ortaklığı kötü yönden etkiliyor ise o halde haklı sebepten söz edilebilecektir.²⁹⁶ Örneğin, Yargıtay’ın bir kararında genel kurul toplantısında pay sahibinin imzasının diğer bir pay sahibi tarafından taklit edilmesi ortaklar arasında güven ilişkisini zedeleyecek nitelikte görülmüştür.²⁹⁷ Pay sahibinin imzasının taklit edilmesi ortaklık kapsamında yürütülmesi gereken işlemler açısından güven oluşturmayacak bir davranış şeklidir. Nitekim Yargıtay da pay sahiplerinin ortaklık

²⁹⁴ Yargıtay 11. HD. E. 2016/5973 K. 2018/149 T. 10.01.2018.

²⁹⁵ ÇAMOĞLU, Haklı Neden, s. 47.

²⁹⁶ ÇAMOĞLU, Haklı Neden, s. 47.

²⁹⁷ Yargıtay 11. HD. E. 2016/6726 K. 2018/740 T. 05.02.2018.

işlerini birlikte yürütmeleri nedeni ile bu davranışı, ortaklık amacına ters düştüğünü gerekçesi ile haklı sebep kabul etmiştir.

b. Pay Sahibinin Ölümü, Kısıtlanması veya İş Göremezliği

Anonim ortaklıkta ortaklardan birinin vefatı halinde, sahip olunan pay, mirasçılara devren iktisap edilir. Bu durum, ortaklığın devamını etkilemeyecek olduğundan ortağın ölümü, haklı sebep teşkil etmeyecektir.

TTK md. 243 ve TTK md. 639 hükümleri gereği, ölüm, iflas ve kısıtlanma adi ortaklık, kollektif ortaklık ve adi komandit ortaklıklarda özel sona erme sebepleri olarak düzenlenmiş olup haklı sebeple fesih mümkün değildir. Ayrıca, ölüm veya kısıtlanma gibi haller sermaye ortaklıklarının sona ermesi için yeterli haklı sebep oluşturmadıklarından²⁹⁸ TTK’da da bu konuya ilişkin düzenlemeye yer verilmemiştir.²⁹⁹ Ancak, adi komandit ortaklıklarda, komanditer ortağın özellikleri ortaklık yönünden önem arz ediyor ve o olmaz ise ortaklığın devamının mümkün olmaması söz konusu ise, haklı sebepten bahsedilebilecektir.³⁰⁰ Bu durum anonim ortaklıklar bakımından da geçerli olup, ölen ortak, ortaklığın işlevi ve yürütülmesinde önemli bir rol sahibi ise, haklı sebebin varlığı kabul edilecektir.

Ortağın ölümü ve kısıtlanması dışında, iş göremezlik hali ortaya çıkmış ve bu durum süreklilik arz ederek, ortaklığın devamını da çekilmez kılıyor ise haklı sebebin olduğu sonucuna varılacaktır. Bu hallerde, ortaklığının amacının gerçekleşmesinin imkansızlaştığından da söz edilebilecektir.³⁰¹

Bunun dışında, Şahin, TTK md. 342 kapsamında ortaklıklarda kişisel emek ve işgücü ile katılmanın mümkün olmaması sebebi ile, hastalık, kaza veya yaşlılık gibi hallerde haklı sebepten bahsedilemeyeceğini ifade etmiştir.³⁰² Şöyle ki, ortaklardan birinin çalışma

²⁹⁸ ÇAMOĞLU/TEKİNALP/POROY, s. 205.

²⁹⁹ ŞAHİN, s. 195.

³⁰⁰ ÇAMOĞLU/TEKİNALP/POROY, s. 205.

³⁰¹ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 178.

³⁰² ŞAHİN, s. 196.

yetisini kaybetmesinin ortaklık unsurunu etkilemeyeceğinden haklı sebep teşkil etmeyeceği görüşündedir.

Bazı yazarlar ise iş göremez hale gelen pay sahibinin ortaklığın yönetiminde önemli rolü olması sebebi ile bu durumun haklı sebep oluşturacağını savunmaktadırlar.³⁰³ Buna göre, ortağın iş göremezlik hali neticesinde artık ortaklık eskisi gibi faaliyet göstermiyor ve işlevini giderek yitirmekte ise, TTK md. 531 kapsamında haklı sebeple fesih davası yoluna başvurulabilecektir.

3. Pay Sahipliği Sözleşmelerinin İhlali

Anonim ortaklığın devamı, pay sahipleri arasındaki ilişkinin düzenlenmesi ve menfaatler dengesinin sağlanması için esas sözleşme dışında pay sahipleri arasında imzalanan başkaca sözleşmeler de ortaya çıkmaktadır. Ortaklıkta mevcut boşlukların doldurulması amacı ile özel sözleşmelere gereksinim duyulabilir. Pay sahipleri sözleşmeleri de, henüz ortaklık kurulmadan ortaklığın kurulmasından sonrada yürürlükte olacak şekilde, ortaklığın işleyişinin ve ortakların haklarının tabi olacağı kuralları belirlemek üzere hazırlanabilir.³⁰⁴ Böylece, ortaklıkta denge ve kontrol sağlanmış olur.

Pay sahipleri sözleşmesi, hal ve duruma göre şekillenmekte olup ortaklığın ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmaktadır. Ancak bu sözleşmeler için belirli bir tip belirlenmemiş olduğundan farklı konularda farklı içerikli sözleşmeler yapılabilmektedir.³⁰⁵

Kişisel sebeplerden bir diğeri de pay sahipleri arasında veya ortaklık ile pay sahipleri arasında imzalanan bu sözleşmelerin ihlali halinde haklı sebeple fesih davasının mümkün olup olmayacağıdır. Pay sahipleri arasında imzalanan sözleşmenin ihlali ile ortaklık ve pay sahipleri arasında imzalanan sözleşmenin ihlali ayrı başlıklar altında incelenecektir.

---

³⁰³ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 178-179; ÖZTÜRK DİRİKKAN, Hanife, Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı, Ankara, 2005, s. 72.

³⁰⁴ OKUTAN NİLSSON, s. 75.

³⁰⁵ YÜKSEL, Sinan, Pay Sahipleri Sözleşmeleri, İstanbul, 2003, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 43-44.

a. Pay Sahipleri Arasında İmzalanan Sözleşmenin İhlali

Pay sahipleri sözleşmeleri, yukarıda da bahsedildiği üzere, pay sahiplerini ilgilendiren, ortaklığın işlevi ve hakların kullanımı ile ilgili konuları içerir sözleşmelerdir. Bu nedenle pay sahipleri sözleşmesine taraf olmayan organları, ortaklığı ve diğer pay sahiplerini bağlamayacaktır.³⁰⁶ Pay sahiplerince taraflar arasında imzalanan taahhütleri içerir sözleşme olduğundan borç sözleşmesi niteliğindedir.³⁰⁷

Pay sahipleri arasında en fazla imzalanan iki taraflı sözleşmeler; oy sözleşmeleri, önalım sözleşmeleri veya alım sözleşmeleridir. Oy sözleşmeleri, kanunda düzenlenmiş olan vekalet, eser sözleşmesi veya hizmet gibi özel bir sözleşme tipine girmemektedir.³⁰⁸ Oy sözleşmeleri, oy hakkının kararlar da belirli bir yönde kullanılması veya kullanılmamasına ilişkindir.³⁰⁹ Somut olayda adi ortaklık niteliğini taşıyan oy sözleşmesi var ise pay sahipleri sözleşmede verdikleri taahhüde aykırı oy kullanmaları halinde diğer pay sahipleri tarafından haklı sebeple fesih imkanı söz konusu olur.³¹⁰

Normal şartlarda, pay sahipleri sözleşmesinin ihlal edilmesi halinde borçlar kanununa göre yaptırım uygulanacak, yaptırım şekli borca aykırılığa göre belirlenecektir.³¹¹ Borca aykırılık, imkansızlık, imkansız olmayan borcun yerine getirilememesi veya borcun kötü bir şekilde yerine getirilmesi olarak karşımıza çıkabilecektir.³¹²

İnceleme kapsamında tartışılması gereken husus ise, sözleşmenin ihlali halinde TTK md. 531 anlamında haklı sebep söz konusu olup olmayacağıdır. Şahin, sözleşmenin ihlalinin ortaklığa karşı ileri sürülememesi sebebi ile, ihlalin veya sona ermenin haklı sebep teşkil etmeyeceğini belirtmektedir.³¹³ Ancak yazar bununla birlikte, sözleşmenin ihlali veya sona ermesi halinde uyuşmazlıkların pay sahipleri arasında meydana gelmesi sebebi ile

³⁰⁶ OKUTAN NİLSSON, s. 79.

³⁰⁷ OKUTAN NİLSSON, s. 79.

³⁰⁸ OKUTAN NİLSSON, s. 80.

³⁰⁹ MOROĞLU, Erdoğan, Özellikle Anonim ve Limited Ortaklıklarda Oy Sözleşmeleri, İstanbul, 1978, s. 5 vd.

³¹⁰ MOROĞLU, Oy Sözleşmeleri, s. 137.

³¹¹ YÜKSEL, s. 165.

³¹² YÜKSEL, s. 165; OKUTAN NİLSSON, s. 345.

³¹³ ŞAHİN, s. 208.

haklı sebebin varlığının kabul edilebileceğini de ifade etmiştir. Ayrıca, haklı sebepten bahsedilebilmesi için başkaca yollardan bu ihlalin giderilememesi veya bu yollara başvurulamaması gerekmektedir.³¹⁴

Okutan'a göre, ihlal halinde sona ermeyi haklı kılan bir sebebin varlığı halinde, haklı sebeple fesih talep edilebilecektir.³¹⁵ Haklı sebep özellikle, pay sahiplerinden birinin sözleşmeyi kasıtlı olarak ağır ihmali durumunda ortaya çıkabilecektir. Haklı sebeplerin neler olabileceği sözleşme ile belirlenmiş de olabilir. Moroğlu da, haklı sebeplerin oy sözleşmelerinde öngörülebilmesinin mümkün olduğunu savunmuştur.³¹⁶ Ayrıca haklı sebeple fesih davası hakkı bu sözleşme ile ortadan da kaldırılamayacaktır.³¹⁷

Belirtmek gerekir ki, pay sahipleri sözleşmelerinin borçlar hukuku niteliğinde sözleşmeler olması, ortaklığın konum olarak üçüncü şahıs olması ve sözleşmenin nispi nitelik taşıması nedenleri ile pay sahipleri sözleşmeleri ortaklığa karşı ileri sürülemeyecektir.³¹⁸ Bununla birlikte sözleşme, ortaklığın organlarına karşı da etkili olmayacaktır.

b. Ortaklık ile Pay Sahipleri Arasında İmzalanan Sözleşmenin İhlali

Ortaklıklar da, pay sahipleri sözleşmesine taraf olabilmektedirler. Ortaklık haricinde, pay sahiplerinin ortaklığa karşı üçüncü şahıs olması sebebi ile ortaklığın alacaklı olduğu durumlarda pay sahipleri sözleşmesine taraf olması mümkün kılınmaktadır.³¹⁹ Nitekim ortaklığın üçüncü kişi olması halinde, alacaklı olduğu gibi borçlu sıfatını da taşıyabilmesi mümkündür.³²⁰

³¹⁴ ŞAHİN, s. 209.

³¹⁵ OKUTAN NİLSSON, s. 406-407.

³¹⁶ MOROĞLU, Oy Sözleşmeleri, s. 141.

³¹⁷ MOROĞLU, Oy Sözleşmeleri, s. 146.

³¹⁸ YÜKSEL, s. 199.

³¹⁹ OKUTAN NİLSSON, s. 312.

³²⁰ OKUTAN NİLSSON, s. 312.

Ortaklık, bazı hallerde sözleşmeye farklı amaçlar doğrultusunda da taraf olabilmektedir. Şöyle ki, bir pay sahibinin belirli bir süre için sermayeye katılması durumunda belirli taahhütlerin yerine getirilmesi için sözleşmeye taraf olarak katılabilir.³²¹

Pay sahipleri sözleşmelerine TTK'nun uygulanmayacağı, Borçlar Kanunu'nun uygulanacağından daha önce bahsetmiştik. Bu nedenle ortaklık, sözleşme ile taahhüt etmiş olduğu sözleri ihlal eder ise, TTK md. 531 hükmünün de uygulanmayacağı açıkça anlaşılabilir olup haklı sebeple fesih davası açılmayacaktır.³²² İlbasmış ise, ortaklığın sözleşmeyi ihlal etmesi durumu ortaklığın işleyişini etkiliyor ise, bu durumun haklı sebep teşkil edeceğini ve o halde haklı sebeple fesih davasının açılabileceğini savunmaktadır.³²³

4. Bir Pay Sahibinin Diğer Bir Pay Sahibine Haksız Fiil İka Etmesi

Bir ortağın diğer bir ortağa kötü niyetli olarak haksız davranışlarda bulunması halinde haklı sebebin varlığından söz edilebilecektir. Ancak belirtmek gerekir ki, bu durumda haklı sebeple fesih davasını açan davacı ortağın daha fazla kusurlu olmaması gerekmektedir.³²⁴

Pay sahibi tarafından yapılan haksız davranışın haklı sebep teşkil edip etmediği hususu her olaya göre farklılık arz edebilir. Örneğin, pay sahipleri arasında çıkan tartışmada pay sahiplerinden birinin diğerini yaralaması ortaklığın devamını çekilmez kılabilir. Burada, pay sahibinin tehlikeli ve kabul edilemez nitelikteki davranışı yaralanan pay sahibi tarafından haklı sebep teşkil edecektir. Buna karşılık, pay sahiplerinden birinin diğerine hakaret etmesi veya hararetli bir tartışma anında tokat atması her ne kadar haksız davranış teşkil etse de bazı olaylara göre haklı sebep teşkil etmeyebilir. Anlaşılacağı üzere, her bir uyuşmazlık kendi çerçevesinde kendi hal ve şartlara göre hakim tarafından değerlendirilmelidir. Ayrıca son olarak, haksız davranış halinde, yalnızca pay sahiplerinin etkilenmiş olması değil, haksız davranış sebebi ile ortaya çıkan uyuşmazlık neticesinde ortaklık işlemez hale gelmiş olması aranmaktadır.

³²¹ YÜKSEL, s. 213.

³²² ŞAHİN, s. 210.

³²³ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 188.

³²⁴ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 183.

ETTK döneminde anonim ortaklıklarda haklı sebeplerle ortaklıktan ihraç imkanı tanınmamıştır. Yargıtay'da 2004 yılında intikal eden bir olayda anonim ortaklıktaki bir pay sahibinin diğer bir pay sahibini öldürmeye teşebbüs etmesi sebebi ile öldürmeye teşebbüs eden pay sahibinin ihracı talepli dava açılmıştır.³²⁵ Yerel mahkeme tarafından ETTK md. 407 ve 408 hükümlerinde ihraç nedenlerinin sınırlı olarak sayıldığı, davaya konu olayın bu madde içerisinde yer almadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir. Yargıtay'da ETTK ile anonim ortaklıklarda haklı sebeplerle ihraç imkanı tanınmadığı belirtilerek anonim ortaklığın sermaye şirketi olması sebebi ile ETTK md. 407'e göre sermaye koyma borcunu belli bir prosedür içerisinde ve süresinde yerine getirmediği anlaşılan pay sahibinin hisse senetlerinin iptaline imkan tanındığı gerekçesi ile yerel mahkeme kararını onamıştır.

Kanaatimce aynı olay TTK md. 531'in mevcut olduğu bu dönemde yaşanmış olsa idi, olayın öncelikli olarak ortaklığın devamı yönünden haklı sebep teşkil edip etmediği incelenmeliydi. Buna göre, yalnızca öldürmeye teşebbüs eden pay sahibinin ortaklıktan çıkarılması halinde ortaklığın devamı geriye kalan diğer pay sahipleri ile mümkün ise ortaklığın haklı sebeple feshi mümkün olmayabilir. Ancak öldürmeye teşebbüs eden pay sahibi ortaklıktan çıkarılsa bile diğer pay sahipleri arasında yaşanan olay sebebi ile uyuşmazlık devam ediyor ise haklı sebepten söz edilebileceği düşüncesindeyim.

D. HAKLI SEBEPLE FESHE İLİŞKİN SÖZLEŞMESEL DÜZENLEMELER

1. Haklı Sebep Fesih Hükümünün Emredici Niteliği

Emredici hükümler, esas sözleşmelere belirli bir standart, güvenlik ve açıklık getirerek, azınlık pay sahiplerinin menfaatlerini korumaktadır. Emredici hükümler gereği, anonim ortaklığın ilişkileri öngörülebilir, anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir olmalıdır.

Ortaklıklar hukuku bakımından emredici hükümlerin varlığının esas amacı, pay sahiplerini korumaktır. Tekinalp'e göre, genel işlem şartlarının denetlenmesine hangi

---

³²⁵ Yargıtay 11. HD. E. 2004/14158 K. 2005/1072 T. 11.02.2005.

haller neden olmuşsa, bu şartları nasıl düşünceler geçersiz kılıyorsa ve hangi konuların varlığı halinde sözleşme özgürlüğüne sınırlama getiriliyorsa azınlık pay sahipleri yönünden de geçerlidir.³²⁶ Bu şekilde sözleşme özgürlüğüne sınırlandırma getirilmesindeki esas amaç, çoğunluğun esas sözleşmeye istediği hükümleri koyarak azınlık pay sahiplerinin menfaatlerini etkileyebilmelerini önlemektir.³²⁷

Anonim ortaklığın haklı nedenle feshini düzenleyen TTK md. 531 hükmü, emredici niteliktedir. Bu maddenin emredici nitelikte olması, dürüstlük kuralı ve kişilik haklarının korunması ilkelerinin sonucudur.³²⁸ Bu hükme göre, *“Haklı sebeplerin varlığında, sermayenin en az onda birini ve halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilir”*. Burada haklı nedenle fesih hakkının kullanılabilmesi için esas sermayenin en az onda birine veya yirmide birine sahip olmak gerekmektedir. Nitekim hükmün emredici niteliği gereği, bu oran asgari olduğundan esas sözleşme ile düşürülemeyecektir.

Konu ile ilgili Pulaşlı, azınlık hakları yönünden kanunda yer alan oranların düşürülüp düşürülemeyeceğine dair, azınlık haklarına ilişkin hükümlerin emredici nitelikte olmaları nedeni ile, esas sözleşmeye eklenecek maddeler ile oranların düşürülemeyeceğini, bu durumun tek istisnasının TTK md. 441 genel kurulun toplantıya çağırılması hususunun olduğunu savunmaktadır.³²⁹ Haklı sebeple feshin düzenlenmiş olduğu hükmün emredici nitelikte olması bu hüküm üzerinde tasarruf edilemeyeceği anlamına gelmemektedir. Nitekim bu hüküm üzerinde taraflarca sözleşmeye konulacak maddeler ile belirli oranda değişiklikler yapılabilir.³³⁰

---

³²⁶ TEKİNALP, Ünal, Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Kurumsal Yönetim Felsefesine Yaklaşımı, Uğur Alacakaptan’a Armağan, C. II, İstanbul, 2008, s. 650.

³²⁷ TEKİNALP, Yönetim Felsefesine Yaklaşım, s. 651.

³²⁸ ÇAMOĞLU, Ersin, Ticaret Kanununun Kollektif Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi ve Ortağın Çıkarılmasına İlişkin Hükümlerin Emredici Niteliği, Prof. Dr. Halil Arslanlı’nın Anısına, İstanbul, 1978, s. 290.

³²⁹ PULAŞLI, Hasan, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s. 372.

³³⁰ ÇAMOĞLU, Emredici Nitelik, s. 291.

TTK md. 340 hükmünde de bahsedildiği üzere, esas sözleşme ile yalnızca kanunun izin verdiği ölçüde emredici hükümler üzerinde değişiklikler yapılabilir. Zira hükmün gerekçesinde, *“Hükümdeki “kanununda açıkça izin verilmişse” ibaresi, maddenin lafzından “sapabilme” imkanının açıkça anlaşılmadığı durumlarda, amaca uygun düşen, metodoloji öğretisine aykırı olmayan, tatmin edici gerekçelere dayanan, sonuçları adil olan ve menfaatler dengesini gözetilen bir yorumla “sapabilme”nin haklılık kazandığı varsayımları da kapsamaktadır.”* denilmekle birlikte, ilgili maddeden “sapabilme”nin mümkün olup olmadığı anlaşılamadığı hallerde, öğretiyeye uygun ve menfaat ihlali oluşturmayan sapmaların hukuku aykırı olmayacağını ifade etmektedir. Ancak bazı yazarlar, hükmün gerekçesine karşın, hükümde “açıkça” ibaresi yer alması sebebi ile şayet ilgili kanun maddesinden esas sözleşme ile açıkça sapılabileceği anlaşıldığı takdirde bu şekilde bir düzenleme yapılabileceğini savunmaktadır.³³¹

2. Haklı Sebep Fesih Hakkına İlişkin Sözleşmesel Düzenlemeler

a. Hakkın Genişletildiği Sözleşmesel Düzenlemeler

Haklı sebep fesih davası hakkının esas sözleşme ile genişletilmesi, haklı sebep teşkil edebilecek durumların düzenlenmesi veya pay oranının azaltılması halinde söz konusu olabilecektir.³³² Ancak öncelikle doktrinde de tartışmalı olan hakkın genişletilesinin mümkün olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir.

İsviçre hukuku doğrultusunda, TTK md. 531 hükmünün nispi emredici nitelikte olduğunu savunan Türk doktrinindeki bazı yazarlar, haklı sebep olarak belirtilmeyen hallerinde esas sözleşme ile haklı sebep olarak kararlaştırılabileceğini ifade etmektedirler.³³³ Çelik, bu şekilde belirlenen haklı sebebin TTK md. 529/1-c hükmü gereği sona erme teşkil edeceğini belirtmiştir.³³⁴ Ancak Erdem’e göre, belirlenen haklı sebebin TTK md. 531 kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.³³⁵ Şahin ise TTK md. 531 hükmünün

³³¹ ŞEHİRALİ/KIRCA/MANAVGAT, s. 161-162; İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 43.

³³² İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 44.

³³³ ERDEM, s. 195; ŞAHİN, s. 308.

³³⁴ ÇELİK, s. 569.

³³⁵ ERDEM, s. 195.

azınlık bakımından asgari bir koruma sağladığı görüşündedir.³³⁶ Bu nedenle haklı sebebi tanımlayarak veya haklı sebep teşkil edecek olayları ekleyerek esas sözleşme ile haklı sebeplerin genişletilebileceğini savunmaktadır.

TTK md. 529 hükmü ile, esas sözleşmeye taraflarca belirlenecek olan sona erme sebebinin eklenmesi mümkündür. Esas sözleşmeye eklenecek olan bu sona erme sebebin gerçekleşmesi ile birlikte ortaklık sona erebilecektir. Ayrıca, aynı madde hükmü gereğince esas sözleşmeye infisah sebebi de eklemek mümkündür.³³⁷ Şöyle ki, örneğin, iş göremezlik hali, infisah sebebi olarak belirlendiği takdirde, pay sahibinin iş görememesi durumu ortaya çıkmasını takiben ortaklık kendiliğinden sona erebilecektir. İş göremezlik hali, esas sözleşme ile sona erme sebebi olarak belirlendiği takdirde menfaati etkilenen pay sahipleri haklı sebeple fesih davası açarak mahkemede bu durumu öne sürebilecektir.³³⁸ Dolayısıyla, TTK md. 529 hükmünde izin verilmesi sebebi ile, haklı sona erme sebeplerini genişleten hükümlerin esas sözleşmede düzenlenmeleri hukuka uygun olacaktır.

Azınlığın pay oranına ilişkin düzenlemeler de haklı sebep oluşturabilir. Azınlığın pay oranını azaltacak veya çoğaltacak düzenlemelere ilişkin TTK md. 531 hükmünün gerekçesine bakmamız gerekmektedir. Maddenin gerekçesinde, her ne kadar hakkın kullanılabilmesi için esas sermayenin onda biri öngörülmüşse de, esas sözleşme ile daha düşük bir oranın öngörülebileceği belirtilmiştir. Bu durumda, esas sözleşme ile, daha düşük bir pay oranı kararlaştırıldığı takdirde bu durum kanuna aykırılık yaratmayacaktır.³³⁹ Buna karşılık madde de yer alan onda bir pay oranının esas sözleşme ile yükseltilmesi ise mümkün olmamaktadır.

Karasu'ya göre, TTK md. 411 hükmü ile düzenlenen azınlığın toplantıya çağrı hakkı gereği, esas sözleşme ile azınlığın toplantıya çağrı oranı azaltılabilecekken, TTK md. 531'de bulunan "en az" ibaresi asgari oranı ifade etmekte olup hükmün emredici niteliği

---

³³⁶ ŞAHİN, s. 308-309.

³³⁷ ŞAHİN, s. 310.

³³⁸ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 46.

³³⁹ ŞAHİN, s. 315.

sebebi ile “onda bir” pay oranının azaltılması mümkün değildir.³⁴⁰ Azınlık haklarının düzenlenmiş olduğu hükümlerin tek amacı yalnızca azınlığı korumak olmayıp çoğunluk ile aralarındaki menfaat dengesini sağlamak olduğundan sırf azınlığı korumak için oranların sınırlandırılabilceğini savunmak da mümkün değildir.³⁴¹

b. Hakkın Sınırlandırıldığı veya Tamamen Kaldırıldığı Esas Sözleşme Düzenlemeleri

TTK md. 447 hükmüne göre, pay sahibinin davadan kaynaklanan vazgeçilmez nitelikteki haklarının sınırlandırılmasına ve kaldırılmasına ilişkin genel kurul kararları batıldır. Bu durumda, anonim ortaklığın haklı nedenle fesih davasını açma hakkının sınırlandırılması veya ortadan kaldırılmasına ilişkin kurul kararı batıl olacaktır. O halde, pay sahibinin haklı sebeple fesih davası açma hakkının vazgeçilmez nitelikte olması sebebi ile, bu doğrultuda oybirliğiyle veya azınlığın rızası ile dahi alınan sınırlandırmaya ilişkin genel kurul kararları batıl kabul edilecektir.³⁴²

Şahin’e göre, esas sözleşme ile haklı sebeplerin sınırlı sayıda belirlenmesi halinde, bu hükümler geçersiz sayılmayacak, örnekleyici düzenleme olarak kabul edileceklerdir.³⁴³

TTK md. 531 hükmü çerçevesinde haklı sebep kabul edilen haller esas sözleşmede yer almasa dahi, hüküm kapsamında haklı sebep teşkil edebilecektir.³⁴⁴ Hakim, esas sözleşmede yer alan haklı sebepleri ölçü olarak kullanabilecektir.

TTK md. 531 kapsamında haklı sebep olan hallerin esas sözleşme ile haklı sebep kabul edilmemesinin geçerli olup olmayacağı konusu ise doktrinde tartışmalıdır. Bu şekildeki sınırlandırmalar dava hakkının da sınırlandırılmasına sebebiyet vereceğinden batıl olacaktır. Nitekim TTK md. 531 hükmünün emredici niteliği, bu tarz sınırlandırmaları önlemektedir.³⁴⁵ Genel itibariyle bakıldığında, haklı sebebin varlığı iddiası ile mahkeme

---

³⁴⁰ KARASU, Rauf, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Ankara, 2009, s. 48-49.

³⁴¹ KARASU, s. 49.

³⁴² ERDEM, s. 189-190.

³⁴³ ŞAHİN, s. 311.

³⁴⁴ ŞAHİN, s. 311.

³⁴⁵ ŞAHİN, s. 312.

önüne çıkıldığında esas sözleşmede öngörülen sınırlandırmalar hakimi bağlamayacak, azınlık tarafından ortaklığın devamını çekilmez kılmış ise fesih sebebi oluşturacaktır.³⁴⁶

Değerlendirilmesi gereken bir başka husus ise ortaklık esas sözleşmesi ile getirilen bir hüküm ile dava hakkının usuli veya fiili şarta bağlanmasıdır.³⁴⁷ Haklı sebeple fesih davası açılması için genel kurulun fikrinin alınması şartı veya dava açılması halinde cezai şarta tabi tutulacağı gibi düzenlemelerin esas sözleşmeye eklenmesi halinde bu düzenlemeler geçersiz olacaktır.³⁴⁸ Nedeni ise, bu gibi şartların azınlığın dava açma hakkını sınırlandıracak olmasıdır.

Haklı sebeple fesih davasının tamamen ortadan kaldırılması ise kollektif ortaklık çerçevesinde incelenebilecektir. Nitekim Çamoğlu, kollektif ortaklık yönünden esas sözleşmeye pay sahibine başkaca ayrılma hakkı tanıyan hüküm eklenmesi halinde, haklı sebeple fesih davasının bertaraf edilebileceğini ifade etmektedir.³⁴⁹ Ancak, TTK md. 531 hükmünün emredici olması ve bu davanın vazgeçilmez hak niteliğinde olması sebepleri ile, pay sahibinin haklı sebeple fesih davası hakkından feragat etmesi mümkün değildir.³⁵⁰ Bu şekilde esas sözleşme ile haklı sebeple fesih davası yerine başka bir ayrılma hakkı tanıyan davanın getirilmesi azınlık yönünden menfaat ihlali oluşturacaktır. Çünkü esas sözleşme ile getirilecek olan ayrılma hakkı haklı sebeple fesih davası gibi kalıcı bir çözüm yaratamayabilecektir. Bu nedenle haklı sebeple fesih davasını tamamen ortadan kaldıran esas sözleşme hükümleri geçersiz kabul edilecektir.

---

³⁴⁶ SELİÇİ, s. 165.

³⁴⁷ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 56.

³⁴⁸ İLBASMIŞ HIZLISOY, s. 56-57.

³⁴⁹ ÇAMOĞLU, Haklı Sebep, s. 108-109.

³⁵⁰ SELİÇİ, s. 165; ŞAHİN, s. 314-315.

SONUÇ

Anonim ortaklık da çoğunluk ilkesi prensibinin geçerli olması nedeni ile azınlık pay sahipleri çoğunluğun kontrolü altında kalmaktadır. Çoğunluk kavramı genel itibariyle ortaklığın yönetimini elinde bulunduranlara denmektedir. Yönetimi elinde bulunduran çoğunluğun egemenliği sebebi ile azınlığın ortaklık yönünden müdahale hakkı bulunmamaktadır. Bu durumu fırsata çevirerek gücünü kötüye kullanan çoğunluk karşısında azınlığın menfaatlerinin ihlali söz konusu olabilmektedir.

Çoğunluğun gücü karşısında azınlığın menfaatlerini korumak için kanun koyucu tarafından gerekli tüm önlemlerin alınması gerekmektedir. Bunun için de çoğunluğun haksız kararlarına ve fiillerine karşılık azınlığa koruyucu nitelikte dava hakları tanınmıştır. ETTK zamanında azınlık pay sahiplerine yalnızca iptal davası ile sorumluluk davası tanınmış idi. Ancak tez çalışmamın içeriğinde de anlattığım üzere iptal davası ile sorumluluk davası azınlıklar yönünden kalıcı çözümler getirmemektedir. Ayrıca ETTK döneminde tüm ortaklıklar bakımından haklı sebeple fesih davası düzenlenmekte iken anonim ortaklık bakımından düzenlenmemesi de büyük eksiklik doğurmakta idi. Bu nedenle YTTK ile azınlık pay sahiplerine haklı sebeple fesih davası açma hakkı tanınmış olması en önemli yeniliklerden biridir. İptal davası ile sorumluluk davasının aksine haklı sebeple fesih davası azınlık pay sahiplerine kalıcı bir koruma sağlamaktadır.

Haklı sebeple fesih davası hakkı, çoğunluğun gücünün azınlığa karşı kötüye kullanılması halinde kullanılabilir. Burada açıkça bir menfaat ihlali söz konusu olmalıdır. Çoğunluk ile azınlığın menfaatlerinin çatıştığı hallerde çoğunluğun gücünü kötüye kullanması neticesinde azınlığın hak ve menfaatleri ihlal edilecek olup haklı sebeple fesih davasının açılması ile bu ihlal ortadan kaldıracaktır.

Belirtmek gerekir ki, her ihlal haklı sebep teşkil etmeyecektir. Oluşan ihlalin azınlığın menfaatini ağır bir şekilde etkilemesi ve sürekli tekrarlanıyor olması gerekmektedir. Yalnızca bir defa çoğunluğun azınlık aleyhine davranması mahkeme tarafından haklı sebep olarak görülmeyecektir. Haklı sebep teşkil edecek olayın süreklilik arz etmesi ve azınlık pay sahibi tarafından ortaklığın devamını çekilmez kılması gerekmektedir. Kaldı

ki, mahkeme menfaat çatışmasının ağırlığına bakarak uyuşmazlığın başka hukuki yollarla çözümlenip çözülemeyeceği durumuna da bakacak ve son çare olarak ortaklığın haklı nedenle feshine karar verebilecektir.

Haklı sebeple fesih davası halka açık olmayan anonim ortaklıklar da sermayenin en az onda birine, halka açık anonim ortaklıklar da ise sermayenin yirmide birine sahip azınlık tarafından açılabilir. Buna göre, mahkeme tarafından öncelikle açılan davanın davacısı yönünden pay oranının sağlanıp sağlanmadığı tespit edilecek sonrasında da haklı sebebin oluşup oluşmadığı değerlendirilecektir.

TTK md. 531’de haklı sebeplerin neler olduğuna ilişkin herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Kollektif ortaklığın aksine haklı sebebin tanımı dahi yapılmamıştır. Kanun koyucu haklı sebeplerin belirlenmesini tamamıyla öğretiyeye ve hakim takdir yetkisine bırakmıştır. Haklı sebep olarak hem İsviçre Hukuku’nda hem de Türk Hukuku’nda genellikle çoğunluğun gücünün kötüye kullanılması gösterilmiştir. Çoğunluğun gücünü kötüye kullanması, kâr payı hakkının ihlali, bilgi alma ve inceleme hakkının ihlali veya yönetime katılma hakkının ihlali gibi hallerde söz konusu olabilmektedir. Bunların yanında pay sahipleri arasındaki uyuşmazlıklar veya kişisel niteliklerin önem arz ettiği anonim ortaklıklar bakımından kişisel nedenler de mahkeme tarafından haklı sebep olarak kabul edilebilmektedir.

Kanun koyucu tarafından haklı sebebin tanımlanmaması ve örneklendirilmemesi haklı sebep teşkil edecek olaylar bakımından geniş yorumlamaya sebebiyet vermektedir. Buna göre, düşük kâr payı dağıtımı, çoğunluk yararına verilen kararlar, azınlığa yapılan baskılar, azınlığın menfaatine aykırı alınan kararlar, kötü yönetim sebebi ile ortaklığın devamının mümkün olmadığı mali sebepler, azınlığa karşı kötü muamele gibi ortaklığın devamını çekilmez kılacak haller haklı sebebe örnek olarak sayılabilecektir.

Anonim ortaklık pay sahiplerinin evli olmaları halinde boşanma söz konusu olduğunda ortaklığın ne olacağı da yine yoruma açık bırakılmıştır. Kanaatimce evlilik birliğinin kökünden sarsılması sebebi ile yaşanan boşanmalar halinde evli olan pay sahiplerinden ortaklığı devam ettirmeleri beklenemeyecektir. Nitekim aynı çatı altında yaşayan

insanların artık anlaşamamaları ve evlilik birliğini sonlandırmaları halinde aynı amaç doğrultusunda kurdukları ortaklık için de yarar sağlayabilmeleri zorlaşacaktır. Bu nedenle çekişmeli boşanma söz konusu olduğu takdirde Yargıtay kararlarındaki gibi ortaklığın haklı nedenle feshine karar verilebilecektir.

TTK md. 531'in son cümlesinde mahkemeye fesih yerine karar verebileceği diğer çözüm yolları da sunulmuştur. Davacı haklı sebeple fesih davasını ortaklığın feshi amacı ile açacaktır. Ancak mahkeme fesih talep eden davacının dava nedeni ve konusunu incelediğinde fesih gibi ağır bir sonuç doğuran çözüme karar vermeyebilecektir. Mahkemeye haklı sebeplerin varlığı halinde uyuşmazlığı gidermek üzere haklı sebep dışında "şirketten çıkarılma" veya "duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer çözüme" karar verme yetkisi tanımıştır. Böylece mahkeme, haklı sebep teşkil eden olay kapsamında ortaklığın ve pay sahiplerinin menfaatlerini karşılaştırarak duruma uygun kararı verebilecektir. Mahkeme, ortaklığın devamında menfaat yararı görüyor ise fesih dışında bu iki karardan birine hükmedecektir. Mahkemeye verilen bu yetki yerinde olup mahkeme tarafından verilecek diğer seçimlik kararlardan biri ile hem azınlık menfaatlerinin ihlali giderebilecek hem de ortaklığın devamını sağlanabilecektir.

Sonuç itibariyle, kanun koyucu tarafından anonim ortaklık yönünden haklı sebeple feshe ilişkin hüküm getirilmesi isabetli bir karardır. Bu şekilde, anonim ortaklık yönünden mevcut boşluk giderilmiş ve tartışmaların da son bulmasına neden olmuştur. Ayrıca azınlığa iptal davası ve sorumluluk davası dışında haklarını savunabileceği kalıcı çözüm olarak ortaya çıkan bir dava hakkı olmuştur.

KAYNAKÇA

AKBİLEK, Nevzat, Türk ve Avrupa Birliği Hukukunda Anonim Şirket Birleşmelerinde Pay Sahibinin Korunması, Ankara, 2009.

AKDAĞ GÜNEY, Necla, Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2014, C. XVIII, S. 3-4.

ALTAY, Sıtkı Anlam, Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda Sermayeye Katılnmalı Ortak Girişimler, İstanbul, 2009.

ALTINOK ORMANCI, Pınar, Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebep Feshi, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Sözleşmelerin Feshi, Ankara, 2011.

ANSAY, Tuğrul, Anonim Şirketler Hukuku, Ankara, 1982.

ARSLANLI, Halil, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, C. II-III, İstanbul, 1960.

ARSLANLI, Halil, Anonim Şirketler, IV, Anonim Şirketlerin Hesapları – V, Anonim Şirketin İnfisalı ve Tasfiyesi, İstanbul, 1961. (Anonim Şirketler).

ARSLANLI, Halil, Kollektif ve Komandit Şirketler, İstanbul 1960.

ARSLANLI, Halil/ **DOMANIÇ**, Hayri, Ticaret Kanunu C.III, Limited ve Hisseli Komandit Şirketler, İstanbul 1989.

AŞIK, Pınar, Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı (TTK M. 396), Ankara Barosu Dergisi, 2017 S. 4

ATALAY, Oğuz, Anonim Şirketlerde Bilgi Alma ve İnceleme Haklarının Mahkeme Aracılığıyla Kullanılması, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, 2015.

AYAN, Özge, Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi Davası (531. Madde), Legal Hukuk Dergisi, Haziran, 2011.

BAHTİYAR, Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, İstanbul, 2008.

BAHTİYAR, Mehmet, Türkiye Barolar Birliği Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-II-III, Ankara 2008.

BATIDER, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C.II, S.4.

ÇAMOĞLU, Ersin, Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi, Prof. Dr. Yavuz Alangoya için Armağan, İstanbul 2007. (Anonim Ortaklık).

ÇAMOĞLU, Ersin, Ticaret Kanununun Kollektif Ortaklığın Haklı Sebep Feshi ve Ortağın Çıkarılmasına İlişkin Hükümlerin Emredici Niteliği, Prof. Dr. Halil Arslanlı'nın Anısına, İstanbul, 1978. (Emredici Nitelik).

ÇAMOĞLU, Ersin, Kollektif Ortaklıkta Haklı Sebep Kavramı ve Ortağın Haklı Sebep Çıkarılması, İstanbul 2008, 2. Bası. (Haklı Sebep).

ÇEBİ, Hakan, Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Ortaklıkların Bölünmesi, İstanbul, 2010.

ÇEKER, Mustafa, Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması, Ankara, 2000.

ÇELİK, Aytekin, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerin Haklı Sebep Feshi, BATIDER, 2009, C. XXV, S. 4.

ÇEVİK, Orhan Nuri, Anonim Şirketler, 4. Bası, Ankara, 2002.

DOĞANAY, İsmail, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C.I, 4. Bası, Ankara 2004.

DOĞANAY, İsmail, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C.II, 4. Bası, İstanbul 2004.

DOMANIÇ, Hayri, Adi, Kollektif ve Komandit Şirketler, İstanbul, 1988.

DOMANIÇ, Hayri, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C.I, İstanbul 1988.

DURAL, Hasan Ali, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi ve Hukuki Sonuçları, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2005.

ERDEM, Nuri, Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi, İstanbul 2012.

ERDOĞAN, Fatih, Ticaret Ortaklıklarında Rekabet Yasağı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011

ERTAŞ, Şeref, Sürekli Borç İlişkilerinde (Dauerschuldverhaeltnisse) Zamanaşımı, DEÜHFD, C. 16 Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, C. III, 2015.

GİRAY, Eda, Limited Şirketin Haklı Sebep Feshi ve Yargıtay'ın Yaklaşımı, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:6, Sayı 12.

HELVACI, Mehmet, Anonim Ortaklıkta Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği ve Tanımı, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan, İstanbul, 1998.

İLBASMIŞ HIZLISOY, Özlem, Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi, Ankara 2016.

İMREGÜN, Oğuz, Anonim Ortaklıklar, İstanbul 1989.

İMREGÜN, Oğuz, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Kâr Payı (Temettü) Hakkı, Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağan, İstanbul, 2002.

İMREGÜN, Oğuz, Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunları Telif Çareleri, İstanbul, 1962. (Menfaat İhtilafları).

KARAHAN, Sami, Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar ve Korunması, İstanbul, 1991.

KARASU, Rauf, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Ankara, 2009.

KARAYALÇIN, Yaşar, Anonim Şirket Yönetim Kurullarında Başkanın Üstün Oyu, BATIDER, 1970.

KAYA, Arslan, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara, 2001.

KENDİGELEN, Abuzer, Hukuki Mütalaalar, Mahkeme Kararları ile Birlikte, C. II, İstanbul, 2006.

KENDİGELEN, Abuzer, Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler ve İlk Tespitler, 2. Baskı, İstanbul, 2012.

KIRCA, İsmail/ **ŞEHİRALİ ÇELİK**, Feyzan Hayal/ **MANAVGAT**, Çağlar, Anonim Şirketler Hukuku, C. 1, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Ankara, 2013.

KOCAER, Şenol, Şirket Yeniden Yapılandırılmaları, Ankara, 2013.

MOROĞLU, Erdoğan, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul, 2012.

MOROĞLU, Erdoğan, Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih, Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan, 1978. (Haklı Neden).

MOROĞLU, Erdoğan, Özellikle Anonim ve Limited Ortaklıklarda Oy Sözleşmeleri, İstanbul, 1978. (Oy Sözleşmeleri).

MOROĞLU, Erdoğan, Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler, İstanbul 2009.

NOMER ERTAN, Füsun, Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi Davası (TTK m. 531 Üzerine Düşünceler), İÜHFİM C. LXXIII, S. 1, 2015.

NOMER, Füsun, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1999

OĞUZMAN, Kemal, Türk Borçlar Kanununa ve İş Mevzuatına Göre Hizmet Akdinin Feshi, İstanbul, 1955. (Hizmet Akdinin Feshi)

OĞUZMAN, Kemal/ **BARLAS**, Nami, Medeni Hukuk, Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar, İstanbul, 2011.

OĞUZMAN, M. Kemal/ **ÖZ**, M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012.

OĞUZMAN, M. Kemal/ **SELİÇİ**, Özer/ **OKTAY ÖZDEMİR**, Saibe, Eşya Hukuku, Filiz Kitapevi, 15. Bası, İstanbul, 2012.

OKUTAN NİLSSON, Gül, Anonim Ortaklıkta Paysahipleri Sözleşmeleri, İstanbul, 2004.

ÖZTÜRK DİRİKKAN, Hanife, Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı, Ankara, 2005.

PASLI, Ali, Anonim Ortaklığın Devralınması, İstanbul, 2009.

PASLI, Ali, Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Kullanılan Oy'un Hukuki Niteliği, Bölüm I: Kavram, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 67, 2009 (Oy'un Hukuki Niteliği)

PEKCANITEZ, Hakan/ **ATALAY**, Oğuz/ **ÖZEKEZ**, Muhammet, Medeni Usul Hukuku, 14. Bası, Ankara, 2013.

POROY, Reha/ **TEKİNALP**, Ünal/ **ÇAMOĞLU**, Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, İstanbul 2010, 12. Bası.

PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Ankara, 2014.

PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku, Ankara, 2009.

SELİÇİ, Özer, Borçlar Kanunu'na Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul 1976.

SUMER, Ayşe, Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklıkların Haklı Sebep Feshi, Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, 2010, C. XXVIII, S. I.

ŞAHİN, Ayşe, Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi, İstanbul, 2013.

TEKİNALP, Ünal, Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri, İstanbul, 1979.

TEKİNALP, Ünal, Esas Sözleşmesel Müktesep Hak, İktisat ve Maliye Dergisi, Cilt 30, Sayı 1, 1983.

TEKİNALP, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 3. Baskı, İstanbul, 2013. (Sermaye).

TEKİNALP, Ünal, Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Kurumsal Yönetim Felsefesine Yaklaşımı, Uğur Alacakaptan'a Armağan, C. II, İstanbul, 2008. (Yönetim Felsefesine Yaklaşım)

TEKİNALP, Ünal, Türk Ticaret Kanunu'ndaki Boşluk: Anonim Ortaklığın Önemli Sebeplerle Feshi, Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılmasına Karşı Etkili Bir Araç, İktisat ve Maliye, C. XXI, S. 8, Kasım 1974. (Önemli Sebep).

TEKİNALP, Ünal, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, 2. Baskı, İstanbul, 2011. (Yeni).

TEOMAN, Ömer, Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması, İktisat ve Maliye, C. XXVII, S. 12, 1981.

TEOMAN, Ömer, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırmaları Enstitüsü, Ankara, 1983.

TÜRK, Ahmet, Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Nobel Yayıncılık, Ankara, 1999.

USLUEL, Gürbüz, Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Alma Hakkı, Ankara, 2016.

ÜÇİŞİK, Güzin/ **ÇELİK**, Aydın, Anonim Ortaklıklar Hukuku, C. I, Ankara, 2013.

ÜNSAL, Gürsel, Anonim Şirketlerde Menfaat Grupları, Pay Sahiplerine Tanınan Haklar ve Özellikle Azınlık Hakları, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1990.

YANLI, Veliye, Yeni Ticaret Kanunu ve Anonim Şirketlerde Kâr Dağıtımı, BATIDER, 2014, C. XXX, S. 1.

YASAMAN, Hamdi, İsviçre Borçlar Kanunu'nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku'nun Türk Ticaret Kanunu'na Etkileri, İstanbul 2009.

YILDIRIM, Ali Haydar, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebep Feshi, Bursa, 2013

YILDIZ, Şükrü, Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Ankara, 2004.

YÜKSEL, Sinan, Pay Sahipleri Sözleşmeleri, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003.